

Sametingets plenum

Møtebok xx/xx

Ávjuvárgaídnú 50, N-9730 Kárašjohka

Telefon +47 78 47 40 00

Telefaks +47 78 47 40 90

samediggi@samediggi.no

www.samediggi.no

Tid: 07.03.2018 - 09.03.2018

Sted: Karasjok

Tilstede

Arild Pettersen Inga	AP/BB
Elisabeth Erke	AP/BB
John Kappfjell	AP/BB
Jørn Are Gaski	AP/BB
Kåre Ivar Olli	AP/BB
Ronny Wilhelmsen	AP/BB
Synnøve Søndergaard	AP/BB
Tom Christer Sottinen	AP/BB
Inger Eline Eriksen Fjellgren	Árja
Isak Mathis O. Hætta	FBL
Anders Somby jr.	FL
Arthur Tørfoss	Frp
Kjellrun Wilhelmsen	NORD
Tor H. Mikkola	NORD
Toril Bakken Kåven	NORD
Aili Guttorm	NSR
Ann Karin Kvernmo	NSR
Anne Henriette Reinås Nilut	NSR
Gunn Anita Jacobsen	NSR
Karen Anette Anti	NSR
Mathis Nilsen Eira	NSR
Niko Valkeapää	NSR
Nils Mikkelsen Utsi	NSR
Nora Marie Bransfjell	NSR
Piera Heaika Muotka	NSR
Runar Myrnes Balto	NSR
Sandra Márjá West	NSR
Tor Gunnar Nystad	NSR
Jovna Vars Smuk	NSR/Sáb
Márjá-Liissá Partapuoli	NSR/Sáb
Ann-Elise Finbog	SFP
Cecilie Hansen	SP
Ellinor Marita Jåma	ÅaSG

Permisjon 09.03.2018. Ingen vara møtte

Inhabil under sak 10/18. Vara Kjell Birkely Anderse møtte for Eira.

Permisjon 09.03.2018. Ingen vara møtte

Permisjon fra å med sak 04/18 - 06/18
07.03.2018. Permisjon fra sak 09/18 -11/18
08.03.2018. Permisjon 09.03.2018. Ingo M.
Danielsen tar plass for Jåma

Vara

Per Mathis Oskal	AP/BB
Nils Ante Oskal Eira	H
Celine Boyne Lamo	NSR
Lars Peder Dunfjeld	NSR
Maren Benedicte Storslett	NSR
Nils Torfinn Balto	SFP

Tok sete 07.03.2018 kl. 09.55

Permisjoner

Bjørn Inge Mo	AP/BB
Lars Filip Paulsen	H
Klemet Erland Hætta	NSR
Sandra Andersen Eira	NSR
Thomas Áhrén	NSR
Hans Ole Nilsen Eira	SP

Vara:

Per Mathis Oskal
Nils Ante Oskal Eira
Celine Boyne Lamo
Maren Benedicte Storslett
Lars Peder Dunfjeld
Nils Torfinn Balto

Representant Nils
Torfinn Balto tok

Saksliste

001/18 Konstituering

002/18 Sametingsrådets beretning om virksomheten

003/18 Kunngjøring av nye saker

004/18 Spørsmål til Sametingsrådet

005/18 Sametingsrådets redegjørelse om samisk språkreform

006/18 Søknad om fritak fra vervet som sametingsrepresentant - Bjørn Inge Mo

007/18 Samarbeidsavtale mellom Helse Nord RHF og Sametinget

008/18 Sametingets årsmelding 2017

009/18 Sametingets innspill til jordbruksforhandlingene 2018

010/18 Uttalelse om endret bruk av utmark etter finnmarksloven for gruvedrift i Nussir og Gumpjenjuni

011/18 Regional plan for kulturminner og kulturmiljø i Finnmark 2017-2027

012/18 Høring om kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse i Troms

013/18 Ny budsjettordning for samisk språk, kultur og samfunnsliv

014/18 Reglement for Sametingets politiske nivå - revidering

015/18 Valg av ny leder til Nærings- og kulturkomiteen

016/18 Søknad om permisjon som vararepresentant Anne Toril Eriksen Balto

017/18 Valg av nytt medlem til Plenumsledelsen

018/18 Endring av nasjonal rovviltpolitikk

Ášši/Sak 001/18	Sametingets plenum	Dato: 07.03.2018-09.03.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Konstituering

Plenumsledelsens innstilling:

Innkalling av 08.02.2018 med forslag til saksliste, program og taletid godkjennes med følgende tilleggssaker:

Sak 16/18 *Søknad om permisjon som vararepresentant Anne Toril Eriksen Balto* og sak 17/18 *Ny medlem til plenumsledelse*, tilføyes sakslisten. Sak 16/18 behandles rett etter konstitueringen og sak 17/18 behandles som siste sak 09.03.2018

Sametingets plenum - 001/18

Saken påbegynt 07.03.2018 kl. 09.20

Votering

Av 39 representanter var 38 til stede.

Representant Ronny Wilhelmsen, Arbeiderpartiet, fremmet for slag til sak *Oppnevning av representant til reindriftsstyret*

Forslaget ble forkastet med 27 mot 11 stemmer

Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Elisabeth Erke, saksordfører	
	Ronny Wilhelmsen, til forr. orden	
	Toril Bakken Kåven, til forr. orden	
	Runar Myrnes Balto, til forr. orden	
	Toril Bakken Kåven, til forr. orden	

SP - vedtak:

Innkalling av 08.02.2018 med forslag til saksliste, program og taletid godkjennes med følgende tilleggssaker:

Sak 16/18 *Søknad om permisjon som vararepresentant Anne Toril Eriksen Balto* og sak 17/18 *Ny*

medlem til plenumsledelse, tilføyes sakslisten. Sak 16/18 behandles rett etter konstitueringen og sak 17/18 behandles som siste sak 09.03.2018

Saken ble avsluttet 07.03.2018 kl. 09.50

Ášši/Sak 002/18	Sametingets plenum	Dato: 07.03.2018-09.03.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Sametingsrådets beretning om virksomheten

	Arkivsaknr. 18/147
--	-----------------------

Miiddus/Vedlegg

1 Innledning

Denne beretningen omhandler perioden fra 10.11.2017 til 09.02.2018 og er knyttet opp til Sametingets budsjett for 2018.

Sametingsrådet har i denne perioden avholdt to fysiske rådsmøter og flere telefonmøter og har behandlet 145 saker.

Som det framgår av oversikten på www.sametinget.no/Arrangementer har rådet i tillegg deltatt på flere møter og representasjoner.

2 Språk

Samfunnsmål:

- Samisk og norsk er likeverdige språk.

2.2 Bruk av samisk språk

Mål for innsatsområdet:

- Innbyggerne i forvaltningsområdet for samisk språk kan aktivt bruke samisk i kommunikasjon med offentlige instanser.

Tospråklighetstilskudd til kommuner og fylkeskommuner

Sametinget har sendt tilskuddsbrev om tospråklighetstilskuddet 2018 til kommuner og fylkeskommuner i forvaltningsområdet for samisk språk.

Kriteriene for måloppnåelse i betjeningsdelen er at tospråklighetstilskuddet skal bidra til at innbyggerne i forvaltningsområdet skal kunne bevare og utvikle sitt språk, at innbyggerne i forvaltningsområdet blir betjent på samisk når de kontakter offentlige etater og at kommunene i forvaltningsområdet arbeider aktivt for å synliggjøre og øke bruken av samisk språk i det offentlige.

Sametingsrådet har bevilget utviklingsdelen i henhold til den 3-årige handlingsplanen for kommunene og fylkeskommunene 2018-2020. Kriteriene for måloppnåelse i utviklingsdelen er at kommunen arrangerer språkutviklingstiltak for barn og unge, og at kommunen arrangerer samiskspråklige tiltak til kommunens befolkning. Kriteriene for måloppnåelse i fylkeskommunene er at fylkeskommunen finansierer drift som utvikler og styrker samisk språk innenfor fylkeskommunens ansvarsområde.

Hattfjelldal kommune ble i 2017 en del av forvaltningsområdet for samisk språk. I den anledning holdt president Aili Keskitalo møte med formannskapet i Hattfjelldal kommune. På møtet snakket president Aili Keskitalo om ansvar og forpliktelser i forvaltningsområdet for samisk språk. Presidenten pekte på viktigheten av å samarbeide med andre kommuner i forvaltningsområdet og med ulike institusjoner i kommunen. Kommunen orienterte på sin side om sine planer og virksomhet.

Språkundersøkelsen

Det er ikke arbeidet med saken siden siste plenumsmøte.

Kommunekategorier

I desember ble plenumssak SD 17/052 Kommunekategorier – Samisk språkområde vedtatt som en del av oppfølgingen av NOU 2016:18 Hjertespråket. Sametingsrådet skal begynne arbeidet med å definere innhold og kriterier til de ulike kommunekategoriene, og se på nye passende tilskuddsmodeller. I forbindelse med dette arbeidet er det invitert til kommuneseminar i Tromsø 24.- 25.05.2018. Tema på seminaret er kommunekategoriene og eventuell ny tilskuddsmodell.

2.3 Utvikling av samiske språk

Mål for innsatsområdet:

- Befolkningen har mulighet til å lære seg samisk og fremme språket.

Samiske språksentre - direkte tilskudd

Sametinget har fordelt aktivitetstilskuddet til språksentrene på bakgrunn av språksentrenes handlingsplan. Kriteriene for måloppnåelsen er at det arrangeres språkkurs og språkarenaer lokalt, men språksentrene kan også samle inn og offentliggjøre samiske stedsnavn i de områdene som Sametinget prioriterer.

Sametinget har sendt tilskuddsbrev til språksentrene om tilskuddet for 2018.

Sijti Jarngje har søkt om og fått driftstilskudd som grunnlag for å etablere et samisk språksenter. I den anledning holdt president Aili Keskitalo et møte med Sijti Jarngje. På møtet snakket presidenten om ansvar og forpliktelser som språksentrene har. Presidenten pekte på viktigheten av å samarbeide både med kommunen og andre samiske institusjoner. Sijti Jarngje orienterte på sin side om sine planer og om hvordan de ønsker å fremme og utvikle samisk språk i dette området.

Sametinget har hatt møte med Karasjok kommune fordi de har søkt om støtte til tiltak som skal danne grunnlag for opprettelsen av et samisk språksenter. Søknaden vil bli behandlet i løpet av to måneder.

Språkprosjekter - søkerbasert tilskudd

Språkprosjektene er kunngjort for søk og det er allerede begynt å komme inn søknader i år. Søknadene blir behandlet fortløpende.

Sametinget har i 2018 tatt på seg forvaltningen av midler til skolte-, sør-, lule- og markasamiske språktiltak. Av disse midlene er det satt av kr 500 000 til Ä'vv museet til revitalisering av det skoltesamiske språket. Disse kr 500 000 innvilges sammen med direktestøtten til museet. Sametinget har lagt til to nye prioriteringer til språkprosjektene, som midlene er satt av til. Sør-, lule- og markasamisk språkområde kan søke om støtte fra disse prioriteringene. Også språksentrene i disse områdene kan søke om støtte fra prioriteringene i språkprosjektet. Det vil

etter hvert bli vurdert om midlene fortsatt skal gis som søkerbasert støtte, eller settes av som direktestøtte.

Åpne møter på Værnes og Bodø 10.- 11.01.2018

I forbindelse med overtakelsen av midlene inviterte Sametinget språkmiljøene i sør-, lule- og markasamisk språkområdene til åpne møter på Værnes og Bodø. President Aili Keskitalo og Sametingsrådet deltok under møtene. Språkmiljøene fikk anledning til å komme med innspill og fortelle om behov i sine språkområder. Det var stor deltakelse fra alle språkmiljøene.

Språkmotivering for ungdom - søkerbasert tilskudd

Muligheten for å søke om språkmotiveringsstipend for elever som har samisk på videregående skole ble kunngjort for søk fra 16.01.2018. Søknadsfristen går ut 31.03.2018. Det kommer daglig inn søknader, og de behandles fortløpende. Nytt for i år er at også elever på videregående skole som tar eksamen som privatist kan søke om stipend.

Rettskrivningsbok for lulesamisk – prosjekt

Planarbeidet har startet.

Sámi Giellagáldu - prosjekt

Sámi Giellagáldu er det øverste organet i samiskfaglige spørsmål, som fungerer med prosjektstøtte fra Interreg. Sámi Giellagáldu er et nordisk samisk språkorgan underlagt Samisk Parlamentarisk Råd, som sametingene i de tre landene finansierer i tillegg til prosjektstøtten.

Nordsamisk seksjon i Sámi Giellagáldu har én gang i denne perioden hatt møte gjennom Skype og normert 42 nye termer på nordsamisk. Lulesamisk seksjon møttes i Stockholm i Sverige 5.- 6.12.2017. Språkseksjonen normerte 51 nye termer på lulesamisk. Etter planen skulle seksjonen samles i begynnelsen av februar i Östersund i Sverige. Dette møtet er utsatt til midten av mars. Sørsamisk språkseksjon møttes i Östersund 18.- 20.12.2017. Seksjonen behandlet 230 nye ord, og av disse ble 122 nye sørsamiske ord normert. Møtebøkene og alle de nye termene er publisert på Sámi Giellagáldu sine nettsider www.giella.org. De nye termene er kunngjort også i den digitale ordbanken www.satni.org.

Sametingsrådet mener at normeringen er grunnlaget for all annen virksomhet knyttet til språkutvikling. Hvis det ikke finnes ord og termer, er det umulig å gjennomføre andre språkutviklingstiltak, som for eksempel å utarbeide læremidler på samisk. Sametingsrådet mener at det nordiske språksamarbeidet er viktig for å bevare en felles plattform for de samiske språkene og for at samiskspråklige skal kunne kommunisere uavhengig av riksgrensene.

Sámi Giellagáldu sitt oppfølgingsprosjekt avsluttes i slutten av mai. Sametingsrådet mener at normeringsarbeidet også etter prosjektperioden bør gjennomføres på nordisk nivå. Sametinget har i budsjettet for 2018 sikret 3 millioner kroner til Norges del av utgiftene. Sametingsrådet tok opp i møte med styret til Samisk Parlamentarisk Råd 05.02.2018 i Östersund opp en fast finansiering av Sámi Giellagáldu. Der diskuterte styret i Samisk Parlamentarisk Råd hvordan saken skal følges opp, siden man på finsk og svensk side ikke har fått tilleggsmidler til dette arbeidet. Det ble bestemt at saken skal tas opp igjen på SPR sitt styremøte i slutten av februar hvis det til da er klarere hvordan finansieringen kan løses. Alle de tre sametingene ønsker å fortsette samarbeidet også etter at prosjektet er avsluttet.

2.4 Oppfølging av "Hjertespråket"

Mål for innsatsområdet

- Sikre og utvikle de samiske språkernes fremtid

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) koordinerer oppfølgingsarbeidet til regjeringen, og Sametinget har sammen med de berørte departementene hatt møte om oppfølgingen av NOU 2016:18 Hjertespråket. På møtet fortalte departementene om sine vurderinger i de ulike fagområdene som berøres av Hjertespråket. Sametinget har blant annet lagt fram sitt plenumsvedtak i sak 052/17 om kommunekategorier og samiske språkområder, og der Sametinget forventer at oppfølgingsarbeidet med lovendringer og tiltak blir iverksatt snarest mulig. Sametinget holder kontakt med KMD og andre departement om oppfølgingsarbeidet.

Sametinget har utformet en redegjørelse om samisk språkreform, som legges frem til debatt på

dette plenumsrådet. Formålet med redegjørelsen er å legge grunnlaget for språkreformen som Sametinget skal starte i 2019.

Europeisk pakt om regions- eller minoritetsspråk - 25-års jubileum

Europarådet holdt et seminar i tilknytning til feiringen av 25-års jubileet til pakten om regions- eller minoritetsspråk. Sametinget la fram utfordringer som Sametinget erfarer at pakten har, blant annet at alle de samiske språkene ikke er på samme nivå i språkpakten. Sametinget fikk også knytte kontakt med nettverkene og fikk utvekslet erfaringer med andre som arbeider med å bevare og utvikle minoritetsspråk.

Digitalisering

Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon i Norge (KS) og Sametinget legger mye innsats i de samme sakene, som for eksempel i kommunepolitikken og i kommunenes økonomiske vilkår. Sametinget har hatt møte med KS der tema var aktuelle saker som kommunene i språkforvaltningsområdet og digitalisering på kommunalt nivå ble drøftet. Sametinget pekte på at digitaliseringen også må skje på de samiske språkene og at KS og Sametinget kunne ha et nærmere samarbeid. En eventuell samarbeidsavtale ble også drøftet, men det er ennå ikke tatt noen avgjørelse.

Møte med Duoddara Ráfe pitesamisk senter

Sametingsrådet hadde møte med Duoddara Ráfe pitesamisk senter og Pitesamisk museum i Bodø 11.01.2018. Medlemmer fra språkgruppa Bidumsámegiella rijka gaskan deltok som observatører. President Aili Keskitalo var klar på at pitesamisk språk ikke blir glemt under oppfølgingen av NOU 2016:18 Hjertespråket. I forbindelse med normeringsprosessen av pitesamisk språk, er det viktig å samarbeide med Sametinget i Sverige, blant annet da de fleste språkbrukerne bor på svensk side av Sápmi. President Aili Keskitalo hadde møte med Sametinget i Sverige under Staare 2018 i Östersund, hvor det ble enighet om samarbeid og å legge fram en felles sak for SPR-styret med forslag om å nedsette en arbeidsgruppe/normeringsgruppe bestående av pitesamiske morsmålstalere samt samiske språkkyndige. Sametinget anerkjenner viktigheten av at pitesamisk språk blir normert. Det er samtidig viktig å bygge opp interessen for å lære det pitesamiske språket.

Pass

Arbeidet med fornying av pass ble startet for et par år siden da Politidirektoratet ba Sametinget om hjelp fordi de ønsket at passene skulle være også på samisk. Sametinget ble spurt om å hjelpe til med nordsamisk tekst til passene. Politidirektoratet ønsket å bruke nordsamisk fordi det har andre bokstaver. Dette arbeidet er nå avsluttet og på de nye passene vil det også være samisk.

Sustaining Minoritized Languages of Europe (SMiLE)

Sametinget ble i oktober 2016 invitert til å delta på et arbeidsmøte som Center for Folklife and Cultural Heritage Smithsonian Institution og Grup d'Estudi de Llengües Amençades holdt i Barcelona. Formålet med møtet var å utarbeide et fagoverskridende forskningsprogram for å fremme språksituasjonen til minoritetsspråkene i Europa. Sametinget ble bedt om å være med i en vurderingsgruppe som i høst vurderte søknadene til forskningsprogrammet. I januar holdt deltakerne i de godkjente forskningsprogrammene og medlemmene i vurderingsgruppen et felles oppstartsmøte.

Samiske stedsnavn

Sametinget har gitt tilrådninger om stedsnavn, blant annet i Sør-Varanger, Skånland og Vesterålen. Sametinget har også gitt endelig tilrådning om hvordan det nye Trøndelag fylket skal skrives på samisk. Sametinget har i forbindelse med samenes nasjonaldag holdt et foredrag i Nordreisa om samiske stedsnavn.

3 Kunnskap

Samfunns mål:

Det samiske samfunnet har kunnskap, kompetanse og ferdigheter for å sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsnivå.

3.2 Innholdet i samisk barnehage tilbud

Mål for innsatsområdet:

- **Samiske barn har et kvalitativt godt barnehagetilbud som bygger på samiske verdier, samisk kultur og tradisjonell kunnskap.**

Tilskudd til barnehager

Det vises til årsmeldingen, og det er ingen endringer etter denne på tilskuddsutbetaling. Sametinget har arbeidet med saksbehandling og oppfølging av innvilgede tilskudd for 2017. Det er gjennomført en kontroll opp mot tilskudd innvilget for årene 2015 og innvilgede tilskudd der det er gitt utsatt frist for ferdigstilling, er fulgt opp. Tilskuddsregelverkene, skjemaer for rapportering av innvilgede tilskudd og søknadsskjemaer er gjennomgått og tilpasset opp mot budsjettprioriteringene for 2018. Alle søknadsordningene er nå tilpasset for elektronisk søknadsprosess.

Samiske pedagogiske fagdager

Sametinget har deltatt på samiske pedagogiske fagdager 31.01- 01.02.2018 i Jokkmokk, Sverige. Tema for fagdagene var «Samisk språk og kultur i våre hjerter». Dette er et seminar som avholdes annethvert år, og arrangeres i regi av Statped, Samisk spesialpedagogisk støtte (SEAD) og Senter for samisk i opplæringen. Sametinget var også medarrangør i år. Sametingsrådet åpnet fagdage og var opptatt av det allsamiske perspektivet, og at samiske verdier skal ligge til grunn i samisk opplæring og barnehagetilbudet, og være sentral i lærernes møte med barna og hjemmet. Sametingsrådet er opptatt av en helhetlig samisk utdanningspolitikk og vektla viktigheten av en likeverdig og inkluderende opplæring.

Ståstedsanalyse for barnehager

Utdanningsdirektoratet har ansvar for å utarbeide ståstedsanalyse for barnehager, som er en vurdering om barnehagen innfrir kravene til rammeplanen. De har laget et samisk tilleggstema i ståstedsanalysen, som er ment til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling. Sametinget har gitt innspill til dette, og synes det er viktig å kunne fremme det samiske innholdet i ståstedsanalysen, slik at den samiske dimensjon blir ivaretatt.

Dialogmøte med barnehager i Troms

Fylkesmannen i Troms arrangerte dialogmøte for ansatte i samiske barnehager og norske barnehager med samiske barn og barnehagemyndighet 30.11.2017 i Tromsø. Sametinget deltok på dialogmøtet og informerte om Sametingets arbeid med implementering av ny rammeplan og om prosjektet «Sámi mánát ođđa searvelanjain». Sametinget ser på samarbeidet med fylkesmenn som viktig, slik at den samiske dimensjonen blir ivaretatt.

Samarbeidsmøte mellom Sametinget og Kunnskapsdepartementet

Sametinget deltok på samarbeidsmøte med Kunnskapsdepartementet 14.12.2017 i Oslo. Sametinget la fram budsjettbehov for 2019. Budsjettbehovet er knyttet til oppfølging av NOU 2016:18 Hjertespråket. I 2018 ble det bevilget 5 millioner til oppfølging av Hjertespråket i barnehager. Sametinget har en forventning om at denne satsingen videreføres. Sametinget ser behov for at lovarbeid prioriteres, for å sikre samiske barns rett til samisk barnehage. For å kunne realisere dette er det behov for å styrke Sametingets kapasitet i lovarbeid knyttet til samiske barns rettigheter.

Videre ble prosjektet "Sámi mánát ođđa searvelanjain" presentert.

Troms fylkeskommunes samekonferanse 2017

Troms fylkeskommune har avholdt samekonferanse i Troms 30.11- 01.12.2017, hvor Sametinget deltok. Innholdet i konferansen var regionreformens samiske dimensjon, sannhets- og forsoningskommisjonens betydning for Troms og på oppfølging av NOU 2016: 18 Hjertespråket.

President Aili Keskitalo holdt innlegg om perspektiver på den samiske dimensjonen i en ny nordlig region.

Prosjekt "Sámi mánát ođđa searvelanjain"

Prosjektgruppen har hatt flere møter i løpet av perioden, og presentert prosjektet for andre. Prosjektet har utarbeidet en grunnplan og strategi for hvordan prosjektets mål skal kunne nås etter at hovedprosjektet er klart etter fem år. I prosjektets forankringsstrategi inngår også å

informere alle interessenter om prosjektets innhold. Gjennomføringsstrategien skal legges frem for Sametingets administrative ledelse og Sametingsrådet i februar.

3.4 Kompetanseheving i barnehage

Mål for innsatsområdet:

- Barnehageansatte er samiskspråklige, og innehar samisk kulturkompetanse.
- 1.

Barnehageseminarer for ansatte i barnehager med samisktilbud

Sametinget er i gang med planleggingen av to årlige barnehageseminarer. Begge seminarene blir på vårhalvåret, og informasjon til barnehagene blir sendt ut i løpet av februar.

3.6 Samisk innhold i skolen

Mål for innsatsområdet:

- Samiske elever har kvalitetsmessig god opplæring i og på samisk.

Kompetansepolitisk strategi

Kompetansepolitisk strategi 2017-2021 ble signert 03.02.2017, blant annet av statsminister Erna Solberg, president Aili Keskitalo og av partene i arbeidslivet. Sametinget har vært med på å forme denne strategien. Det er opprettet et kompetansepolitisk råd, som Kunnskapsdepartementet har ansvar for. Sametingsrådet er opptatt av at rådet kjenner til utfordringer det samiske arbeidslivet har, og har informert om disse på møte med rådet i november. Videre etterlyste Sametingsrådet kompetansetiltak rettet mot det samiske arbeidslivet. Neste etterlyste Sametingsrådet kompetansetiltak rettet mot det samiske arbeidslivet. Neste møte i rådet er 15.03.2018, der den første rapporten i kompetansebehovsutvalget NOU 2018:2 Fremtidige kompetansebehov I – Kunnskapsgrunnlaget, blir lagt fram.

Fagfornyelsen

Med bakgrunn i Meld. St. 28 Fag-fordypning-forståelse, En fornying av Kunnskapsløftet, har Kunnskapsdepartementet utarbeidet en Strategi for fagfornyelsen av Kunnskapsløftet og Kunnskapsløftet samisk (2017-2021). Strategien består av tre faser. Inneværende periode er vi fremdeles i fase 1. Denne fasen består av hvordan verdigrunnlaget og overordnet del, de grunnleggende ferdighetene og de tverrfaglige temaene skal integreres i fagene. Videre skal det tas stilling til læreplanfaglige spørsmål og utvikling av retningslinjer for læreplanarbeidet. Kjerneelement faggrupper har utviklet forslag til kjerneelementer for fag. Sametinget har oppnevnt kjerneelementgruppen for samisk-faget. Kjerneelementgruppens mandat er å identifisere det viktigste elevene må kunne for å mestre faget. Forslagene skal sendes til en større spøringsrunde/minihøring i mars 2018. Sametingsrådet vurderer tiltak på Sametingets nettside og sosiale media, som bidrar til innspill til kjerneelementene fra aktuelle samiske aktører.

Grenseoverskridende skolesamarbeid i Sápmi

Sametinget har bevilget midler til et grenseoverskridende skolesamarbeidsprosjekt i 2017 og i 2018. Prosjektet er godt i gang. Det er etablert en arbeidsgruppe og i kunnskapsinnhentingfasen har arbeidsgruppen besøkt Haparanda/Torneå, hvor det er et svært vellykket grenseoverskridende skolesamarbeid, som har eksistert i 30 år. I tillegg har arbeidsgruppen i desember 2017 vært i Inari på finsk side for å bli bedre kjent med de digitale opplæringsmulighetene som finnes.

Arbeidsgruppen har utarbeidet en skisse til trinnvis modell for grenseoverskridende skolesamarbeid, som kan benyttes over hele Sápmi og tilpasses de enkelte skolers behov og ønsker. Prosjektets mål i 2018 er å gjennomgå eksisterende rapporter vedrørende skolesamarbeid som tidligere er gjennomført, og andre aktuelle rapporter, samt foreslå opplæringsmodeller for felles samisk skole.

Sametingsrådet har hatt møter med Sametinget i Sverige for å informere om prosjektet, og uttrykte viktigheten av et samarbeid mellom det norske og svenske sameting i forbindelse med prosjektet.

Revidering av opplæringsloven

Høsten 2017 ble det oppnevnt et nytt offentlig utvalg som skal se på regelverket for grunnopplæringa og foreslå ny opplæringslov. Sametingsrådet er enig med

Kunnskapsdepartementet om at det er behov for en større revidering av opplæringsloven og er glad for at dette arbeidet er iverksatt. Sametinget har i 2012 behandlet opplæringsloven og friskoleloven i sak 20/14 Opplæringsloven og privatskoleloven - samiske elevers rettigheter, og påpekt lovverkens svakheter i forhold til samiske elevers rettigheter.

Sametingsrådet er imidlertid kritisk til den manglende samiske fagrepresentasjonen i lovutvalget og tok dette opp i et møte med kunnskapsministeren i desember 2017. Sametinget er invitert til å delta i opplæringslovutvalgets referansegruppe, men er ikke gitt anledning til å foreslå representanter til selve utvalget. Det er viktig at lovutvalget kjenner til svakheter i opplærings- og friskoleloven med hensyn til samiske elevers rettigheter. På bakgrunn av dette inviterte sametingsrådet opplæringslovutvalget til Sametinget i Karasjok. Det er avtalt møte mellom opplæringslovutvalget og sametingsrådet i april 2018.

3.8 Læremidler

Mål for innsatsområdet:

- Samiske elever har tilgang til samiske læremidler som er i tråd med gjeldende læreplanverk på alle tre språk og i alle fag i grunnopplæringen.

Læremiddelsentralen

Sametinget opplever stor pågang for utlån av læremidler og pedagogiske materiell til både skoler og barnehager. Barnehagekofferten har vist seg å være en ettertraktet læringsressurs. Det er i dag halvt års ventetid på utlån av kofferten. Sametinget jobber med å utvide kapasiteten med flere koffert. Forøvrig opplever Læremiddelsentralen at læringsressursene er begrenset til å kunne betjene en så stor etterspørsel som samenes nasjonaldag utgjør. Ellers er det økende pågang med studenter som låner læremidler i forbindelse med eksamener ved Samisk høgskole.

3.10 Myndighet, ansvar og roller innen høyere utdanning og forskning

Mål for innsatsområdet:

- Sametinget har reell myndighet innen samisk høyere utdanning og forskning gjennom lov og forskrifter, og gjennom konsultasjoner.

Nasjonale retningslinjer til forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger

Sametinget har hatt møte Kunnskapsdepartementets sekretariat for utarbeiding av nasjonale retningslinjer til forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger. Temaet for møtet var prosessen videre, og det ble avtalt konsultasjoner før retningslinjene sendes på høring, og før endelig fastsettelse. Det skal fastsettes nasjonale retningslinjer for de 19 utdanningene som omfattes av forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger.

Oppdragsdokumenter til høgskoler og universitet som har samisk i sin portefølje

Sametinget har vært i dialog med Kunnskapsdepartementet vedrørende oppdragsdokumenter til høgskoler og universitet som har samisk i sin portefølje. For 2018 fikk Sametinget komme med innspill til tildelingsbrevene til Samisk høgskole, UiT Norges arktiske universitet og Nord universitet. I forbindelse med dette ble følgende formulering tatt inn i tildelingsbrevet til Nord universitet: Nord universitet har et særskilt ansvar for å ivareta språkene sørsamisk og lulesamisk i lærerutdanningene. Sametinget vil rette en formell henvendelse til Kunnskapsdepartementet angående konsultasjoner om tildelingsbrevene til Samisk høgskole, UiT Norges arktiske universitet og Nord universitet fra og med tildelingsbrevene 2019.

3.11 Utdanning- og forskningsbehov

Mål for innsatsområdet:

- Det finnes tilbud innen høyere utdanning i sør-, lule- og nordsamisk språk fra begynneropplæring til doktorgradnivå.

1.

Samisk sykepleierutdanning

Mangel på sykepleiere med samisk språk og kulturkompetanse er en kjent problemstilling. Sentrale myndigheter har et klart ansvar for å legge til rette for at samiske pasienter kan bruke

sitt eget språk i helse- og omsorgstjenesten, og samisk sykepleierutdanning er ett tiltak for å få dette til. Sametingsrådet har derfor i møte med Kunnskaps-, Helse- og omsorgs- og Kommunal- og moderniseringsdepartementenes politiske ledelse, tatt opp initiativet fra Samisk høgskole og UiT Norges arktiske universitet om opprettelse av en samisk sykepleierutdanning.

3.12 Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning

Mål for innsatsområdet:

- God tilgang til fagfolk med samisk språk- og kulturkompetanse.

1.

Lule- og sørsamisk grunnskolelærerutdanning 1-7 master

Nord universitet planlegger oppstart av sør- og lulesamisk grunnskolelærerutdanning 1-7 fra høsten 2018. Sametingsrådet har i møte med kunnskapsministeren tatt opp saken og pekt på hvilken betydning det har at det utdannes flere lule- og sørsamiske lærere.

Fylkesmannen i Nordland har tatt initiativ til ekstra innsats for å rekruttere studenter til denne utdanningen. Sametinget har sammen fylkesmannen deltatt på flere møter med aktuelle studenter. Rekrutteringsarbeidet har også foregått på individnivå.

Regjeringen offentliggjorde 6. februar at de styrker satsingen på lærere i sør- og lulesamisk med 2,5 millioner kroner. Det er Utdanningsdirektoratet som har fått i oppdrag å utvikle ordninger som kan bidra til at flere tar sør- og lulesamiske lærerutdanninger.

Stipend for høyere utdanning – søkerbasert stipend

Søknadsfristen for vårsemesteret for stipend for høyere utdanning var 01.02.2018. Pr. 09.02.2018 er det registrert 88 søknader totalt, men det er ennå ikke utarbeidet oversikt over hvor mange søknader som faller inn under de ulike prioriteringene eller utenfor prioriteringene.

4 Arealer, miljø og klima

Samfunns mål:

- Arealer og naturressurser i det tradisjonelle samiske området brukes som det materielle grunnlaget for videreføring og utvikling av samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

4.2 Forvaltning av arealer

Mål for innsatsområdet:

- Naturgrunnlaget for samiske næringer, kultur og samfunnsliv er sikret i all planlegging, og Sametinget er en viktig premissleverandør og konsultasjonspart i forvaltning av arealer.

Evenes flystasjon

Sametinget har 04.12.2017 konsultert om planprogram for base for maritime patruljefly og fremskutt base for kampfly på Evenes. Sametinget har satt krav om at det utredes for samiske kulturminner, reindrift og hvilke konsekvenser utbyggingen av flystasjonen vil medføre for den samiske befolkningen for øvrig. Involverte reinbeitedistrikt skal ivaretas i tett dialog gjennom befaringer og høringer, hvor konsekvenser av støy for reindrift skal utredes, med forslag til avbøtende tiltak. Forsvaret er kjent med tidligere konsultasjoner i saken fra 2012, og som resultat av dette foreligger det en utredning av konsekvenser for den samiske befolkning i området. Dette er det henvist til i Stortingsproposisjon 73 S (2011-2012: Et forsvar for vår tid). Dette utredningsarbeidet skal følges opp i det videre planarbeidet. Sametinget ble enig med Forsvaret om å lage avtale om konsultasjoner og gjennomføring av de i de ulike planfasene.

Tysfjord-innsigelsen

Tysfjord kommune vedtok i desember 2015 sin arealplan uten at Sametingets innsigelse var løst.

Sametingets innsigelse er nå endt opp hos Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Innsigelsen er fremmet for manglende kunnskapsgrunnlag og medvirkning i planen, som har vesentlig betydning for å sikre det samiske naturgrunnlaget innenfor fiskeri, reindrift og samiske kulturminner. Fylkesmannen viser i sin utredning til at innsigelsen og kommunens etterfølgende behandling reiser prinsipielle spørsmål vedrørende utredningspliktens omfang og det nærmere innhold i Sametingets innsigelsesmyndighet og ber departementet ta stilling til

de prinsipielle sidene i saken om innsigelsen. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har invitert Tysfjord kommune og Sametinget til et møte om innsigelsen, i mars i Tysfjord.

Arealplan Sortland

Sametingets innsigelse i 2016 er rettet mot manglende helhetlig utredning av det samiske naturgrunnlaget i planen, i tillegg til at Sametinget har satt krav om bestemmelser til driftstid og regulering av næringstiltak, som skal sikre reindriftens natur- og kulturgrunnlag på Hinnøya. Sametinget har vært i tett dialog med kommunen og reindriften, og har kommet frem til betingelser der kommunen imøtekommer Sametingets krav, slik at Sametinget kan trekke sin innsigelse. Men det har vært politisk motstand mot Sametingets betingelser og det ble gjort endringer i planen ved kommunestyrets behandling i desember gjennom benkeforslag. Fylkesmannen har anbefalt ny høring av disse innspillene slik plan- og bygningsloven pålegger. I tillegg har Fylkesmannen og Sametinget påklaget dispensasjon fra reguleringskravet til masseuttak på Strand som rammer reindriftens vinterbeite og flyttlei. Klagen er behandlet av settefylkesmann, som har vedtatt i sin klagebehandling at planen skal reguleres. Sametinget vil opprettholde sin innsigelse til planen dersom kommunestyret velger å ikke stille krav om den samlede belastningen for reindriften, dersom det ikke stilles krav til reguleringsplan og til driftstid, og dersom utvidelse av masseuttak på Strand tillates.

4.3 Naturressurser

Mål for innsatsområdet:

- Uttak av naturressurser i samiske områder skjer på en måte som ivaretar samiske rettighetshavere og lokalsamfunn sine interesser og rettigheter, og er i samsvar med internasjonal folkerett.

Davvi vindkraftverk

Sametinget har gitt uttalelse til melding av Davvi vindkraftverk, som planlegges mellom Tana og Laksefjorden. Sametinget har bedt om at det gjennomføres konsultasjoner mellom Sametinget og NVE om konsekvensutredningsprogrammet, samt signalisert at Sametinget ikke kan stille seg bak prosjektet.

Kvitfjell og Raudfjell vindpark

Sametinget har 31.01.2018 deltatt som observatør i konsultasjoner om miljø-, transport- og anleggsplanen (MTA-planen) med NVE og siidainnehavere som er berørt av utbyggingen. Vindparkene er gitt konsesjon i henholdsvis 2007 og 2015, nå gjenstår avtaler og høring i forbindelse med MTA-planen for hele vindparken. I 2015 ble det skiftet eiere av siidaandelen som holder til på sørsiden av Kvaløya der vindparken skal etableres. Forrige siidainnehavere gjorde avtale med tiltakshaver om utbygging av parken, som utgjør et stort område i deres kalvings- og brunstområder. En slik avtale er forøvrig inngått tidligere for nærliggende område ved Finnheia, hvor det planlegges alpin- og hyttelandsby. Sametinget oppfordrer NVE til å stille krav til at avtalen som tidligere siidainnehavere har med tiltakshaver, bør reforhandles med bakgrunn i endring av adkomst. Sametinget krever at ny tilknytningsvei, som det er gitt konsesjon til i november og som er påklaget av siidaen og Fylkesmannen, ikke bør igangsettes før distriktet har gitt sin tillatelse. Sametinget forventer at NVE strekker seg langt for å imøtekomme og sikre at avbøtende tiltak som siidaen foreslår, nedfelles i MTA-planen og avtaler med tiltakshaver, slik at de sikres regningsvarende drift.

Møte om Nasafjell i Rana kommune

President Aili Keskitalo og Sametingsrådet drøftet Elkem AS sin søknad om ekspropriasjon av rettigheter for utvinning av kvarts i Nasafjell i Rana kommune med næringsminister Monica Mæland i et møte i Oslo 12.12.2017. Mæland forsikret Sametinget om at søknaden om ekspropriasjon vil bli sendt på høring til Sametinget. Deretter vil Nærings- og fiskeridepartementet ha konsultasjoner med Sametinget og berørte reinbeitedistrikter og samebyer. På møtet uttrykte president Aili Keskitalo at departementet også bør gjennomføre konsultasjoner med Sametinget i Sverige. Den 30.01.2018 ble saken oversendt Sametinget på høring. Frist for uttalelse er 28.03.2018. I høringsuttalelsen og de kommende konsultasjoner, vil Sametingsrådet legge vedtaket fra styret i Samisk parlamentarisk råd 17.08.2016 til grunn, samt de nye opplysningene som framkommer i den nylige reindriftsfaglige konsekvensutredningen, som ble utført av forsker Christian Nellemann.

4.4 Naturmangfold

Mål for innsatsområdet:

- Vern av naturmangfoldet gir er robust grunnlag for samisk kultur og næringsutøvelse. Forvaltning av verneområder tar utgangspunkt i og muliggjør fortsatt tradisjonell bruk av vernede områder.

Konsultasjon med Klima- og miljødepartementet (KLD) om forsøk med grunneiere i nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen og Sylan

Klima- og miljødepartementet har igangsatt et forsøk med partssammensatte verneområdestyret. Forsøkene innebærer at grunneiere inngår i styrene. Forsøket omfattet i utgangspunktet nasjonalparkstyrene for nasjonalparkene Raet og Jomfruland, samt verneområdestyret for Trollheimen landskapsvernområde. Nå skal ordningen gjennomføres også for nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen og Sylan. Det ble avholdt konsultasjoner den 15.12.2017 der Sametingsrådet framholdt at dette ikke er i samsvar med avtalen om lokal forvaltning av verneområder der forutsetningen er at styret skal bestå av medlemmer som er utpekt av folkevalgte organer. Forsøket er også problematisk i forhold til uavklarte rettighetsspørsmål, jf. Samerettsutvalget II og arbeidet med fjelloven. Det ble ikke oppnådd enighet, og departementet framholdt at forsøket vil bli gjennomført.

5 Næringer

Samfunns mål:

- Et sterkt og allsidig næringsliv som danner grunnlaget for livskraftige lokalsamfunn der mennesker ønsker å etablere seg.

5.2 Primærnæringer

Mål for innsatsområdet:

- Primærnæringer som bærere av samisk kultur, språk og levesett.

Marine næringer

Sametingsrådet har gjennomført konsultasjon med Nærings- og fiskeridepartementet i forbindelse med regulering av fiske i 2018. Her tok Sametingsrådet opp behovet som Sametinget har i forbindelse med konsultasjoner om havbrukssaker, ettersom denne næringen i svært mange tilfeller kommer i direkte konkurranse med fisket som drives i sjøsamiske områder. Statsråden understreket at det var vesentlig med forsterket dialog på dette feltet og at Sametinget vil bli invitert inn i diskusjonene rundt oppfølgingen av kvoteutvalget.

Sametingsrådet tok også prosessen rundt de politiske konsultasjonene rundt prosessene rundt reguleringsspørsmålene. Her er det lite rom og tid til å drøfte andre forslag enn de sakene som Fiskeridirektoratet legger frem. I saker som medfører grunnleggende forandringer er det tidsmessig vanskelig å få behandlet disse på en grundig og skikkelig måte med departementet. Det ble enighet om å drøfte syklusen for faste konsultasjoner rundt reguleringsbeslutningene, og få på plass rutiner mellom Sametinget og departementet som sikrer en bedret mulighet for politiske konsultasjoner, frigjort fra de rutine- og reguleringsmessige beslutningene. Det var enighet om å ha dialogmøte på administrativt nivå i løpet av første halvår 2018.

Sametinget tok opp saken om Stortingets generelle forbud mot fiske med fartøy over 15 meter innenfor fjordlinjene, og forvaltningens måte å gi dispensasjon fra forbudet slik det ble gjort i sildefiske i Kvænangen. Sametingsrådet ønsker å bli kontaktet når forvaltningen vurderer å gi dispensasjon fra forbudet mot fiske med fartøy over 15 meter innenfor fjordlinjene. Det ble enighet med departementet om å sette opp en oversikt over hvilke dispensasjoner som er gitt, og i hvilke områder. Her kan man på administrativt nivå sammen se på om en slik oversikt viser at det kan være behov for å tenke noe annerledes omkring fjordlinjene, men ut fra Stortingets vedtak som her ligger til grunn.

Sametingsrådet og Statsråd i Fiskeridepartementet ble videre enige om at båtkvoten i fiske på kystfiskekvoten blir satt på samme nivå i 2018 som i 2017 (dvs. 16 tonn). Sametinget tok opp saken med at en senere kvoteutvidelse også måtte gis som et garantert kvotetillegg.

Statsråden understreket at dette var vanskelig å si noe om nå, men en eventuell økning av kvotetillegget i løpet av 2018, vil være en sak mellom Fiskeridirektoratet og Sametinget som det skal konsulteres om.

Gruppekvoten til åpen gruppe sild (NVG) settes slik Fiskeridirektoratet foreslo på Reguleringsmøtet, men at departementet og Sametinget i samråd kan se på kvotestigen i åpen gruppe for å se om det er mulig å gjøre noen justeringer for 2018 etter at endelig kvotestørrelse er klar i januar 2018, slik at fartøykvotene i åpen gruppe ikke kommer svært annerledes ut enn tidligere år. Videre ble det enighet om å se på Sametingets forslag til overgang fra gruppekvote tilbake til en avsetning samt en egen kystfiskekvote på sild i 2018 når beslutningsgrunnlaget er bedre.

Det ble også enighet om at det skal gis dispensasjon for bruk av leieskipper i åpen gruppe ved politisk eller organisasjonsmessig verv, men denne ordningen må praktiseres strengt og kun gjelde der tildelt verv faktisk er til hinder for å stå ombord.

Sametinget er prinsipielt uenig i at det skal være et aktivitetskrav og en nedre lengdegrense på 6 meter i fisket etter kongekrabbe. I regulering for 2018 foreslo Sametinget subsidiært at et eventuelt inntektskrav må være i tråd med det samiske kulturgrunnlag, hvor en tar hensyn til inntekter både fra sjølaksefisket og primærnæringene. Statsråden varslet at det blir vanskelig å vurdere dette for reguleringene i 2018, men departementet vil ta med seg innspillene videre.

I regulering av seifiske med not nord for 62°N, foreslo Sametingsrådet at det ikke skulle gis tillatelse til å fiske mer enn én maksimalkvote per båt med not, i den fartøygruppen en deltar i. Departementet viste til at det vil kunne være vanskelig å reversere en slik ordning nå, men uttrykte også forståelse for Sametingets syn. Sametinget tok dette til etterretning, men vil komme tilbake til saken hvis forholdene endrer seg.

I forbindelse med Fiskeridirektørens forslag om å åpne for et forsøksfiske med rekestrål i Porsanger- og Tanafjorden i 2018, ble det enighet mellom Sametingsrådet og Statsråden i Fiskeridepartementet om å ha et samarbeid mellom Sametinget, Nærings- og fiskeridepartementet, Fiskeridirektoratet og Havforskningen for å finne ut om hvordan og hvor et eventuelt prøvofiske etter reker kan gjennomføres i 2018. Denne prosessen vil starte tidlig i 2018, og prøvofiske vil ikke starte før denne prosessen.

I forbindelse med forslag om å åpne for et prøvofiske med rekestrål i Porsanger- og Tanafjorden, har Sametinget deltatt på to folkemøter, et i Indre Billefjord og et i Varangerbotn. Det ble her registrert stor motstand mot forslaget om å åpne for rekestrålfiske i fjordene, samtidig som mange mente at det nå var på høy tid å danne/etablere en organisasjon som har som mål å ivareta samenes og fjord- og kystfolkets nærings- og bolystinteresser.

Sametingsrådet har også hatt møte med Rekelaget Nord v/Willy Pedersen om rekestrålfiske i Porsanger og Tanafjorden. Sametingsrådet informerte om at Sametinget ikke hadde tatt stilling til om åpning for rekestrålfiske i Porsanger og Tanafjorden, men at tinget i Reguleringsmøtet hadde påpekt store mangler ved Fiskeridirektørens forslag om åpning. Dette skal nå komme på plass gjennom en prosess med åpne høringsrunder hvor en involverer lokalbefolkningen og andre interesserte.

Jordbruk

Sametingsrådet har holdt møter med Troms bondelag 08.01.2018 og Finnmark bondelag 12.01.2018 om jordbruksforhandlinger og andre aktuelle temaer. Partene er enige om å prioritere grovforbaserte produksjoner som melk og sau. Partene er imidlertid bekymret for økonomien i saueholdet der overproduksjon av lammekjøtt vil forverre driftsresultatet for mange bruk.

Sametinget har hatt møte med Landbruks- og matdepartementet 09.01.2018 om å bedre dialogen i jordbruksspørsmål. Partene ble enige om å ha ett politisk møte og to administrative møter i året. Andre tema som ble tatt opp var prosedyrer i forbindelse med meldingsarbeid og konsultasjoner.

Sametinget har deltatt på et partnerskapsmøte i landbruk, som fylkesmennene i Finnmark og Troms holdt 23.01.2018. På møtet ble det enighet om å utarbeide et felles regionalt

næringsprogram for de to fylkene der Sametinget også blir involvert.
Reindrift

Reindrifftsforhandlingene ble innledet med et oppstartsmøte 18.12.2017, og 10.01.2018 ved at Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) overleverte sitt krav til reindrifftsavtalen for 2018/2019. NRL krever en økonomisk ramme på 157,57 mill. kroner, noe som er en økning på 38,97 mill. kroner fra i fjor. Blant annet så krever NRL at det innføres avløserordning ved sykdom og ferie, driftstilskudd til sideordnet rekrutteringsandel, økning av satsene på direkte tilskudd og økning av distriktstilskudd. NRL krever videre at det settes av midler til arealforvaltning og til revidering av reindrifftsloven. NRL har også lagt inn krav om å bygge opp et kriseberedskapsfond. Sametingsrådet har oversendt Sametingets innspill til avtalepartene. Det har ikke lyktes å få et møte med NRL, mens innspillet ble lagt fram for Landbruks- og matdepartementet 02.02.2018. Sametingsrådet etterlyste status for avgiftslette, og presiserte at denne ordningen må gjelde alle næringsdrivende i reindrifften og ikke knyttes opp mot siidaandel. Staten legger fram sitt tilbud 13.02.2018.

Sametinget har deltatt i en arbeidsgruppe for økt selvstyre i reindrifften, der man i en rapport avgitt i 2016, blant annet har gjort flere hovedfunn og identifisert behov for tiltak både for forvaltningen og reindriffts-næringen. Knyttet til videreutvikling og styrking av reindriffts-næringens selvstyre fant arbeidsgruppen at det var behov for kompetanseheving. Som en oppfølging av denne rapporten opprettet reindrifftsavtalepartene i reindrifftsavtalen for 2017/18 en ny gruppe som skal utarbeide en plan med budsjett for hvilke kompetansetiltak som bør gjennomføres, samt foreslå hvordan tiltakene skal følges opp overfor næringen. Sametinget har deltatt også i denne arbeidsgruppa, som avga en rapport i desember 2017, der man blant annet har utarbeidet en oppgavebeskrivelse på hvilke kompetansehevende tiltak det er behov for å utvikle, og hvordan det er ønskelig å gjennomføre tiltak.

Sametinget har deltatt på regionalt dialogfora for Trøndelag 23.11.2017. På møtet ble det orientert om sammenslåing av fylkesmannsembetene i Trøndelag, med fokus på det samiske perspektivet. Sametinget orienterte om sametingsmelding om reindrift.

Sametinget deltok på seminar om næringsrelevant reindriffts-forskning i Tromsø 13.- 14.12.2017, som Landbruks- og matdepartementet arrangerte i samarbeid med Nordisk komite for jordbruks- og matforskning (NKJ). I sitt innlegg vektla Sametinget blant annet tradisjonell kunnskap i reindriffts-forskningen, og trakk fram en rekke tema hvor det er behov for mer forskning.

Det har i perioden vært store tap på Nordlandsbanen på grunn av togpåkjørsler av rein. Sametinget har over tid arbeidet for å få redusert togpåkjørslene. Sametingsrådet ba derfor om et hastemøte med Samferdselsministeren, som ble avholdt 01.12.2017. Sametingsrådet gjorde rede for hvordan dagens situasjon oppleves med dyrevelferdshensyn og de menneskelige påkjenningene dette gir, samt at det er et økonomisk tap for de berørte reieneierne. Sametingsrådet ba videre om at det bygges gjerder på de ulykkesutsatte strekningene så fort som mulig. Samferdselsministeren orienterte om at det vil bli igangsatt gjerdebygging på enkelte strekninger våren 2018, og at det innføres saktekjøring når det er rein i området. President Aili Keskitalo deltok 24.01.2018 på togreise på Nordlandsbanen med Samferdselsministeren, der man blant annet drøftet togpåkjørslene med representanter fra reindriffts-næringen. Sametinget forventer at gjerdebygging vil prioriteres i 2018.

Sametinget har deltatt på et informasjonsmøte om skrantesyke (CWD), som Mattilsynet holdt den 22.01.2018. Sykdommen som går på hjortedyr, er påvist i 19 tilfeller i Norge, blant annet i Nordfjella. Bakgrunnen for møtet var at EU-kommisjonen vil forby eksport av kjøtt fra rein og andre hjortedyr til EU-landene fra fylker der det er påvist skrantesyke. EU-kommisjonen foreslår også å forby flytting av levende rein fra Norge til EU. Slike forbud vil også ramme Finland og Sverige. Både norske, svenske og finske myndigheter betrakter forslaget som en overreaksjon fra EUs side. Eksport av norsk rein utgjorde 13 tonn i 2016 av en total produksjon på 2085 tonn det vil si 0,6%. I 2014 var eksporten 100 tonn (av 1759 tonn, det vil si 5%). Om det kommer skrantesyke i et fylke vil det ikke være mulig å eksportere kjøtt til EU eller flytte over med rein til EU fra dette fylket. Sametingsrådet vil følge opp saken overfor Mattilsynet med det første.

President Aili Keskitalo hadde møte med Landbruks- og matministeren 02.02.2018, der man blant annet drøftet oppfølging av stortingsmelding om reindrift, oppfølging av jordskifterapporten, CWD og norsk-svensk reinbeitekonvensjon. President Aili Keskitalo orienterte om vedtak i Sametingets plenum om å igangsette en utredning av reindriften, og inviterte Landbruks- og matdepartementet til å delta i et slikt arbeid.

Rovvilt

Sametingets rovviltseminar ble gjennomført den 09.- 10.01.2018 på Gardermoen. Målgruppen for seminaret var Sametingets oppnevnte medlemmer og varamedlemmer i de regionale rovviltnevnene, men seminaret hadde også andre deltakere fra rovviltforvaltningen. Hensikten med seminaret var å øke kunnskapen om rovviltforvaltning og rovviltpolitikk i samiske områder. Sametingsrådet orienterte om Sametingets strategier for rovviltpolitikken. De aller fleste uttrykte sterk misnøye med den nasjonale rovviltpolitikken. Det kom også fram på seminaret at rovviltmyndighetene ikke har gode nok registreringer av rovviltbestandene. Det fører til at rovviltmyndighetenes vurderinger blir gjort på et sviktende grunnlag. Konsekvensen er at myndighetene da ikke kan foreta uttak av skadedyr så lenge bestandsmålene ikke er nådd for vedkommende rovvilt.

5.3 Variert næringsliv, kombinasjons- og utmarksnæringer, verdiskapning og nyetableringer
Mål for innsatsområdet:

- Etableringsfrekvens nærmere gjennomsnittet for Norge som helhet og 2 % vekst i antall foretak.

Nord-Troms regionråd besøkte Sametinget 05.- 06.12.2017. Representanter fra Lyngen, Kåfjord, Skjervøy, Storfjord og Nordreisa kommuner deltok. Sametingsrådet orienterte om Sametingets arbeid med næringsutvikling og arealplanarbeid i kommunene. Kommunene informerte om sine satsninger på reiseliv og suksessen med Visit Lyngfjord.

Sametinget hadde et gjensidig orienteringsmøte med daglig leder av Øst-Finnmark regionråd 05.01.2018. Regionrådet ønsker tettere kontakt med Sametinget, og Sametinget vil legge til rette for dette, hvis hele eller deler av regionrådet ønsker å komme på besøk til Sametinget under en plenumssamling i 2018.

Sametinget har deltatt på et møte om omstilling i Kautokeino 07.02.2018. Kommunen har blant annet store utfordringer med barnefattigdom, og mange familier sliter med høy gjeld. Sametinget vil støtte opp om arbeidet med å få kommunen inn som en omstillingskommune.
Samisk reiseliv - prosjekt

12.- 13.12.2017 ble det i Tromsø avholdt et styremøte i prosjektet Johtit - samisk reiseliv. Dette er det tredje styremøtet. 25 bedrifter er påmeldt og oppstartsmøte er i Alta 27.- 28.02.2018. Sametinget har tatt initiativ til et møte med ulike forskere fra UiT og Nord Universitetet 27.02.2018. Sametinget ønsker å ha fokus på forskning av samisk reiseliv, som Sametinget kan ha nytte av.

Samisk reiseliv – søkerbasert tilskudd

Det har vært en jevn og god tilstrømming av søknader på samisk reiseliv gjennom hele året. På slutten av året fikk Fjordutsikten Camping AS i Porsanger et tilskudd til å gjøre et mulighetsstudie basert på sjøsamisk kultur.

5.4 Kreative næringer

Mål for innsatsområdet:

- Flere samiske kulturnæringsutøvere som skaper robuste og lønnsomme kulturnæringsbedrifter med en større overlevelsesgrad.

Forskning og utviklingsarbeid

10.01.2018 hadde Sametinget møte med Forskningsrådet og Innovasjon Norge om hva det innenfor kreative næringer vil være interessant å forske på, og hva er det av kunnskap man trenger for å styrke bransjen ytterligere. Det ble bestemt at det skal gjennomføres en workshop med deltakere fra Samisk høyskole, Sápmi Næringshage, Forskningsrådet, Regionalt forskningsfond og Sametinget.

Hutkás Gielda (Kreativ kommune)

En prosjektbeskrivelse er utarbeidet i samarbeid med Hermetikken kulturnæringshage. Her er fokuset å skape et trepartssamarbeid mellom Sametinget, kommunene og den kreative næringen. Målet er å styrke den kreative næringen i kommunen. Oppfølging av prosjektet vil være basert på å utvikle metoder for å oppnå en sterkere kreativ næring.

Kompetanseheving

I samarbeid med Hermetikken kulturnæringshage og Sápmi næringshage skal det arrangeres mini-Dáhttu kurs i 2018. Initiativet er et resultat av Norut sin rapport 2017 «Muligheter og barrierer for entreprenørskap i samiske områder», som de har gjennomført på vegne av Sametinget. Et av forslagene var ivaretagelse av tidligere Dáhttu-deltakere. Hvilke type kurs som er nødvendige å igangsette, avdekket Sametinget gjennom en spørreundersøkelse som ble ferdigstilt 05.02.2018.

Oppstart av Dáhttu 2.0 var i Tromsø 22.- 23.11.2017. Det er i totalt 11 deltakende bedrifter, for bedrifter med vekstambisjoner. Det er i tillegg blitt arrangert et webinar, hvor tema var google som et markedsføringsverktøy.

Kreativ næringskonferanse

Konferansen arrangeres annethvert år. Neste konferanse blir i 2019. Et programråd vil starte arbeidet med planleggingen høsten 2018.

Sami Music Week

Sami Music Week er en årlig vintermusikkfestival og internasjonal musikkbransjetreff i Alta. Uken har fått direkte tilskudd over Sametingets budsjett i 2018. Sametinget deltok på bransjetreffet i anledning arrangementet. Sametingsrådet deltok ved utdelingen av Sápmi Music Awards.

Tilskudd til kreative næringer – søkerbasert tilskudd

På slutten av året 2017 mottok Sametinget mange søknader på etablerertilskudd, noe som kan indikere at det skjer noe i bransjen. Det ble innvilget etablerertilskudd til Dáiddadállu, Sámi Stories AS, Sápmi Distribution AS og Elle Sofe AS.

5.5 Duodji

Mål for innsatsområdet:

- Flere duodjiutøvere som driver med duodji som næring.
- 1.

I forbindelse med sametingsvalget 2017, ble det også endringer i Sametingsrådets politiske sammensetning og ansvarsområder. Sametingsrådet inviterte derfor til møter mellom Sametingsrådet, Sámiid Duodji og Duojáriid Ealáhussearvi for gjensidig informasjon og innsikt i organisasjonenes arbeid innenfor duodji.

Sametingsrådet hadde også eget møte med Sámiid Duodji der temaet for møtet var prosessen omkring Næringsavtale for duodji 2018 og avklaring av Sametingets ansvar for duodji.

Sametingsrådet jobber med en egen melding om duodji. Opprinnelig skulle meldingen behandles på plenum i desember 2017, men ble utsatt. Meldingen vil bli behandlet på plenum i løpet av 2018.

6 Kultur

Samfunns mål:

- Et levende og mangfoldig samisk kunst- og kulturliv av god kvalitet.

- Sametingsrådet deltok med åpningshilsen i forbindelse med utstillingen «Med blick for det samiske» på Perspektivet Museum i desember 2017. Utstillingen var fra den store samlingen av ulike typer postkort som Alan Borvo samlet under sitt opphold i nord på 1950-tallet. Samlingen viser blant annet samer fra ulike områder, samisk kultur, kulturlandskap og hverdagsliv.

Sametingsrådet deltok med hilsen under Sámi Mánaid Teáhters premiere på forestillingen «Hyenat» i Tana januar 2018.

Sametingsrådet har deltatt i paneldebatten «Retten til ord og bok» under Ordkalotten i Tromsø 15.11.2017. Sametingsrådet holdt innlegg om Sametingets litteraturpolitikk.

Sametingsrådet har deltatt i paneldebatten «Hvordan går det med samisk musikk, sånn egentlig?» under Trondheim calling 03.02.2018. Sametingsrådet presenterte Sametingets hovedoppgave innen musikkutvikling og produsering, samt Sametingets hovedprioriteringer innen musikkpolitikken.

Representant til Samisk kirkeråd

Sametinget har tidligere utnevnt Mikkel Eskil Mikkelsen som representant i Samisk kirkeråd for perioden 2016-2020. Etter hans inntreden i Sametingsrådet har han bedt om fritak fra dette vervet, og Sametingsrådet har oppnevnt Kåre Tjihkkom som Sametingets representant i Samisk kirkeråd i resterende del av valgperioden.

Forslag til ny lov om tros- og livssynssamfunn

I forbindelse med de endringene som er gjort gjeldende i forholdet mellom staten og Den norske kirke, har Kulturdepartementet utarbeidet et forslag til revisjon og endringer i hele tros- og livssynslovgivningen og de tilknyttede tilskuddsordningene. De gjeldende tre lovene, kirkeloven, trossamfunnsloven og livssynssamfunnsloven, foreslås opphevet og erstattet av en ny lov om tros- og livssynssamfunn.

Sametingsrådet har gitt høringsuttalelse til forlaget til en ny trossamfunnslov, og har i sin uttalelse hatt fokus på samisk kirkeliv, og behovet for tilrettelegging for samiskspråklige i Den norske kirke. Sametinget har uttrykt en forventning om at hensynet til samisk kirkeliv blir innarbeidet i Den norske kirkes formålsparagraf, og at man formulerer en ny pliktbestemmelse i sameloven for å ivareta hensynet til kirkelige tjenester på samisk i Den norske kirke.

Samisk råd i Trøndelag

Fylkestinget i nye Trøndelag fylke vil opprette et Samisk råd i Trøndelag. Rådet skal være et organ som er med på å styrke og synliggjøre samisk kultur, språk og samfunnsliv i fylket. Sametinget er invitert til å være med i dette rådet, og Sametingsrådet har oppnevnt Nora Marie Bransfjell som representant til rådet, med Bjørn Thomas Åhrén som vararepresentant.

Møter

Sametinget har avholdt et møte 10.11.2017 med Office of Contemporary Art i Oslo angående diverse initiativ rundt samisk kunst.

24.11.2017 var det oppstartsmøte i Karasjok med arbeidsgruppen til konferanse om immateriell kulturarv i Anár, Finland. I gruppen sitter Sametinget i Norge, Sametinget i Finland, Samisk kunstnerråd og Samesløydstiftelsen, som representerer svensk side av Sápmi. Samerådet ble i januar også en del av gruppen.

Den pan-samiske konferansen planlegges avholdt 23.- 24.05.2018 og kommer til å ha fokus på beskyttelse av tradisjonell kunnskap, samt metoder og utfordringer knyttet til videreføring av immateriell kulturarv. Arbeidsgruppen avholder jevnlig møter opp mot konferansen. Det har vært fem møter med arbeidsgruppen i perioden 08.01- 02.02.2018.

Sametingsrådet møtte 24.11.2017 Dáiddadállu ved Tommy Sarila og Elle Sofe Henriksen i Kárášjohka, og ble presentert for kunstnerkollektivets utvidede arealbehov. Dáiddadállu har nå flere medlemmer enn de har lokaler til, samt at deres kunstneriske virke ikke har tilstrekkelig areal for aktiviteter, blant annet atelierer. De skal derfor starte en mulighetsstudie for deres arealbehov og Sametinget støtter Dáiddadállu i dette arbeidet.

Sametingsrådet møtte 24.11.2017 Jan Skoglund Paltto som jobber med Sámi Magasiidna i Kárášjohka. De har satset på stoff på sørsamisk og ønsker å opprettholde denne satsningen.

Sametinget møtte 18.12.2017 Kulturtanken, som kom på studiereise til Kárášjohka og Guovdageaidnu i forbindelse med deres 3-årige satsning på samisk kunst og kultur i Den kulturelle skolesekken (DKS). Kulturtanken skal i samarbeid med Sametinget, Samisk kunstnerråd, Scene Finnmark, Troms fylkeskommune m.fl. avholde den årlige DKS-konferansen på Sametinget i Karasjok 19.- 20.04.2018. Temaet blir samisk kunst og kultur inn i DKS, ved å se på utfordringer knyttet til dette, samt presentasjon av samiske DKS-prosjekter.

Sametingets ungdomspolitiske utvalg - SUPU

SUPU har hatt ett fysisk møte i perioden.

Sametingsrådet har oppnevnt nye medlemmer og varamedlemmer til Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU) for perioden 01.01.2018-31.12.2019. Ole Henrik Bjørkmo Lifjell er oppnevnt som leder. SUPU skal ha oppstartsmøte 22.02.2018.

For perioden 01.01.2018-31.12.2019 er følgende medlemmer valgt inn:

Ole Henrik Bjørkmo Lifjell (leder)

Maja Fjellström

Stine Ericsson Anti

Grete Julianne Skum

Alfred Mikkel Kuoljok

Varamedlemmer:

Laara Sparrok

Andine Knudtson

Kristine Ballari

Sajane Karina Olsen

Katja Elise Utsi

6.3 Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur

Mål for innsatsområdet:

- Sterke samiske institusjoner som forvalter, formidler og utvikler samisk kunst, kultur og historie.

Bååstede – tilbakeføring av samisk kulturarv

Det har vært avholdt styringsgruppemøte 17.01.2018 i Bååstede-prosjektet. På grunn av et lavere tilskudd fra Sametinget enn tidligere år har planene for aktiviteter blitt nedskalert noe, og prosjektleder vil derfor jobbe ut august. De tekniske konservatorene ved Norsk folkemuseum jobber derimot ut 2018.

Målsetningen i prosjektet har vært å få til en 50/50 fordeling. Fordelingsarbeidet er i slutfasen, og resterende fordelinger skjer 27.- 28.02.2018.

Prosjektet vil prioritere ferdigstilling av revisjon og rens av gjenstander som er forhandlet tilbakeført til mottakermuseene. I 2018 og 2019 må mottakermuseenes mottakerforhold styrkes. Norsk folkemuseum vil bidra med veiledning så langt det er mulig.

Bååstede-arbeidet videreføres fremover inntil alle mottakermuseene har fått tilbakeført gjenstandene. Det er viktig å holde fokus i prosjektet og ikke lukke prosessen da prosjektet fremdeles har noen felles utfordringer som må diskuteres og løses. Noen faser i prosjektet kan ferdigstilles, men oppgradering av de fysiske mottakerforhold vil ta lengre tid. En behovsanalyse bør utarbeides gjennom en kartlegging av oppdaterte behov.

Sametinget har fokus på Bååstede i sin dialog med bevilgende myndigheter, og det er også viktig at alle involverte parter bidrar til det inneværende år. Dette vil bidra til å synliggjøre for norske myndigheter det behovet Bååstede-prosjektet og de samiske museene har i saken.

Norsk folkemuseum må finne en løsning på hvordan prosjektet kan videreføres selv om prosjektleder går av i løpet av 2018. Prosjektet trenger en person som koordinerer prosjektet videre, samt et kontaktpunkt mellom mottakermuseer og NF/KHM inntil prosjektet kan slutføres i sin helhet. Det tas sikte på å arrangere en konferanse om tilbakeføring i løpet av 2018 eller 2019.

RiddoDuottarMuseat

Det har vært avholdt et dialogmøte med RiddoDuottarMuseat (RDM) den 12.01.2018. RDM ønsker å jobbe videre med planene om et Samisk kunstmuseum. Det kan bli en mulighetsstudie løpet av 2018, der man ser på ulike muligheter for plassering og innhold. RiddoDuottarMuseat har flyttet personelle ressurser fra administrasjon til fagvirksomheten.

Det er behov for å se på retningslinjene og organiseringen av innkjøpskomiteen for samisk kunst. Det må vurderes hvilken rolle og mandat RidduDuottarMuseat og Sámi dáiddárráđđi skal ha.

Tana og Varanger museumssiida

Det har vært møte med Tana og Varanger museumssiida 20.11.2017 der Ä'vv skoltesamisk museum var tema. Ä'vv skoltesamisk museum får kr 500 000,- som skal gå til skoltesamiske språktiltak. Ferdigstillelsen av muset og utstillingen ble dyrere enn forventet, og det foreligger et underskudd på om lag 1,6 mill. kr som må dekkes inn.

Tana og Varanger museumssiida vurderer også å flytte Tana museum til det gamle bankbygget ved Tana bru, en løsning som vil føre til bedre oppbevaringsforhold for museumssamlingen.

Lånegaranti for Várdobaiki

Várdobaiki samisk senter er i en prosess med å kjøpe nytt bygg i det såkalte Halvorsenbygget i Evensker. Bygget er på 2000kvm. I den forbindelse er det behov for en del ombygging av bygget. De har vært i dialog med Sametinget. Inne i kostnadsrammen på 20,160 mill. kr ligger det ikke inne kostnader for utstyr for magasin, basisutstilling eller klimastyrte monter. Dette må finansieres på et senere tidspunkt.

For å kunne realisere et låneopptak gjorde Sametingsrådet vedtak i sak SR 225/17 at Sametinget stiller som kausjonist ovenfor Vardobaiki AS' engasjement i Sparebank1 Nord-Norge til en total ramme stor 20.160.000,- kr. Sametinget holder også driftstilskuddet til Vardobaiki AS stort nok til at Vardobaiki AS kan betjene engasjementene de har i Sparebank 1 Nord-Norge. I ettertid har Sparebank1 Nord-Norge ikke godkjent Sametinget som garantist. Sametinget har derfor stilt samme garanti overfor Skånland kommune på samme sum.

Teaterbygg Beaivváš Sámi Našunálateáhter

I forbindelse med Statsbyggs oppdrag om oppfølgingsstudie for teaterbygg for Beaivváš Sámi Našunálateáhter har Sametinget deltatt på møter med styrene i Beaivváš Sámi Našunálateáhter og Samisk videregående skole, og på befarung i Kautokeino. Oppfølgingsstudien ventes ferdigstilt våren 2018.

Samisk hus i Tromsø

Sametinget har vært med å finansiere et utredningsarbeid omkring etablering av et Samisk hus/samisk møteplass i Tromsø. Prosjekteierne har levert en utredning i form av et mulighetsstudie, der blant annet innhold og plassering er vurdert. Sametinget har påpekt at prosjektet har hatt lav involvering fra samiske miljøer i Tromsø, og vil gå i dialog med disse for å vurdere videre engasjement for etablering av et Samisk hus i Tromsø.

Sametinget deltok på et innspills- og orienteringsmøte med Kulturdepartementet medio november 2017 om kommende stortingsmelding om kultur. Sametinget følger opp med innspill til meldingen.

7 Kulturminnevern

Samfunns mål:

- Samisk kulturarv legger premisser for all planlegging og inngrep.

7.2 Forvaltning av kulturminner

Mål for innsatsområdet:

- Samiske kulturminner forvaltes på grunnlag av egen historie og egne verdier.

1.

Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA)

Klima- og miljødepartementet har gitt Riksantikvaren i oppdrag å etablere et register over kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse. Sametinget og fylkeskommune bidrar med forslag til utvalg av landskap og tekster til Riksantikvarens publikasjon. I Troms er publikasjon nå på høring til berørte parter. Sametinget har deltatt på flere møter sammen med Riksantikvaren, Troms fylkeskommune og berørte kommuner i januar 2018. Hensikten var å oppnå at kommunene med de utvalgte landskapene får en best mulig forståelse av hvordan landskapene bør forvaltes. Høringsdokumentet skal behandles i Sametingets plenum.

Sametinget har i perioden videreført arbeidet i fylkene Finnmark, Nordland og Trøndelag.

Endring av fredningsgrensen for samiske kulturminner

I dagens lovverk er samiske kulturminner eldre enn 100 år automatisk fredet. Sametingets plenum fremmet i 2017 forslag om endring av kulturminneloven. Forslaget innebærer at fredningsgrensen fastsettes til 1917. 05.12.2017 gjennomførte Sametinget konsultasjon med Klima- og miljødepartementet om Stortingsproposisjonen «Endringer i kulturminneloven (fredningsgrensen for samiske kulturminner)». Det ble enighet om at proposisjonen fremmes for politisk behandling i Klima- og miljødepartementet.

Områderegeringsplan for Porsangmoen og Hálkavárri skyte- og øvingsfelt i Porsanger kommune

Sametinget har foretatt befaringer av planområdet for Porsangmoen og Hálkavárri skyte- og øvingsfelt i årene 2013, 2014 og med kontrollbefaringer i 2016. Det er mange samiske kulturminner som er berørt av aktiviteten i skytefeltet og derfor har sammenstillingen av befaringene tatt lang tid. Til gjengjeld har hele planleggingen av områderegeringsplanen også tatt lang tid på grunn av mange ulike interesser i skyte- og øvingsfeltet.

Sametinget har vektlagt å befare og kontrollere de mest sårbare områdene, og de mest utsatte kulturmiljøene, der det er størst sannsynlighet for at kulturminner kan stå i fare for å skades og gå tapt. Det er fjellområdene over tregrensa i Hálkavárri-feltet som Sametinget vurderer som mest utsatt, nærmere bestemt Gákkaguolbba/Gákkasiedga til Spiikaroaivi, Márttejohka/Márttejavri, og kjøreløypen rundt Gággafjellene. Kontrollbefaringen ble primært gjort for å vurdere behovet for frigivelse av kulturminner i disse områdene.

Kulturminnesituasjonen innenfor planområdet er at det er registrert 153 kulturminnelokaliteter med 216 automatisk fredete kulturminner/enkeltminner. Videre er det 76 lokaliteter med uavklarte kulturminner, og disse inneholder 115 enkeltminner. Samlet sett er det totalt 229 lokaliteter og 331 enkeltminner med automatisk fredete kulturminner og kulturminner med uavklart fredningsstatus. Det er også 28 kulturminnelokaliteter med totalt 49 enkeltminner som har status som ikke fredet.

Sametinget vil følge opp det videre arbeidet med områderegeringsplanen for Porsangmoen og Hálkavárri skyte- og øvingsfelt når den blir lagt ut til offentlig ettersyn og vurdere hvordan de automatisk fredete samiske kulturminnene skal behandles i planen, herunder også eventuelt frigivelse av samiske kulturminner med vilkår om arkeologisk undersøkelser/utgravning eller annen type dokumentasjon.

7.4 Synliggjøring av den samiske kulturarven

Mål for innsatsområdet:

- Samiske kulturminner er grunnlag for kunnskapsproduksjon og verdiskaping.

1.

Vegvesenets severdighetsskilt (kringleskilt)

Sametinget har vært i møte med Vegvesenet om skilting av samiske kulturminner. Sametinget har foreslått en rekke lokaliteter som bør skiltes med såkalte «kringleskilt». Dette er skilt langs veien som viser til severdigheter. Sametinget har fått gjennomslag for at mange samiske kulturminner vil inngå som vegvesenets utvalgte severdigheter.

Skilting på Saltfjellet i Saltdal og Rana kommuner

Sametinget har fortsatt prosjektet med tilrettelegging på Saltfjellet. Dette skal formidles seks kulturminnelokaliteter med kulturhistoriske skilt. Arbeidet er nå inne i siste fase. Målet er å synliggjøre samisk kulturhistorie og kulturlandskap. Pitesamisk tilstedeværelse og bruk av landskapet er sentralt i formidlingen.

Skjøtsel og tilrettelegging, trollene i Trollholmsund i Porsanger

Sametinget har hatt møte med Porsanger kommune om videreføring av arbeidet med tilrettelegging i Trollholmsund. Hensikten er å ivareta kulturlandskapet, som i dag er utsatt for slitasje ved turisme. Sametinget vil i samarbeid med Porsanger kommune formidle sagnet om trollene i Trollholmsund. Ved å formidle den immaterielle samiske kulturhistorien, styrkes lokal identitet. Prosjektet representerer også lokal verdiskaping.

7.5 Bygningsvern

Mål for innsatsområdet:

- God kvalitet på samiske antikvariske bygninger

1.

Bygningsvernprosjektet - identifisering og registrering av automatisk fredete samiske bygninger

Det pågående bygningsvernprosjektet, finansiert av Riksantikvaren for årene 2011-2018, er i slutfasen.

14.- 15.11.2017 presenterte Sametinget resultater fra befarings sesong 2017 for Riksantikvaren og Klima- og miljødepartementet. Dette er prosjektets siste befarings sesong. I 2017 ble 135 bygninger registrert. Disse har samisk, blandet eller usikker tilknytning, og er bygget før 1925. Sametinget har sendt ut omtrent 60 konklusjonsbrev til eierne i perioden. Flere av disse har tatt kontakt med Sametinget for å få hjelp til å sette bygningene i stand.

Mangel på håndverkere til istandsetting av samiske bygninger

Det er i dag ikke tilstrekkelig mange kvalifiserte håndverkere til istandsetting av fredete samiske bygninger. For å finne løsninger på denne situasjonen var Sametinget 30.01.2018 i møte med Riksantikvaren. Flere mulige tiltak ble diskutert, blant annet iverksetting av kurs for å styrke lokal håndverkerkunnskap. Et annet tiltak er støtte til utdanning innen faget.

8 Helse og sosial

Samfunns mål:

- God helse og likeverdige helse- og sosialtjenester tilrettelagt det samiske folks språklige og kulturelle bakgrunn.

Nasjonalt strategi for utvikling av spesialisthelsetjenester til samiske pasienter nasjonalt
I forbindelse med Sametingets konsultasjoner på Nasjonalt helse- og sykehusplan (Meld. St. 11 2015-2016) og påfølgende oppdragsdokumenter til regionale helseforetak (2017) fikk Sametinget gjennomslag for at Helse Nord RHF skal lage en strategisk utviklingsplan av spesialisthelsetjenester til den samiske befolkningen. Helse Nord RHF har i nov 2017 invitert Sametinget til å delta i utarbeidelse av en strategiplanen. Arbeidet vil følges videre i 2018.

Oppdragsdokumenter til Regionale helseforetak 2018

Sametinget har konsultert regjeringen på oppdragsdokumenter til regionale helseforetak 2018. Med bakgrunn i undersøkelser som viser høy forekomst av psykiske lidelser hos barn under barnevernets omsorg, har Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) økt fokus på helsetjenestetilbudet til barn og unge under barnevernets omsorg. Blant annet ved å utvikle modeller for utredning av barn i barnevernet og utvide det ambulante arbeidet inn mot barnevernet. For Sametinget er det viktig at modellene som utvikles også er tilpasset samiske barns språklige og kulturelle bakgrunn, og at dette går som et klart oppdrag til helseforetakene. Sametinget fikk gjennomslag for dette.

Helseforetakenes oppdragsdokumenter

I oppdragsdokumenter for 2018 mottar regionale helseforetak også oppdrag innenfor personell, utdanning og kompetanse. Deriblant skal foretakene rekruttere og utvikle kompetanse hos ansatte, samt utdanne i samsvar med tjenestebehov. I denne sammenheng pekte Sametinget på mangel på samisk språkkompetanse, og ordninger som stimulerer til denne kompetansen. Sametinget viste til at manglende språkkompetanse øker faren for feilbehandling. Sametinget konsulterte derfor på at helseforetakene må få i oppdrag å stimulere og legge til rette for at ansatte kan få kompetanseheving i samisk språk. Sametinget fikk ikke gjennomslag for dette. Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) viser til at det skal utvikles språktiltak i oppfølging av NOU 2016:18 Hjertespråket. I påvente av slik oppfølging mener HOD at det ikke vil være hensiktsmessig å innføre nye språktiltak overfor de regionale helseforetakene.

Innspill til styrerepresentant i regionale og underliggende helseforetak

Etter forespørsel fra Helse- og omsorgsdepartementet har Sametingsrådet gitt innspill til styremedlemmer i Helse Nord RHF, Helse Sør-Øst RHF og til Helse Midt-Norge RHF. Sametingets innspill til Helse Nord RHF, Beate Ráhka, ble oppnevnt som medlem i styret. Sametingets forslag til de øvrige regionale helseforetakene ble ikke oppnevnt.

Sametinget har også gitt innspill til styremedlemmer i alle underliggende helseforetak i Helse Nord RHF for perioden 2018- 2020. Oppnevninger skjer i løpet av februar 2018.

Sametingets deltagelse i utarbeidelse av Helse Nord's utviklingsplan 2019-2035

Alle regionale helseforetak skal lage en regional overordnet utviklingsplan for spesialisthelsetjenester i sin region. Utviklingsplanene skal beskrive de viktigste utfordringer og strategier innenfor spesialisthelsetjenesten frem mot 2035. Strategiplanene vil være viktig i regjeringens arbeid med Nasjonal helse- og sykehusplan II for perioden 2020-2024. Helse Nord har invitert Sametinget til å delta i arbeidet med deres utviklingsplan for spesialisthelsetjenesten i nord. Utviklingsplanen skal også beskrive hva som påvirker den samiske befolkningens mulighet for å nyttiggjøre seg helsetjenesten på en god måte. Helse Nord sitt utkast til utviklingsplan vil sendes på høring i juni 2018.

Møte med sørsamisk nettverk

Sametinget deltok på seminaret om Samisk helse- og sosialfaglig nettverksseminar desember. Sametingsrådet deltok med åpningshilsen. Sametingsrådet har videre hatt møte med sørsamisk helsefagmiljø for å drøfte utfordringer innenfor helse i sørsamiske områder. Deriblant hvordan store geografiske områder, spredt samisk befolkning og lange avstander til tilpassede samiske tjenestetilbud påvirket helsetilbudet til sørsamer. Sametinget vil ta innspillene fra sørsamisk helsefagmiljø med seg til Helse Nord sitt arbeid med nasjonal strategi for spesialisthelsetjenester til den samiske befolkning nasjonalt. Sametinget vil også fortsette dialogen med sørsamisk miljø i dette arbeidet.

Møte med Kautokeino kommune om Máze bo- og servicesenter

Sametingsrådet har hatt møte med Kautokeino kommune. Tema for møtet var samiske eldres situasjon i Kautokeino kommune, og tilbud til samiske eldre i Máze. Kautokeino kommune har ikke heldøgnsstilbud til eldre utenfor kommunesenteret. Sametingsrådet redegjorde for de ordninger Sametinget har for tilskudd og midler til kommuner, blant annet prosjektmidler. Sametinget har ikke mulighet til å gi midler til fast drift til institusjoner som hører inn under kommunenes lovpålagte oppgaver, men har midler til søkerbaserte prosjekter.

Oppnevning av nytt eldreråd

Sametingsrådet har oppnevnt nytt eldreråd for perioden 01.01.2018-31.12.2021. Sametingets eldreråd er et rådgivende organ for Sametingsrådet og skal bistå Sametinget i utformingen av Sametingets eldrepolitikk. 22.02.2018 har det nye eldrerådet sitt første møte. For perioden 2018-2021 er følgende medlemmer valgt inn:

Julie Eira, Kautokeino (leder)
Ester Fjellheim, Tromsdalen
Ingolf Kvandahl, Ballangen
Lars N. Bransfjell, Brekkebygd
Berit Ellen Nikkinen Varsi, Karasjok

Varamedlemmer:

Ingrid Jåma, Oslo
Laila Somby Sandvik, Karasjok
Inge Andersen, Lødingen
Jarl Even Roska, Nesseby
Hans Eriksen, Tana

I forbindelse med kulturuka i Karasjok var Sametingets eldreråd invitert til åpent informasjons- og dialogmøte på Beassi. Sametingets eldreråd og Sametingsrådet holdt innlegg om Sametingets eldrepolitikk og deltok i diskusjonen.

8.2 En god helse og likeverdige helse- og sosialtjenester

Mål for innsatsområdet:

- Samiske pasienter mottar et språklig og kulturelt tilrettelagt helse og sosialtjeneste.

Psykisk helsevern for innsatte i fengsler

Med bakgrunn fra en undersøkelse fra 2014 som viser høy forekomst av psykiske lidelser blant domfelte i norske fengsler, er det også satt fokus på tiltak for å øke tilgjengeligheten til psykisk helsevern for innsatte i fengsler. Sametinget konsulterte på at helseforetakene også måtte få i

oppdrag å sørge for språklige og kulturelle tilrettelagte helsetilbud til samiske innsatte, og fikk gjennomslag for dette.

8.3 En likeverdig barneverntjeneste

Mål for innsatsområdet:

- Samiske barns rettigheter og behov er sikret i møte med barnevernet.
- 1.

Konsultasjoner på Barne- og likestillingsdepartementets tildelingsbrev for 2018 til Bufdir
I november 2017 ba Sametinget om konsultasjoner på Barne- og likestillingsdepartementets (BLD) tildelingsbrev for 2018 til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). Barne- og likestillingsdepartementets krav og føringer på blant annet barnevernsfeltet gis Bufdir gjennom et tildelingsbrev. Bufdir skal følge opp departementets krav og føringer, velge tiltak og etablere nødvendig samarbeid med andre for god mål- og resultatoppgjøring.

I 2016 ga Barne- og likestillingsminister aksept for at Sametinget skulle konsulteres på BLDs tildelingsbrev på barnevernsfeltet. I 2018 valgte likevel BLD å avslå konsultasjonsanmodninger fra Sametinget, og har ferdigstilt og offentliggjort tildelingsbrev for 2018. Sametingsrådet vil følge saken opp på politisk nivå.

8.4 Etske retningslinjer for samisk helseforskning

Mål for innsatsområdet:

- Den samiske befolkningens rettigheter er ivaretatt innenfor forvaltning og bruk av human biologisk materiale.
- 1.

Våren 2016 nedsatte Sametingsrådet et utvalg til å utarbeide utkast til etiske retningslinjer for samisk helseforskning og bruk og forvaltning av samisk humant biologisk materiale. Utvalget for etiske retningslinjer avsluttet sitt arbeid i november 2017 og overleverte sitt utkast til president Aili Keskitalo 04.12.2017. Sametingsrådet vil løfte saken til plenum høsten 2018. I forkant av plenumssaken vil det gjennomføres en bred høringsprosess, der også Sametingene på finsk og svensk side, samt Samerådet, høres.

9 Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling

Samfunns mål:

- At rettigheter som er anerkjent i FNs erklæring om urfolksrettigheter er implementert i lovverk og praktisk politikk.
- 1.

Mineralloven

President Aili Keskitalo og Sametingsrådet hadde 12.12.2017 møte med næringsminister Monica Mæland om evaluering av mineralloven og oppfølging av Samerettsutvalgets forslag til endringer av minerallovgivingen. Departementet legger opp til en bestilling av rapport med evaluering av mineralloven, Sametinget er velkommen til å gi innspill til oppdragsbeskrivelsen. Fra Sametingets side ble det framholdt at evalueringer omfattes av konsultasjonsplikten og at dette da også gjelder for mandat/oppdragsbeskrivelser for slike evalueringer. Næringsministeren var avventende til dette. Eventuelle forslag til endringer av mineralloven, også for samiske hensyn, vil ikke bli vurdert før en evalueringsrapport foreligger. I etterkant ble det avholdt et administrativt møte med Nærings- og fiskeridepartementet om mineralloven i Karasjok, der vanskelighetene med loven ble gjennomgått.

Nordnorsk råd skal utarbeide en mineralstrategi for Nord-Norge. Sametingsrådet ble av fylkesrådsleder i Nordland invitert til deltakelse i dette arbeidet og et møte for å drøfte en slik deltakelse. Sametingsrådet svarte ved å vise til Sametingets vedtak om ikke å gi samtykke til mineralloven, men at det likevel kunne være nyttig med et møte for å utdype synspunkter. Et slikt møte ble holdt 10.01.2018, og konkluderte med at Sametinget ikke deltar i strategiarbeidet, men vil kunne stille på møter for å redegjøre for erfaringer og synspunkter på dagens lovgiving og forvaltningspraksis.

Konsultasjonsregler i sameloven

Konsultasjonene om fastsetting av konsultasjonsregler i sameloven holder fram. Det var på det halvårige møtet mellom Kommunal- og moderniseringsministeren og Sametingsrådet enighet

om at et lovutkast kan foreligge våren 2018 for behandling i Sametinget og vedtak i regjeringen, med fremming overfor Stortinget. Det arbeides med lovforarbeider og lovtekst, og Sametingets siste tilbakemeldinger på disse i uke 1 er under vurdering i departementet.

Samerettseminaret i Oslo

President Aili Keskitalo deltok i panelet til Samerettsgruppen ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Tromsø, som ble arrangert den 17.01.2018 på Samisk hus i Oslo. Arrangementet ble holdt i lys av Nesseby-saken som ble behandlet i Høyesterett i denne tidsperioden. President Aili Keskitalo fortalte om status i Sametingets rettighetsarbeid, og hvilke utfordringer Sametinget ser fremover.

Staten mot Jovsset Ante Sara i Høyesterett

President Aili Keskitalo fulgte saken Staten mot Jovsset Ante Sara i Norges Høyesterett om et pålegg om reintallsreduksjon. Den 21.12.2017 falt avgjørelsen der Høyesterett fant under dissens 4-1 at et vedtak om å redusere reinflokken til 75 dyr var gyldig.

President Aili Keskitalo hadde et møte med Sara i Karasjok den 31.01.2018 for å få informasjon om Saras vurdering av den videre prosessen om eventuelt å ta saken til internasjonale menneskerettighetsorganer. Sametinget har rapportert om saken til FNs Menneskerettighetskomité i forbindelse med at Norge skal eksamineres av komiteen om forpliktelsene knyttet til FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter. Det skjer den 14.-15.03.2018 i Genève. Sametingsrådet legger opp til å møte FNs Menneskerettighetskomité i forkant av denne høringen.

Høyesterettssaken om Langesundforbindelsen

Den 28.11.2017 kom Høyesteretts dom i saken mellom Troms fylkeskommune og Reinøya reinbeitedistrikt. Saken gjaldt spørsmål om vedtak av Langesundforbindelsen er ugyldig fordi det ikke ble foretatt konsekvensutredning. Høyesteretts flertall tok ikke endelig stilling til om konsekvensutredning var nødvendig etter det dagjeldende regelverket fordi en eventuell feil uansett ikke kunne hatt betydning for de vedtak kommunestyret traff. Sametingsrådet har i etterkant hatt møte med Reinøya reinbeitedistrikt, og har rapportert saken til FNs Menneskerettighetskomite.

Staare 2018

President Aili Keskitalo holdt hilsningstale under den offisielle åpningen av Staare 2018 på samenes nasjonaldag. Det samme gjorde de andre sametingspresidentene, FNs spesialrapportør for urfolks rettigheter og Sveriges kulturminister. Staare 2018-uken feiret 100 års jubileet for det første samiske landsmøtet på svensk side av Sápmi som fant sted i Staare/Östersund. President Aili Keskitalo deltok også på plenumsåpningen for Sametinget i Sverige.

9.2 Samisk samarbeid

Mål for innsatsområdet:

- Samisk språk, kultur og samfunnsliv bevares og utvikles både innenfor den enkelte nasjonalstat og på tvers av statsgrensene.

Norsk-svensk reinbeitekonvensjon

President Aili Keskitalo deltok i møte med Sametinget i Sverige, Svenske Samers Riksforbund, Reineierforbundet og Norske Reindrifsamers Landsforbund i Oslo 30.01.2018, om videre fremdrift i arbeidet med å få ratifisert norsk-svensk reinbeitekonvensjon. Partene ble enige om å be statene ta initiativ til et felles møte for å orientere om videre fremdrift i arbeidet.

Presidentene møtte også de samiske partene i Staare 07.02.2018, der de ble enige om å opprettholde dette ønsket og at Sametinget i Sverige videreformidler dette til regjeringen i Sverige.

Styremøter i Samisk parlamentarisk råd

Det er avholdt fire styremøter i perioden. Styret for Samisk parlamentarisk råd (SPR-S) har gitt en felles prinsipiell uttalelse angående en mulighetsstudie for jernbaneforbindelse mellom Finland og Norge. Transportministeren i Finland og Samferdselsministeren i Norge er blitt enige om å gjennomføre en mulighetsstudie for jernbaneforbindelse mellom Finland og Norge.

Samisk parlamentarisk råd ber regjeringene i Finland og Norge å se til at sametingene i de to land gis full informasjon og fullt ut deltar og konsulteres om gjennomføringen av planlagt mulighetsstudie for jernbaneforbindelse mellom Finland og Norge. Samisk parlamentarisk råd ber om at regjeringene i Finland og Norge virker til at dette skjer som en samordnet prosess med sametingene i Finland og Norge.

Styret for Samisk parlamentarisk råd har støttet Samerådets ønske om å nominere Runar M. Balto som Arktisk regions kandidat til posisjonen som Co-Chair for urfolkscaucus i forbindelse med partsmøtene/Conference of the Parties (COP) under FNs rammekonvensjon om klimaendring (Klimakonvensjonen)/United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC).

Styret for Samisk parlamentarisk råd har i samarbeid med Samerådet sendt et brev til Disney-foretaket angående foretakets anvendelse av samisk kultur i egen markedsføring. Saken er første gang behandlet av Samisk parlamentarisk råds plenum 22.09.2016 og styret har fått i oppdrag å arbeide videre med saken.

Styret for Samisk parlamentarisk råd har gitt en uttalelse angående arbeidet med en Nordisk Samekonvensjon. Framforhandlet forslag til Nordisk samekonvensjon ligger til sametingene for behandling. Statsrådene kan ikke underskrive konvensjonsforslaget og gå videre med en ratifikasjonsbehandling før et samtykke foreligger fra alle tre sameting. Styret for Samisk parlamentarisk råd vedtok i sak SPR s30/2017 blant annet følgende: «*Samisk parlamentarisk råd ønsker å få foretatt noen svært få, men for oss likevel viktige endringer av forslaget til konvensjonstekst*». Uttalelsen er forelagt de respektive landenes myndigheter.

Sametingets delegasjon til Samisk parlamentarisk råd (SPR-N)

Sametingets delegasjon til Samisk parlamentarisk råd (SPR-N) har 15.01.2018 valgt nye medlemmer til Arbeidsgruppen for Urfolk i Barentssamarbeidet/Working Group of Indigenous Peoples (WGIP), Regjeringens Europapolitiske forum og Samisk parlamentarisk råd og Samerådets felles organ for forvaltning og utvikling av samiske nasjonale symboler. Piera Heaika Muotka er valgt som fast medlem i WGIP, med Inger Eline Eriksen Fjellgren som varamedlem. Bjørn Thomas Åhrén er valgt som fast medlem til felles organ for forvaltning og utvikling av samiske nasjonalsymboler, med Ann Karin Kvernmo som vara. Ronny Wilhelmsen og Cecilie Hansen er valgt som faste medlemmer i Europapolitisk forum. Elisabeth Erke og Runar M. Balto er vararepresentanter.

9.3 Nordområdene

Mål for innsatsområdet:

- En bærekraftig utvikling for folkene som bor i nord.

Barents miljøvernministermøte i Vadsø

Sametingsrådet holdt åpningsinnlegget på det 13. Barents miljøvernministermøte i Vadsø 29.11.2017. Norge overleverte da sitt formannskap til Sverige. I innlegg problematiserte Sametingsrådet planer om ny jernbane fra Finland gjennom Sápmi til kysten av Norge.

Nobels fredspris

President Aili Keskitalo representerte Sametinget under utdelingen av Nobels fredspris 2017 som gikk til den internasjonale kampanjen for forbud mot atomvåpen (ICAN). I den forbindelse var president Aili Keskitalo deltaker i panelet på Nobels fredspris forum 10.- 13.12.2017, hvor det var en tverrfaglig diskusjon og refleksjon om urfolks rettigheter i sammenheng med sosial rettferdighet og miljøvern, koblet opp mot betydningen for internasjonal fred og sikkerhet.

Nordnorsk råd

Sametingsrådet fortalte om Sametingets internasjonale arbeid på det utvidete møtet i Nordnorsk råd i Tromsø den 10.01.2018. Hovedfokuset var på kultursamarbeid i Barentsregionen, og urfolks roller i Arktisk råd.

9.4 Urfolks rettigheter

Mål for innsatsområdet:

- FNs erklæring om urfolks rettigheter er implementert i lovverk og praktisk politikk.

Den Norske Bank (DNB)

President Aili Keskitalo møtte konsernledelsen i DNB den 17.01.2018 for å drøfte bankens revidering av etiske retningslinjer og samfunnsansvar, samt oppfølginger knyttet til bankens engasjement i oljerørledningen Dakota Access Pipeline (DAPL). DNB har avvirket sitt omstridte lån som gikk direkte til DAPL, samt revurdert tidsløpet i eksisterende låneavtaler til firmaene som bygget rørledningen. Videre orienterte president Aili Keskitalo om noen aktuelle utbyggingsprosjekter Sametinget er kritisk til fordi de kan bryte med samiske rettigheter.

Internasjonalt ekspertmøte om bærekraftig utvikling

Politisk rådgiver Eirik Larsen deltok på et internasjonalt ekspertgruppemøte om bærekraftig utvikling i urfolks territorier. Møtet var i FN-regi, og foregikk i New York i perioden 23.-25.01.2018. I møtet fokuserte Larsen på eksempler fra Sápmi der tradisjonelle næringer og levebrødet til samene er truet av klimaendringer, arealbruk og statlige forvaltningsreguleringer. Både reindrift og laksefiske ble særskilt nevnt. Det vil bli utarbeidet en rapport fra møtet som samlet 13 eksperter, i tillegg til representanter fra FNs tre urfolksmekanismer.

9.6 Likestilling

Mål for innsatsområdet:

· Et likestilt samisk samfunn med like rettigheter og muligheter for alle.

1.

Sametingsrådet deltok i november på FNs kvinnekomités høring av Norge. Basert på Sametingets innspill, i samarbeid med blant annet Likestillings- og diskrimineringsombudet og Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter, har Norge fått anbefalinger fra komiteén om å utarbeide en handlingsplan mot vold i samiske samfunn. Dette har blitt fulgt opp i halvårig møte med Kommunal- og moderniseringsdepartementet og i brev til Barne- og likestillingsdepartementet.

Sametinget arrangerte i samarbeid med Utsattmann en fagdag 14.11.2017 om seksuelle overgrep mot gutter og menn.

Sametinget deltok på seminaret «Gal mii birget/Nog klarar vi oss» om levekårene til samer med funksjonsnedsettelse i Alta 09.11.2017. Der ble rapporten «Kartlegging av levekårene til personer med utviklingshemming i samiske områder om levekår for samer med funksjonsnedsettelse» av avdeling vernepleie ved UiT, presentert.

Tysfjordsaken

Sametingsrådet har i det halvårige møtet med Kommunal- og moderniseringsdepartementet 12.12.2017 tatt opp bekymringer for Tysfjordsamfunnet i tilknytning til Tysfjordsaken. Sametingets arbeid i Tysfjordsaken vil være på et overordnet nivå, men Sametinget er opptatt av at Tysfjordsamfunnet må få relevant og tilstrekkelig hjelp til å håndtere denne nasjonale katastrofen. Alle de berørte må sikres faglig hjelp med samisk kultur- og språkkompetanse. Det må arbeides på flere nivå og samfunnsområder i Tysfjord over lengre tid for å bidra til en positiv utvikling.

Sametingsrådet var også til stede under et ungdomsmøte som Árran lulesamiske senter arrangerte 13.12.2017 på Drag. I tillegg har Sametingsrådet gitt innspill til styringsgruppa og prosjektleder for oppfølgingsprogrammet Jasska - trygg, i et møte arrangert av Kommunal- og moderniseringsdepartementet i Oslo 26.01.2018. Sametingsrådet understreket betydningen av at prosjektet ivaretar de momenter som var lagt fram på det halvårige møtet og løftet viktigheten av tillitsbygging i alle deler av del-prosjektene.

Sannhetskommisjon

President Aili Keskitalo og Sametingsrådet deltok 15.12.2017 i møte med Stortingets presidentskap om oppnevning av Sannhetskommisjon. I møtet var også de kvenske organisasjonene representert. I møtet ba Sametinget om tid til å forankre innspill til mandat i det samiske samfunn. Sametinget vil derfor gjennomføre en rekke åpne møter i Sápmi for å få innspill til mandat for Sannhetskommisjonen. Innspill til mandat vil behandles i Sametingets plenum i vårsesjonen. Sannhetskommisjonen forventes oppnevnt innen utgangen av 2018. I regi av UiT Norges arktiske universitet har Sametingsrådet deltatt i debattpanel 05.02.2018 om

Sannhetskommisjonen som ble arrangert i Tromsø i forbindelse med samisk uke.

10 Samarbeidsavtaler

Samfunnsmål:

· Et styrket samisk språk, kultur og samfunnsliv.

1.

Samarbeidsavtaler med kommunene i språkforvaltningsområdet

Samarbeidsavtalene med kommunene er ikke gjeldende lenger. Derfor har Sametinget startet opp arbeidet med å lage midlertidige avtaler med kommunene. Disse avtalene skal fungere til de nye kommunekategoriene og finansieringsmodeller er på plass. Deretter lages nye avtaler basert på kategorivilkår og finansieringsmodell.

Samarbeidsavtaler med fylkeskommunene

Sametingsrådet har hatt møte med Finnmark fylkeskommune. Sametinget og Finnmark fylkeskommune er enige om å fornye dagens avtale. Avtalen skal vare fram til 2020, til Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune slås sammen.

Sametingsrådet og Troms fylkeskommune har hatt politisk møte i november 2017, hvor tema var en fornyelse av samarbeidsavtalen. Man ble enige om at Sametinget og Troms fylkeskommune jobber videre med å lage en ny avtale.

Sametinget og Nordland fylkeskommune jobber med avtalegrunnlag.

Sametingsrådet har hatt møte med Trøndelag fylkeskommune. Tema var å lage en samarbeidsavtale som skal fremme samiske saker. Man er enige om å jobbe videre med avtalen i løpet av dette året. Avtalen skal etter planen tre i kraft 01.01.2019.

Sametingets samarbeid med bykommunene

Sametinget har samarbeidsavtaler med bykommunene Oslo, Bodø og Tromsø. I dette samarbeidet drøfter partene jevnlig aktuelle kommunale samiske saker.

Bodø kommune:

Det er gjennomført et politisk møte i desember 2017 mellom Sametingsrådet og Bodø kommune. Partene er enige om at samarbeidsavtalen er et godt virkemiddel, hvor flere konkrete saker har blitt fulgt opp. Av disse kan nevnes etablering av samisk språksenter på Stormen og eventuell involvering av Sametinget i Bodø kommunes søknad om kandidatur til Europeisk kulturhovedstad i 2024. Sametingsrådet skal vurdere dette siste punktet nærmere til neste møte med Bodø kommune.

Tromsø kommune:

Det er gjennomført et politisk møte i januar 2018 mellom Sametingsrådet og ordfører i Tromsø kommune. Sametinget og Tromsø kommune har blitt enige om at avtalen skal oppdateres og revideres. Det tas sikte på at ny avtale underskrives under Sametingets plenum i september 2018.

Oslo kommune:

Sametinget og Oslo kommune har avtalt et samarbeidsmøte i mars/april.

Alta kommune:

Sametinget har ikke samarbeidsavtale med Alta kommune. Det er gjennomført et politisk møte 27.11.2017 i Alta mellom Sametingsrådet og ordfører i Alta. Det er enighet om at partene ønsker en avtale, og skal finne noen konkrete punkt som avtalen skal omhandle. Etter planen skal utkast til samarbeidsavtale behandles før sommeren.

Samarbeidsavtale mellom Helse Nord RHF og Sametinget

Sametinget og Helse Nord RHF ble i 2017 enige om å utarbeide en samarbeidsavtale. Helse Nord RHF har i Nasjonal helse- og sykehusplan fått delegert et særlig ansvar for å tilrettelegge for helsetjenester til det samiske folk. Samarbeidsavtalen mellom Helse Nord RHF og Sametinget skal fremme en utvikling av spesialisthelsetjenesten som sikrer det samiske folks rett til likeverdige helsetjenester. Videre skal samarbeidsavtalen også bidra til at partene kan være i forkant av ulike utfordringer og problemstillinger som omhandler spesialisthelsetjenester til det samiske folk. Samarbeidsavtalen skal også fremme Sametingets informasjon om og innflytelse på utviklingen av spesialisthelsetjenesten.

Samarbeidsavtale mellom Innovasjon Norge og Sametinget

Sametinget og Innovasjon Norge har jobbet frem et utkast til samarbeidsavtale. Sametinget har

invitert Innovasjon Norge til Sametinget i Karasjok for å underskrive avtalen i mars og avventer svar fra dem.

10.2 Regionalt og lokalt samarbeid

Mål for innsatsområdet:

Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

1.

Regionreformen

Eksperutvalget for regionreformen ble nedsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet våren 2017 som følge av anmodningsvedtak i Stortinget våren 2016. Sametinget har oppnevnt en representant til utvalgets referansegruppe.

Referansegruppen har hatt ett møte med utvalget.

Sametingsrådet hadde møte med utvalgsleder og ett medlem 20.12.2017 for å synliggjøre samiske interesser i arbeidet. Utvalget har hatt som mandat å vurdere overføring av ytterligere oppgaver og ansvar fra staten til de nye fylkeskommunene, med oppmerksomhet mot ansvar, oppgaver og myndighet som støtter opp under fylkeskommunens samfunnsutviklerrolle. Utvalget la frem sin rapport 01.02.2018.

Kommunereformen

Sametingsrådet har gitt uttalelse om hvor Tysfjord kommune skal deles. Saken er nå ute på høring, før det blir konsultert med Sametinget og endelig beslutning blir tatt.

11 Kunngjøring av nye saker – oppfølging

Sametingsrådets oppfølging av nye saker kunngjort på plenumsmøte sak 48/17.

Problemer med reinbeite i Porsanger

Árja ber sametingsrådet sette i gang tiltak for å sikre at det ikke beiter rein på øyene i Porsanger.

Sametingsrådet registrerer at det har vært utfordringer der rein har kommet på områder som er fredet for reinbeiting blant annet Oldereidneset, Bringneshalvøya og Stuorrajátkkis. Árja ber Sametingsrådet om å sette i gang tiltak for å sikre at det ikke beiter rein på øyene i Porsanger. Sametinget har imidlertid ingen myndighet til å sette i gang slike tiltak. En slik myndighet har fylkesmannen. Fylkesmannen i Finnmark har pålagt reineiere om å fjerne rein på Stuorrajátkkis, og dette ble ifølge fylkesmannen etterkommet i 2017.

Árja ber også Sametingsrådet om å holde et møte med lokalbefolkningen, bøndene og reineierne der de kan kommunisere og finne fram til løsninger. Ifølge Fylkesmannen holdt Porsanger kommune et slikt møte i oktober 2017 der reindriften, saueneeringen, bygdelag, kommunen og Fylkesmannen deltok. Partene fikk komme med sitt syn på saken.

Sametingsrådet ser det ikke som hensiktsmessig å holde et nytt møte, og det har sin begrunnelse i Sametingets manglende myndighet i forhold til å iverksette tiltak som nevnt i Árijas forslag. Sametingsrådet ser imidlertid det som viktig å opprettholde sjøsamiske samfunn, og ser verdien av å ha en bærekraftig bruk av de ressursene som brukes av lokalbefolkningen og reindriftnæringen.

Språkarbeid i Lofoten-Vesterålen

Sametingsrepresentant Ronny Wilhelmsen anmoder Sametinget om å kontakte språksenteret i Evenes (Várdobáiki) med mål om å få til samisk språk og kulturkontor i Vesterålen/Lofoten, slik at kontoret kan etableres i 2019.

Sametinget tar kontakt med det samiske miljøet i Ofoten og Vesterålen, og med Várdobáiki samiske senter i Evenes med mål om å avklare behov som er kommet fram, hvordan fremme språktiltak i Lofoten/Vesterålen og hva som gir best tilbud til befolkningen.

Samer med funksjonsnedsetting

Samer med funksjonsnedsettelse er en sårbar gruppe og en minoritet i minoriteten.

Sametingsrepresentant Sandra Márjá West ønsker at Sametinget bør få i gang et arbeid for å sette større fokus på denne gruppens behov.

Sametinget har deltatt på lanseringen av rapportene og sametingsrådet deltar på seminar om levekår for samer med funksjonsnedsettelser i februar.

Bypolitisk handlingsplan

Sametingsrepresentant Ann Elise Finbog foreslår at det igangsettes et arbeid med å utvikle en handlingsplan for byer og større tettsteder.

Sametingsrådet arbeider for å styrke samarbeidsavtalene med fylker, kommuner og bykommuner. Sametingsrådet vil legge frem en samlet sak om samarbeidsavtalene for plenum til høsten. Sametinget har videre i plenumssak SD 052/17 vedtatt nye kommunekategorier. Der er det vedtatt en ny kategori for bykommuner. Hovedfokus i disse bykommunene skal være å legge til rette for samiske barnehager, opplæring i og på samisk, voksenopplæring og utvikling av språkarenaer i et eller flere samiske språk.

Krav om utredning og sykehus til Alta

Sametingsrepresentant Toril Bakken Kåven ønsker at Sametinget snarest må tilkjenne sin støtte til aksjonen for bedre sykehustjenester for befolkningen i Alta og Kautokeino, og at Sametinget må be helseminister Høyre om konsultasjoner om saken.

Sametingsrådet har i forbindelse med Stortingets behandling av representantforslag om sykehusstrukturen i Vest-Finnmark, sendt et brev til Stortinget. I brevet påpeker Sametingsrådet blant annet at store deler av kommunene i det samiske forvaltningsområdet har vesentlig lengre avstand til sykehus tilbud med fullverdig fødetilbud, enn andre innbyggere. Videre viser Sametinget til at mange samiske kommuner med lang vei til sykehus heller ikke har flyplass. Sametingsrådet mener at lang avstand til sykehus, og bruk av lang tid før mange samiske pasienter når til sykehus, er en trussel for pasientsikkerheten. Med bakgrunn i dette ber Sametingsrådet stortingsgruppene støtte representantforslaget fra Kjenseth, Breivik, Skei Grande og Grimstad om sykehusstrukturen i Vest-Finnmark.

Rett til opplæring i flere samiske språk

I det samiske samfunnet er det mer og mer vanlig at samiske barn og unge har tilknytning til flere samiske områder, og noen har også tilknytning til flere samiske språk. Av opplæringsloven følger i dag ikke noen rett til opplæring i flere samiske språk for én enkelt elev, og skoleeier er derfor ikke pliktig til å tilby elever undervisning i et samisk språk dersom man allerede får undervisning i et annet samisk språk. I mange tilfeller løses dette ved at skoleeier velger å tilby eleven undervisning i flere samiske språk, selv om dette ikke er lovpålagt. Men det finnes også tilfeller der skoleeier har valgt å ikke tilby undervisning i flere samiske språk. Sametingsrepresentant Piera Heaika Muotka ønsker at Sametinget bør følge dette opp i sitt videre arbeid med oppfølgingen av NOU 2016:18 Hjertespråket, i forbindelse med den pågående revideringen av opplæringsloven, samt i møter med regjering og Stortinget. Sametinget har tatt opp denne problemstillingen i møter med Kunnskapsdepartementet i mange år, og følger opp saken. Sametingsrådet kommer også til å ta opp saken i møte med Opplæringslovutvalget i april og i oppfølging av NOU 2016:18 Hjertespråket.

Oppgradering av riksvei 92 mellom Karasjok og Kautokeino

Riksvei 92 mellom Karasjok og Kautokeino er en av Finnmarks hovedveger. Det er likevel ikke oppgradert og tilpasset dagens bruk. Sametingsrepresentant Mathis Nilsen Eira ber sametingsrådet ta saken videre.

I henhold til Handlingsplan for Nasjonal transportplan er det igangsatt kartlegging for veitransport på nevnte veistrekningen. Vei- og transportavdelingen ved Regionkontoret i Bodø arbeider med en analyse og kartlegging av nevnte veistrekning, og særlig utfordringer knyttet til tungtransport og modulvogntog. Det samme gjelder for E 45 (tidligere riksvei 93), veistrekningen Alta - finskegrensen, gjennom Kautokeino. Dette analyse- og kartleggingsarbeidet skal gjennomføres i løpet av 2018-2019, hvor en også skal utføre kostnadsberegningene tiltak. Dette ifølge de opplysninger som er innhentet fra Samferdselsavdelingen i Finnmark fylke.

Saken påbegynt 07.03.2018 kl. 10.00

Votering

Det ble ikke votert over saken.

Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Aili Keskitalo, saksordfører	Nora Marie Bransfjell
	Aili Keskitalo	Ellinor Marita Jåma
2	Runar Myrnes Balto	
3	John Kappfjell	Mikkel Eskil Mikkelsen
	John Kappfjell	
4	Kåre Olli	
5	Kjellrun Wilhelmsen	Aili Keskitalo
		Piera Heaika Muotka
		Runar Myrnes Balto
	Kjellrun Wilhelmsen	
6	Per Mathis Oskal	Aili Keskitalo
	Per Mathis Oskal	
7	Ellinor Marita Jåma	John Kappfjell
	Ellinor Marita Jåma	
8	Celine Boyne Lamo	
9	Karen Anette Anti	
10	Anders Somby jr.	Runar Myrnes Balto
		John Kappfjell
		Nora Marie Bransfjell
	Anders Somby jr.	
11	Mathis Nilsen Eira	Silje Karine Muotka
	Mathis Nilsen Eira	
12	Synnøve Søndergaard	Piera Heaika Muotka
	Synnøve Søndergaard	
13	Inger Eline Eriksen Fjellgren	Silje Karine Muotka
		Anders Somby jr.
		Tor H. Mikkola
	Inger Eline Eriksen Fjellgren	
14	Sandra Márjá West	Kåre Olli
		Inger Eline Eriksen Fjellgren
	Sandra Márjá West	
15	Arild Pettersen Inga	Kjellrun Wilhelmsen
	Arild Pettersen Inga	
16	Tor H. Mikkola	Piera Heaika Muotka
		Mikkel Eskil Mikkelsen
	Tor H. Mikkola	
17	Anne Henriette Reinås Nilut	
18	Mikkel Eskil Mikkelsen	
19	Lars Peder Dunfjeld	
20	Kåre Olli	
21	Berit Marie P. E. Eira	
22	Maren Benedicte Storslett	
23	Silje Karine Muotka	

24	Henrik Olsen	
25	Niko Valkepää	
	Aili Keskitalo, saksordfører	

SP - vedtak:

Sametinget tar Sametingsrådets beretning om virksomheten i perioden til orientering

Behandling av saken avsluttet 07.03.2018 kl. 15.55

Ášši/Sak 003/18	Sametingets plenum	Dato: 07.03.2018-09.03.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Kunngjøring av nye saker

	Arkivsaknr. 18/1020
--	-------------------------------

- Forslag 1: Representant Kjellrun Wilhelmsen, Nordkalottfolket - Vis solidaritet i sannhets- og forsoningsarbeid
- Forslag 2: Representant Runar Myrnes Balto, NSR - Ordning som motiverer til kompetanseheving innen de mindre samiske språkene
- Forslag 3: Representant Arthur Tørfoss, Ovddáusbellodat - ikestilling av rettigheter til elgjakt
- Forslag 4: Representant Arthur Tørfoss, Ovddáusbellodat - Hele landet som en valgkrets til sametingsvalget
- Forslag 5: Representant Sandra Márjá West, NSR - #SápmiMaid
- Forslag 6: Representant Ann-Elise Finbog, SaB ja Árja - Seksuell trakassering og #meetoo
- Forslag 7: Representant Cecilie Hansen, Guovddášbellodat - Ny rovviltspolitikk
- Forslag 8: Representant Nora Marie Bransfjell, NSR - Samisk pasientkontakt ved St.Olavs Hospital
- Forslag 9: Representant Inger Eline Eriksen Fjellgren, Árja - Oppreisning til

internatbarn og tapt skolegang-barn

Forslag 10: Representant Márjá-Liissá Partapuoli, NSR - Sametingsjoik til åpning og avstemning

Sametingets plenum - 003/18

Forslag 1: Vis solidaritet i sannhets- og forsoningsarbeidet

Kjellrun Wilhelmsen

I disse dager gjennomføres det folkemøter over hele landet der samer og kvener blir bedt om å gi innspill

til mandat for arbeidet med mandat til sannhets- og forsoningskommisjonen av samer og kvener.

Folkemøtene for samiske forhold arrangeres av Sametinget, mens Norske Kveners forbund organiserer

møter der kvenene inviteres til innspill.

Kvenorganisasjonen har søkt Stortingets presidentskap om økonomisk støtte til å gjennomføre folkemøtene, men har fått avslag.

Folkemøtene er et viktig forarbeid til kommisjonsarbeidet. Mens sametinget har et budsjett på mange hundre millioner og kan dekke kostnadene over eget budsjett, har kvenorganisasjonene minimale økonomiske midler. Et slikt skjevt utgangspunkt er ikke et likeverdig utgangspunkt. Sametinget kan derfor bli den viktigste premissleverandøren, mens kvenorganisasjonene kan få en mer underordnet rolle.

Sametinget har et stort budsjett, 458 millioner i året og velger å bruke en del av disse på forarbeidet, mens

kvenene nå gjennomfører møtene uten å få dekket kostnader ved dette. Dette er uverdigg.

Sametinget bør stille seg solidarisk med kvenene, og bistå dem med økonomiske midler. Det er et statlig

ansvar, men når staten ikke tar det ansvar, er det også i sametingets interesse at det blir en likeverdig behandling av begge folk. Da viser Sametinget viktigheten av at kommisjonsarbeidet får et likeverdig utgangspunkt for både kvener og samer, og at alle aspekter ved forforskningen kommer frem. Husk at mange av oss samer også er kvener, og motsatt. Sametinget viser ofte støtte til urfolksgrupper verden over, nå er det på tide at vi hjelper naboen og er en god verdde.

Forslag 2: Ordning som motiverer til kompetanseheving innen de mindre samiske språkene

Runar Myrnes Balto

NSRs sametingsgruppe ber Sametingsrådet forberede opprettelsen av en støtteordning som motiverer til kompetanseheving innen de "mindre" samiske språkene med relativt få språkbrukere. Disse språkene har spesielle utfordringer knyttet til menneskelige ressurser, ved at det er en relativt liten gruppe av språkbrukere som kan mobiliseres til språkarbeid. Dette gjør det nødvendig med spesielle tiltak for å motivere til at samiske ungdommer velger å drive språkarbeid.

Den sårbare situasjonen har vært bakgrunnen for opprettelsen av særskilte midler til skolte-, sør-, lule- og markasamiske språktiltak, som Sametinget overtok forvaltningen av i 2018. Med forvaltningen fulgte overføringer på 3,2 millioner kroner som skal brukes etter intensjonen om å ivareta samiske minoritetsspråk og dialekter.

Gjennom vedtak i sak 27/17 Stipend for høyere utdanning og budsjett 2018 har Sametinget

omprioritert stipendmidlene fra Sametinget til lærerutdanninger, for å få en effektiv incentivordning som sikrer utdanning av samisklærere. Som en bieffekt av denne prioriteringen har de mindre språkene blitt satt i en mer sårbar stilling ved at studenter som tar språkutdanning ikke mottar motiveringsstipend.

Dette er utfordrende for de mindre språkene fordi det ofte er de samme ressurspersonene som både tar språkutdanning og bidrar til utvikling av språket, som også er den største rekrutteringsbasen for å være samisklærere. Derfor mener NSRs sametingsgruppe at en det bør det bør opprettes en egen søkerbasert ordning for kompetanseheving i de mindre språkene som har som prioritering å tilby motiveringsstipend.

NSRs sametingsgruppe ber om at rådet gjør forarbeidet til slik ordning og kommer tilbake til Sametingets plenum med et forslag.

Forslag 3: Likestilling av rettigheter til elgjakt

Arthur Tørfoss

Likestilling av rettigheter til elgjakt i Finnmark

Hvorfor er det slik at alle som ikke bor i Finnmark ikke kan søke elgjakt i Finnmark? Dette er en dagsaktuell diskriminering av alle elgjegere som bor utenfor Finnmark. Er Sametinget tjent med dette, at det drives diskriminering og forskjellsbehandling av jegere i Norge. Dette er skremmende og beklagelig.

Rettigheter til elgjakt på FEFOs grunn i Finnmark for personer bosatt utenfor fylket har flere ganger vært løftet opp til behandling i Sametinget. Sametinget ser det som diskriminerende og urimelig at nordmenn bosatt utenfor fylket ikke skal ha de samme rettigheter som nordmenn bosatt i Finnmark.

Når Finnmark nå fra 2020 slås sammen med Troms, blir dette diskriminerende skille enda vanskeligere å forholde seg til.

1. Sametinget vil derfor be plenums representant i FEFOs styre ta opp dette til behandling i FEFO, med sikte på å fjerne denne forskjellsbehandlingen.

2. Det bes om en sak der sametinget gir innspill til fellesnemd Troms og Finnmark om å jobbe med den samme problemstilling.

Forslag 4: Hele landet som en valgkrets til sametingsvalget

Arthur Tørfoss

Hele landet som en valgkrets til sametingsvalget

Fremskrittspartiet vil be sametinget fremme en sak om endring av valgdistriktene. Bakgrunnen for forslaget er at dagens valgordning ikke bidrar til at velgernes stemmer får den demokratiske uttelling som de ville fått dersom alle stemmer telte likt. FrP mener det er et grunnleggende demokratisk prinsipp at alle stemmer skal telle likt.

Dersom det hadde vært en valgkrets til sist valg, ville partienes representasjon på sametinget sett slik ut, med forbehold om regnefeil:

Parti En krets Dagens

Forslag 5: #SápmiMaid

Sandra Márjá West

#MeeToo-hashtag har startet en bred og viktig debatt i samfunnet, noe som har synliggjort hvordan seksuell trakassering er et strukturelt problem i samfunnet, som mange personer daglig blir berørt av, i alle områder i samfunnet.

Vi vet at også i vårt samfunn skjer det slike ubehagelige situasjoner. Undersøkelse foretatt av NRK Sápmi viser at det både under og i forbindelse med Sametingets møter er det minst ti personer som har opplevd seksuell trakassering. En slik situasjoner er ikke akseptabelt, ikke i Sametinget og ikke i samfunnet forøvrig.

Sametinget har et stort ansvar når det gjelder utviklingen i det samiske samfunnet, og dersom vi skal klare dette må vi holde orden i vår egen gamme. Målet må være at alle har et godt og trygt arbeidsliv, både politikere og ansatte. Vi må ha gode arbeidsrutiner som fanger opp uheldige hendelser, slik at man trygt kan melde fra om seksuell trakassering og overgrep.

Ved oppstarten av sametingsperioden passer det bra at alle representanter får fordype seg i Sametingets egne etiske retningslinjer. Plenumsledelsen må også vurdere om våre nåværende retningslinjer er gode nok og der er noe av innholdet som bør forbedres.

Sametinget bør samarbeide med andre institusjoner i Sápmi, da det er relevant å høre hvordan andre arbeider og tenker i forhold til slike saker. Våre retningslinjer og arbeidsrutiner må tilpasses det samiske samfunnet og kulturen.

Forslag 6: Seksuell trakassering og #meetoo

Ann-Elise Finbog

Seksuell trakassering og uønsket seksuell oppmerksomhet er et problem også i Sápmi.

For noen år tilbake reviderte Sametinget sine etiske retningslinjer etter at plenumsledelsen hadde fått varsel om at en representant var blitt befølt på rumpa under komitemøte. Sametingets representanter visste imidlertid ikke hvorfor de etiske retningslinjer ble behandlet, og temaet seksuell trakassering ble ikke berørt i det hele tatt. Vi har også sett at seksuelle krenkelser forekommer i samiske organisasjoner og institusjoner.

Vi opplever at de varslingsene som er kommet frem i media om seksuell trakassering i samisk sammenheng, ikke tas på alvor og følges ikke opp, verken av Sametinget, samiske organisasjoner og partier eller samisk media.

I sin nyttårstale nevnte president Keskitalo seksuelle overgrep bare i sammenheng med Tysfjord-saken. Faktum er at problemet gjelder hele den samiske befolkningen. Forskning viser at 22 % av samiske kvinner har opplevd seksuell vold, mot 16 % av øvrige kvinner i Norge.

Sametinget må gå foran som et godt eksempel for det samiske samfunnet når det gjelder forebyggende arbeid og holdningsendringer. Vi krever at Sametinget setter seksuell trakassering på dagsorden i den daglige politikken. Sametinget må gjennomgå sine etiske retningslinjer og varslingsrutiner.

I varslingsaker er følgende viktig:

- Varsleren eier selv sin historie.
- Det må foreligge detaljerte retningslinjer som gjør varsling enklere for den som er krenket.
- Varsleren skal tas på alvor og deres varsel skal ikke bli bagatellisert.
- Varsleren skal ha rett til nødvendig hjelp, både psykisk og juridisk bistand.
- Varsleren har rett til å være anonym.

- Mistanke om straffbare forhold skal alltid anmeldes.

Forslag 7: Ny rovviltspolitikk

Cecilie Hansen

Forslag På denne bakgrunn fremmes følgende uttalelse til Sametingets plenum.

1. Sametinget ber regjeringen klargjøre den todelte målsetningen om rovviltforvaltningen, slik at det blir tydelig at dette er to likestilte målsetninger i tråd med Stortingets tidligere vedtak.
2. Sametinget ber regjeringen legge fram forslag om reduserte bestandsmål for de store rovviltartene. Regjeringen bes i den forbindelse gå bort fra praksisen med å fastsette bestandsmål i intervaller og dessuten legge til grunn at eksisterende beitenæring skal opprettholdes.
3. Sametinget ber regjeringen endre rovviltforskriften slik at rovviltnemndene får et reelt ansvar for forvaltningen hele året. Det må åpnes for at nemndene kan iverksette betinget skadefelling hele året. Nemndene må også få større styring over de ekstraordinære uttakene som skjer i regi av Statens naturoppsyn.
4. Sametinget ber regjeringen ta initiativ til at rovviltmyndighetene i prioriterte beiteområder iverksetter planmessig uttak av potensielle skadedyr før beiteslipp. Det gjennomføres planmessig overvåkning av rovvilt i aktuelle områder for å kunne gjennomføre dette. Målet er at slikt uttak skal foregå på sporsnø.
5. Sametinget ber regjeringen om å innføre stående fellingstillatelse for ulv som går inn i beiteprioriterte områder, og i områder med samisk tamreindrift.
6. Sametinget ber regjeringen endre rovviltforskriften slik at den i situasjoner der det er dokumentert større skadeomfang over flere år i samme område, gir en generell åpning i hele landet for at det tillates felling av kongeørn forut for skade og uten at det foreligger en akutt skadesituasjon, så fremt det foreligger fare for større skade. Slike tillatelser skal kunne knyttes til et bestemt område og tidspunkt uten krav til identifisering av skadegjørende individ.
7. Sametinget ber regjeringen ta initiativ til å endre reglene for skadefelling av stort rovvilt, slik at fellingslagene kan ta i bruk de samme metodene som brukes av Statens naturoppsyn.
8. Sametinget ber regjeringen legge fram forslag om stående fellingstillatelse i beitesesongen på rovdyr innenfor rovdyrsikre beitegjerdar og på innmarksbeite.
9. Igangsetting av arbeidet med å innsamle, systematisere og implementere tradisjonell kunnskap, som en del av det kunnskapsgrunnlaget som benyttes i forvaltningen, må komme i stand så snart som mulig. Dette er et svært omfattende arbeid, som må prioriteres, slik at forvaltningen kan være innenfor naturmangfoldlovens §8, når det gjøres vedtak. Å innarbeide samenes tradisjonelle kunnskap, vil kunne bidra til å dekke mange av de kunnskapshull som foreligger i det kunnskapsgrunnlaget man benytter seg av i dag.

Forslag 8: Samisk pasientkontakt ved St.Olavs Hospital

Nora Marie Bransfjell

St.Olavs Hospital I Trondheim er den største og viktigste helseinstitusjonen i det sørsamiske området, fra Saltfjellet i nord til Engerdal, hedmark, i sør.

Det er ikke sjelden at samiske pasienter fra hele området søker kontakt med samer utenfor institusjonen til hjelp og råd i ulike situasjoner som pasient ved St.Olav.

Med denne bakgrunn ber Sametinget om at taes kontakt med St.Olav for å vurdere opprettelse av en samisk pasientkontakt.

Forslag 9: Oppreisning til internatbarn og tapt skolegang-barn

Inger Eline Eriksen Fjellgren

På grunn av statens fornuftspolitikk har mange samer mistet muligheten til å ta utdanning etter grunnskolen, samt å lære både samisk og norsk ordentlig. Det har vært et problem hele livet for de samene, og mange sliter fortsatt i dag med språkvanskeligheter og mindreverdighetsfølelse.

Árja mener våre eldres kunnskap og erfaringer er grunnlaget for det samiske samfunnet. Sametinget må også prioritere saker som er viktige for dem.

Eldre samer har i lang tid arbeidet med å få oppreisning fra staten, men så langt har noen av dem ikke fått noe. De har forsøkt å fremme saken på alle måter, både direkte til norske myndigheter og via Sametinget. Mange eldre har tatt kontakt med Árja fordi de er skuffet og opplever at ingen tar saken deres på alvor.

Nå holder vi på å sette i gang sannhetskommisjonen, og i dette arbeidet kommer det frem dokumentasjon på hvordan staten gjennom skolen har gjort overgrep mot etterkrigsgenerasjonens skolebarn. Det er uansett viktig at oppreisningen betales til våre eldre så fort som mulig, uavhengig av når kommisjonen ferdigstiller sitt arbeid. Datidens skolebarn er eldre mennesker nå, og det er ikke sikkert at alle lever til kommisjonen er ferdig med arbeidet.

Árja ber Sametingsrådet ta kontakt med internatbarna og tapte skolegang-barna, og i samarbeid med dem arbeide opp mot regjeringen og Stortinget slik at de får oppreisning så fort som mulig.

Forslag 10: Sametingsjoik til åpning og avstemning

Márjá-Liissá Partapuoli

Det er ønskelig at man ved åpning av plenum og ved avstemning får markert dette. Derfor anser vi det som høvelig hvis sametingsjoiken fremføres av sametingsjoikere, fra biblioteket og når man kommer frem til plenumssaken, da kan plenumet begynne, eller avstemningen.

Saken påbegynt 07.03.2018 kl. 16.10

Senterpartiets forslag:

- Ny sak 7 settes på sakskartet og behandles under dette plenum.

Plenumledelsens innstilling:

- Nye saker 1 - 6 og 8 - 10 sendes til sametingsrådet for behandling.
- Ny sak 7 settes på sakskartet og behandles på fredag etter lunsj

Votering

Av 39 representanter var 33 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Plenumsledelsens innstilling ble enstemmig vedtatt

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg:	Replikk:
1	Elisabeth Erke, møteleder	
2	Kjellrun Wilhelmsen	Márjá-Liissá Partapuoli
		Arild Pettersen Inga
	Kjellrun Wilhelmsen	
3	Runar Myrnes Balto	Ronny Wilhelmsen
	Runar Myrnes Balto	
4	Arthur Johan Tørfoss	Inger Eline Eriksen Fjellgren
	Arthur Johan Tørfoss	

	Ann-Elise Finbog, forretningsorden	
	Runar Myrnes Balto, forretningsorden	
	Toril Bakken Kåven, forretningsorden	
5	Arthur Johan Tørfoss	Niko Valkeapää
		Toril Bakken Kåven
		Inger Eline Eriksen Fjellgren
	Arthur Johan Tørfoss	
6	Cecilie Hansen	Ellinor Marita Jåma
		Anders Somby jr.
		John Kappfjell
	Cecilie Hansen	
	Tor Gunnar Nystad, forretningsorden	
7	Nora Marie Bransfjell	Kåre Olli
	Nora Marie Bransfjell	
8	Inger Eline Eriksen Fjellgren	Ann Karin Kvernmo
		Sandra Márjá West
		Márjá-Liissä Partapuoli
		Kåre Olli
	Inger Eline Eriksen Fjellgren	
9	Márjá-Liissä Partapuoli	
10	Sandra Márjá West	Inger Eline Eriksen Fjellgren
	Sandra Márjá West	
	Piera Heaika Muotka, forretningsorden	
11	Ann-Elise Finbog	Runar Myrnes Balto
		Inger Eline Eriksen Fjellgren
		Ronny Wilhelmsen
	Ann-Elise Finbog	

SP - vedtak:

Nye saker 1 - 6 og 8 - 10 sendes til sametingsrådet for behandling.
Ny sak 7 behandles på fredag etter lunsj.

Behandling av saken avsluttet 07.03.18 kl.18.20

Ášši/Sak 004/18	Sametingets plenum	Dato: 07.03.2018-09.03.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Spørsmål til Sametingsrådet

	Arkivsaknr. 18/1020
--	-------------------------------

SETT INN OVERSKRIFT PÅ SPØRSMÅL OG REPRESENTANT/PARTI

Sametingets plenum - 004/18

Spørsmål til Sametingsrådet

Tom Christer Sottinen

Det vises til sametingsrådets skriftlige svar på Arbeiderpartiets spørsmål om reindrift i henhold til Sametingets forretningsorden § 21. I svaret sies det blant annet at Sametinget har vært tydelige på at det må gjøres endringer i lovbestemmelsene som gjelder reduksjon av reintall. Det kan synes som om rådet henviser til Sametingets plenumsvedtak av 27. september 2006, hvor Sametinget ga sin tilslutning til en modell hvor enheter med mindre enn 200 rein skulle skjermes ved en eventuell reintallsreduksjon. Det kommer ikke klart frem i svaret om sametingsrådet støtter å innføre en skjermingsregel eller om man har tenkt på andre løsninger. Arbeiderpartiet ønsker derfor at rådet redegjør for sitt syn ved å svare på følgende spørsmål:

Støtter sametingsrådet å innføre en skjermingsregel lik plenumsvedtaket av 2006, eller har rådet andre konkrete forslag som man arbeider med?

Retten til land og vann

Inger Eline Eriksen Fjellgren

Hva har sametingsrådet gjort den siste tiden for å sikre samenes rett til land og vann, og da særlig når det gjelder meahccásteapmi, motorferdsel og lokalbefolkningas rettigheter?

Saken påbegynt 07.03.18 kl. 18.25

Votering

Det ble ikke votert over saken.

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Tom Christer Sottinen	
	Silje Karine Muotka	
	Tom Christer Sottinen	
	Silje Karine Muotka	
2	Inger Eline Eriksen Fjellgren	
	Silje Karine Muotka	
	Inger Eline Eriksen Fjellgren	
	Silje Karine Muotka	

SP - vedtak:

Behandling av saken avsluttet 07.03.18 kl. 18.45

Åsši/Sak 005/18	Sametingets plenum	Dato: 07.03.2018-09.03.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Sametingsrådets redegjørelse om samisk språkreform

	Arkivsaknr. 17/4825
--	-------------------------------

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	07.02.18	SR 55/18
Sametingets plenum	7. – 9.03.18	SP 05/18

Vedlegg

Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget har drøftet Sametingsrådets redegjørelse om samisk språkreform. Redegjørelsen er vedlagt protokollen.

Sametingsrådets redegjørelse om samisk språkreform

Innledning

Samisk språk er en av grunnsteinene i det samiske samfunnet og for samene som ett folk. Samisk språkpolitikk handler blant annet om rammebetingelser, lovreguleringer og om hverdagen for språkbrukere. Språket er vår kommunikasjon, vår identitet og vår arv. Samiske språk berører alle samfunnsområder, og en god språkpolitikk må gjenspeile dette. Sametinget ønsker at samiske språk høres, brukes og synes i samfunnet, og legger derfor i reformen fokus på synliggjøring, utvikling, rekruttering og kompetanseheving på alle nivå. Det vil være en særlig satsning på språktilbud for barn og unge. Reformen skal også bidra til bedre rammebetingelser for samiske språk og forbedring av samarbeid og samordning mellom institusjoner, organer og organisasjoner som jobber med samiske språk.

På bakgrunn av NOU 2016:18 Hjertespråket, og etter en bred høring av utredningen, samt Sametingets erfaringer, ønsker Sametinget en helhetlig og strategisk satsning på samiske språk. Denne redegjørelsen skal danne grunnlag for sak om samisk språkreform legges frem for plenum i desember 2018.

Bakgrunn

Situasjonen for samiske språk

Alle de samiske språkene i Norge defineres som truede eller særlig truede språk i UNESCOs liste over truede språk. I Finnmark er det to kommuner hvor samisk er majoritetsspråket, mens vi i de resterende kommunene i landet alle språkene i en minoritetssituasjon. Pitesamisk, umesamisk og skoltesamisk har tradisjonelt blitt brukt i Norge, men har i dag svært få språkbrukere i Norge.

I dag er 11 kommuner innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk. I disse kommunene skal samisk og norsk være likeverdige språk, og disse kommunene jobber særlig med språkutvikling. Sametinget tildeler direktetilskudd til 14 samiske språksentre, som jobber aktivt med språkkurs og språktiltak i sitt virkeområde.

Språksituasjonen er ulik i ulike kommuner og områder. Både i nord-, lule- og sørsamiske områder er det personer som har samisk som morsmål, med samisk som hjemmespråk. Disse personene har en unik kompetanse i samiske språk, med et rikt ordforråd, hvor det samiske språket er i naturlig bruk i hverdagen. Samtidig er alle språkene i revitaliseringsprosess i mange områder,

hvor fokuset må ligge i språkopplæring og økt språkbruk.

NOU 2016:18 Hjertespråket

Samisk språkutvalg har i NOU 2016:18 Hjertespråket redegjort for situasjonen for de samiske språkene, og har fremmet forslag til nye tiltak, ordninger og regelverk som skal bidra til et språkløft. Samisk språkutvalg konkluderer i sin utredning at “dersom alle de samiske språkene skal kunne overleve, og Norge skal kunne overholde sine internasjonale forpliktelser, kreves en kraftinnsats fra staten og alle involverte offentlige- og private aktører” (s. 49). Utredningen viser at det er et stort behov for innsats for de samiske språkene på ulike nivåer i samfunnet og at det legges særlig vekt på barn og unges språkkrettheter. Utredningen var ute på bred høring, og det kom inn over 100 høringsuttalelser. Mange av høringsinstansene kritiserte at mandatet ikke omhandlet de minste samiske språkene; som for eksempel pite- ume- og skoltesamisk. Selv om utredningen ikke foreslår tiltak og ordninger for disse språkene, så vil Sametinget i oppfølgingsarbeidet også foreslå tiltak og ordninger for disse språkene.

Samiske språk i et samfunn i endring

Befolkningsutvikling og samfunnsendringer

En endret befolkningsstruktur krever en fornyelse av samisk språkpolitikk. Endringer i det samiske samfunnet og språktiltak som tidligere kan ha fungert innenfor språkpolitikken kan vise seg å være lite hensiktsmessig i dag. Befolkningsstrukturen i STN-området, presentert av den samiske statistikken *Samiske tall forteller*, viser at folketallet i STN-området har sunket med 16% fra 1990 – 2010. Alderssammensetningen har endret seg de siste 26 årene, hvor befolkningen i STN-området er eldre enn tidligere (Rustad 2010). Flytting fra distrikt til byer gjelder også samiske områder og det er flest unge som flytter til byene (Broderstad, Sørli 2012). Denne økte tilflyttingen til byer og tettsteder over hele landet kommer til uttrykk i stadig større etterspørsel etter samisk innhold, samisk språkundervisning i skoler og barnehager og at behovet for samiske kulturuttrykk/kulturelle opplevelser og arenaer er stadig økende.

Samiske språk i sivilsamfunnet

Samiske språk er i en minoritetsstatus i de fire landene hvor samene tradisjonelt er bosatt. Dette er noe som gjenspeiler seg i de fleste lokalsamfunn. Samiske språk har ikke en like naturlig plass i det offentlige rom som majoritetsspråket. Med utviklingen av samepolitikken har det foregått en samiske institusjonsbygging de siste 25-30 årene. Dette har resultert i etableringen av mange samiske offentlige institusjoner og organer, men også at mange institusjoner har fått ansvar for samiske språk. Det har også blitt etablert en del nye bedrifter som tilbyr tjenester, selger produkter som bunner av den samiske kulturen, eller på andre måter har tilknytning til det samiske. Samiske primærnæringer er også viktige arenaer hvor samiske språk ofte brukes. Sametinget tildeler i dag både direkte tilskudd og prosjektmidler til ulike aktører og institusjoner i samfunnet. Hittil har det ikke vært noe språkkrav i tildelingen.

Mange offentlige institusjoner, spesielt de som omfattes av samelovens språkregler, har skiltet på samisk. Det er likevel fortsatt et forbedringspotensialet når det gjelder stedsnavnskilt, skilting av bussholdeplasser, gatenavn og turskilt. Sametinget ser at både innad i det private markedet og i offentlige organer er det både enkeltpersoner og fagmiljøer som har kompetanse i samiske språk.

Dette gir et potensiale i å løfte og synliggjøre de samiske språkene i slike arenaer.

Språkarenaer og språktiltak

I mange områder legger språksentrene til rette for samiske språkarenaer. Samtidig er det mange barn og unge som deltar i ulike andre fritidsaktiviteter. At samiske språk høres, er synlig og brukes på slike arenaer er viktig for språkets status og utvikling. Språkarenaer er også sentrale i samiskopplæringa, og bidrar til at barn blir funksjonelt samiskspråklige.

Teknologien har de siste 20 årene hatt en stor framgang. Data, internett og teknologiske verktøy er tilgjengelige for nesten alle borgere, og er en stor del av hverdagslivet til de fleste av oss. Den teknologiske utviklingen åpner en helt ny arena for språkbruk og språkutvikling. Sosiale medier, internett, applikasjoner og spiller kan nå alle målgrupper til tross for geografiske avstander. Mulighetene innen IKT og teknologi er store også for samiske språk og vi vet at særlig barn og unge benytter seg mye av slike løsninger.

Særlig om samisk barnehagetilbud og opplæring i grunnskolen

Tilbud om samisk i barnehagen er avgjørende for å øke samiske språkbrukere. Samisk barnehagetilbud er med på å gi samiske barn med samisk som hjemmespråk en trygg oppvekst, hvor de kan gjøre seg forstått og selv også forstå språket som snakkes i barnehagen. Barnehagene er også viktige i revitalisering av samiske språk, da samiskspråklige barnehagetilbud kan gi samiske barn språket, selv om samisk ikke er hjemmespråket.

Sametinget har som oppfølging av NOU 2016:18 Hjertespråket satt i gang et prosjekt kalt "Sámi mánát ođđa searvelanjain". Formålet med prosjektet er å løfte kvaliteten i samiske barnehager. NOU 2016:18 Hjertespråket foreslår å styrke samiske barns rett til samisk barnehagetilbud, og foreslår en lovendring i barnehageloven slik at kommunene er pliktig til å tilby samiske barn et samiskspråklig barnehagetilbud etter en sterk språkmodell.

Barn som i dag har samisk som hjemmespråk, og de som får opplæring i samiske språk, er fremtidens språkbærere. For å sikre språkernes fremtid er det derfor nødvendig å sikre at antall barn som har opplæring i og på samisk opprettholdes og økes. Det må også reguleres i lovverket at de barna som kan to eller flere samiske språk har rettighet til undervisning i flere samiske språk. NOU 2016:18 Hjertespråket foreslår å endre opplæringsloven når det gjelder retten til opplæring i samisk språk slik at minstekravet på ti elever reduseres til tre elever. Andrespråksopplæringa i samiske språk har et forbedringspotensial og NOU2016:18 Hjertespråket vektlegger viktigheten av at språkopplæringen skjer etter sterke språkmodeller for å nå målet om funksjonell tospråklighet. Sametinget skal jobbe for å styrke rettighetene for samiske barn i barnehagen og grunnopplæring.

Sametinget har i dag ansvaret for utviklingen av samiske læremidler for nord-, lule- og sørsamisk og ser behov for å rekruttere læremiddelforfattere i alle de samiske språkene. Sametinget vil også jobbe for at rammetilskuddet til utvikling og tilpassing av samiske læremidler må økes.

Behov for fagpersonell med kompetanse i samiske språk og kultur

I mange fagsektorer er det behov for fagpersonell med kompetanse i samisk språk og kultur.

Blant annet viser Samiske tall forteller 9 (Johansen 2016) at situasjonen for lulesamisk lærersituasjon er prekær. Alderssammensetningen av lærere i alle språk viser at det om noen tiår vil bli enda større lærermangel. Sametinget tildeler stipend for studenter som tar barnehagelærerutdanning og grunnskolelærerutdanning. Det er likevel viktig å prioritere ytterligere rekrutteringstiltak for samiskspråklige barnehage- og grunnskolelærere.

NOU 2016:18 Hjertespråket synliggjør et behov for personell med kompetanse i samisk språk- og kultur innen helsesektor, barnehage, opplæring, politi og rettsvesen. Også kommuner som skal tilby tjenester på samisk har behov for økt fagpersonell med samisk språk- og kulturkompetanse. Ved manglende kompetanse i samiske språk blant helsepersonell benyttes det ofte tolk ved behov, men ordningen kan forbedres. Tolkebehovet på samiske språk, og behovet for kompetente tolker gjelder i mange sektorer, som i rettsvesenet, og det er derfor behov å styrke tolkeutdanningen for samiske språk

Ansvarsfordeling for samiske språk

Ansvar for samiske språk er fordelt mellom ulike departement, Sametinget, regionale- og kommunale organer og lokale institusjoner. NOU 2016:18 Hjertespråket tar for seg svakhetene i dagens regelverk, mangel på ressurser, organisering og ansvarsfordeling for samiske språk. Utvalget foreslår å styrke Sametingets rolle med hensyn til samiske språk og de fremmer forslag på å etablere flere nye institusjoner. Utvalget foreslår også en tydeliggjøring av tilsynsansvaret og et ombud med særlig ansvar for sameloven.

Samiske språk går på tvers av landegrensene og styrking av samiske språk pågår i mer eller mindre grad i alle de fire landene. Et bredere samarbeid vil det kunne bidra til en effektivisering av språkarbeidet. I noen områder er det allerede i dag et samarbeid, som for eksempel ved enkelte opplæringsinstitusjoner. Sametinget ser at etablert samarbeid over landegrensene kan videreutvikles og det bør legges til rette for å etablere flere samarbeidsprosjekter og koordinering av språktiltak over landegrensene.

Rammebetingelser for samiske språk

Styrking og utvikling av samiske språk påvirkes av regelverket, tilgang på personale med riktig kompetanse, organisering av forvaltning og økonomiske rammevilkår. Sameloven tredde i kraft i 1992, og har ikke blitt helhetlig revidert siden den gang. Sameloven og andre relevante lovverk er foreslått endret og revidert i NOU 2016:18 Hjertespråket. Endringene i lovverket skal bidra til mer differensierte språkområder og at samiske språkkrettheter styrkes. NOU 2016:18 Hjertespråket synliggjør også et behov for tydeligere regelverk når det gjelder tilsyn og foreslår også å etablere et ombud.

Samisk språkreform

Mål

Sametingets hovedmål for samiske språk er at samisk og norsk skal være likeverdige språk. Dette innebærer lik rett til bruk av samiske språk, like utviklingsmuligheter og likeverdige tjenester. Formålet med språkreformen er å skape en varig endring av ordninger, rutiner og rammeverk for samiske språk i Norge. Sametingets visjon er at hjertespråket i større grad høres, brukes og synes i alle samfunnsområder. For å nå målet vil det være behov for å organisere,

effektivisere, og samordne tiltak på alle nivåer i samfunnet. Det er nødvendig med tiltak både på brukernivå, i lokalsamfunnet og i storsamfunnet. Dette innebærer at det er behov for differensierte tiltak avhengig av hvilket samisk språk det er snakk om, hvilken kommune man bor i og hvordan språksituasjonen er i den aktuelle kommunen/regionen.

Målgrupper

Målgruppen for språkreformen er særlig barn og unge, men også voksne språkbrukere og potensielle fremtidige språkbrukere. Samiske institusjoner, samiske primærnæringer, private aktører og ulike offentlige institusjoner er aktuelle samarbeidspartnere. I forbindelse med språkreformen er det naturlig at vi ser nærmere på hvordan samiske institusjoner i større grad kan ta i bruk samisk språk, synliggjøre samisk språk eller ha samisk som hovedspråk. Tiltak vil bli igangsatt parallelt på ulike samfunnsområder og på ulike nivå, for slik å sette i gang prosesser som hører sammen og naturlig bygger på hverandre. Sametinget ønsker helhetlige og målrettede språkløst som skal bidra til å endre språksituasjonen i hele samfunnet. Språkreformen igangsettes i nær samarbeid med aktuelle institusjoner og organisasjoner, samt i dialog med regjeringen.

Innsatsområder

For å nå målene med språkreformen legges det frem fire innsatsområder:

- INNSATSOMRÅDE 1: Synliggjøring og utvikling
- INNSATSOMRÅDE 2: Samisk språktilbud for barn og unge
- INNSATSOMRÅDE 3: Kompetanseheving og rekruttering
- INNSATSOMRÅDE 4: Samarbeid og rammebetingelser

INNSATSOMRÅDE 1: Synliggjøring og utvikling

Synliggjøring av samiske språk i det offentlige rom vil kunne bidra til å heve språkets status og gi økt kunnskap om samiske språk. For å styrke språkets status er det behov for at flere bruker, hører og ser språket i dagliglivet. Sametinget ønsker å legge fokus på å synliggjøre samiske språk i samfunnet ved hjelp av samarbeid med relevante aktører. Målet er å få samiske språk synlig i flere institusjoner og organisasjoner som får støtte fra Sametinget, private bedrifter og aktører, og i kulturarrangementer og fritidsaktiviteter.

Skilting og informasjon på samisk vil kunne bidra til å løfte det samiske språkets status. Synliggjøring av samiske stedsnavn vil være en viktig del av arbeidet med å synliggjøre samiske språk i samfunnet, og det er nødvendig at flere stedsnavn dokumenteres og tas i bruk. Synliggjøring av samiske språk bør skje lokalt så vel som nasjonalt.

Samiske språk har rikt terminologi særlig knyttet til tradisjonelle fagområder som naturbruk, reindrift og duodji, mens det i andre områder som teknologi og IKT, kan mangle fagterminologi. Utvikling av de samiske språkene skal omfatte både synliggjøring og bruk av fagterminologien som finnes i fagområder som naturbruk, reindrift og duodji, men også godkjenning av ny terminologi samt normering av samisk skriftspråk. Det vil derfor være viktig at dette arbeidet organiseres gjennom et permanent organ med tilstrekkelige ressurser.

Samiske språk, som pitesamisk, umesamisk og skoltesamisk har tidligere vært hverdagsspråk i

de tradisjonelle språkområdene i Norge. Sametinget skal igangsette tiltak for å revitalisere språkene i Norge. Dette skal gjøres i tett samarbeid med de institusjoner og fagmiljøer som har kompetanse om disse språkene.

INNSATSOMRÅDE 2: Samisk språktilbud for barn og unge

For at samiske språk skal kunne utvikles og fortsatt være bruksspråk i et moderne samfunn, vil Sametinget arbeide for økt produksjon av ulike typer media tilbud og samiskspråklig teknologiske verktøy. Språktiltak kan omfatte utvikling av digitale plattformer, applikasjoner og spill, da disse er av stor betydning for barns språkutvikling. Samiske medietilbud må utvikles, og de samiske språkene må synes og høres i større grad i medier. Andre medier som f.eks. YouTube er også av stor betydning for barns språkutvikling og er samtidig identitetsskapende. Sametinget skal ha en økt satsning på samiske språk i IKT-sammenheng, som for eksempel utvikling av programvare og utvikling av nyttige teknologiske verktøy.

Språkarenaer er viktig for språkets status og i språkopplæringen. At samiske språk er en naturlig del innen sang, teater, musikk og litteratur kan også være med på å styrke samiskopplæringen. Sametinget skal videreutvikle dagens språkarenaer, og legge til rette for at samiske språk bruker og er synlig i andre fritidsaktiviteter som tilbys barn og unge.

INNSATSOMRÅDE 3: Kompetanseheving og rekruttering

Det er behov for å styrke fagpersonell med kompetanse i samiske språk og kultur. Mangel på kompetanse og ressurser i kommunal forvaltning fører til mangelfulle tilbud for de samiskspråklige brukerne. Innenfor barnehage og opplæring er det et behov for flere samiskspråklige pedagoger. Samtidig er det behov for flere samiskspråklig personell innenfor blant annet helsevesenet, rettsvesenet og samiske medier. Sametinget vil jobbe for å rekruttere ungdom til å velge samiske språk i videregående opplæring, og rekruttere flere til studier i samiske språk og rekruttere samisktalende til pedagogiske studier samt andre aktuelle fagstudier hvor det er nødvendig med samisk kompetanse.

INNSATSOMRÅDE 4: Samarbeid og rammebetingelser

Samarbeid og samordning av språktiltak i samfunnet er viktig for å skape helhetlige tilbud for befolkningen. Samiske språk går over landegrensene, og en effektiv språkpolitikk innebærer et godt og konstruktivt samarbeid. Dagens prosjekter og samhandling over landegrensene bør videreutvikles, samtidig vil Sametinget ta initiativ for tettere samarbeid innen språkforvaltning og politikk.

I forbindelse med språkreformen vil Sametinget se nærmere på hvordan samiske institusjoner i større grad kan ta i bruk samisk språk, synliggjøre samisk språk eller ha samisk som hovedspråk. Sametinget vil legge fokus på å koordinere og invitere til samarbeid mellom ulike institusjoner som jobber med samiske språk.

NOU 2016: Hjertespråket identifiserer behov for revidering av flere lovverk som berører samiske språk. Gode rammebetingelser, som lovverk, økonomi og ordninger, er en forutsetning for at samiske språk kan styrkes og videreutvikles. En viktig del av språkreformen er å jobbe for å revidere lovverkene, styrke og effektivisere bruk av økonomiske ressurser og revidere dagens ordninger for samiske språk. Sametinget vil særlig jobbe for at det etableres tilsyn- og

ombudsfunksjon. Det er også behov for en gjennomgang av rolle og- ansvarsfordeling innen samiske språk. Dette innebærer også videreutvikling av eksisterende og/eller opprettelse av nye språkinstitusjoner.

Videre oppfølging

Gjennom språkreformen vil Sametinget foreta en grundig gjennomgang av eksisterende språktiltak og igangsette nye språktiltak. For å effektivisere språkpolitikken vil Sametinget implementere samisk språk i alle fagsektorer i Sametinget. Sametinget vil utarbeide et helhetlig språkløft på tvers av fagområder og nivåer, hvor tiltak henger sammen og bygger på hverandre.

Sak om Språkreform med konkrete tiltak og prioriteringer, samt administrative og økonomiske konsekvenser løftes opp til plenum for behandling i desember 2018. Det vil bli arrangert innspillseminarer i forkant av plenumsbehandlingen for slik å inkludere det samiske samfunnet og språkbrukere til å komme med innspill som bidrar til at samiske språk synes, høres og brukes i samfunnet. I tillegg til språkreformen, vil sametingsrådet i denne perioden løfte opp flere saker til plenum i oppfølgingen av Hjertespråket.

Sametingets plenum - 005/18

Saken lagt frem 07.03.18 kl. 18.45 og debatert 09.03.18 kl. 09.00

Votering

Det ble ikke votert over saken.

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Aili Keskitalo, saksordfører	
2	Aili Keskitalo	
3	Anne Henriette Reinås Nilut	
4	Ann Karin Kvernmo	
5	Ann-Elise Finbog	Nils Ante Eira
		Runar Myrnes Balto
	Ann-Elise Finbog	
6	Ronny Wilhelmsen	
7	Nils Mikkelsen Utsi	
8	Nils Ante Eira	Cecilie Hansen
		Márjá-Liissa Partapuoli

		Anne Henriette Reinås Nilut
	Nils Ante Eira	
9	Niko Valkepää	
10	Kåre Olli	
11	Per Mathis Oskal	
12	Tor H. Mikkola	
13	Márjá-Liissa Partapuoli	
14	Aili Keskitalo, saksorfører	

SP - vedtak:

Sametinget har drøftet Sametingsrådets redegjørelse om samisk språkform. Redegjørelsen er vedlagt protokollen.

Behandling av saken avsluttet 09.03.2018 kl. 10.00

Ášši/Sak 006/18	Sametingets plenum	Dato: 07.03.2018-09.03.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Søknad om fritak fra vervet som sametingsrepresentant - Bjørn Inge Mo

	Arkivsaknr. 18/509
--	------------------------------

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Plenumsledelsen	05.02.18	DCJ 008/18
Sametingets plenum	7. – 9.03.18	SP 06/18

Vedlegg

Forslag og merknader

Plenumsledelsens forslag til innstilling:

Bjørn Inge Mo fritas fra sitt verv som sametingsrepresentant i perioden 01.12.17 – 01.12.18.

Sametingets plenum - 006/18

Saken påbegynt 07.03.18 kl. 19.00

Votering

Av 39 representanter var 34 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Plenumsledelsens innstilling ble enstemmig vedtatt

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

1	Elisabeth Erke
---	----------------

SP - vedtak:

Bjørn Inge Mo fritas fra sitt verv som sametingsrepresentant i perioden 01.12.17 – 01.12.18.

Behandling av saken avsluttet kl. 19.05

Ášši/Sak 007/18	Sametingets plenum	Dato: 07.03.2018-09.03.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Ášši/Sak 001/18	Oppvekst-, omsorg- og	Dato: 05.03.2018-06.03.2018
-----------------	-----------------------	-----------------------------

	utdanningskomiteen	
--	--------------------	--

Samarbeidsavtale mellom Helse Nord RHF og Sametinget

	Arkivsaknr. 17/2788
--	-------------------------------

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	01.02.18	SR
Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen	5. – 6.03.18	OOUK
Sametingets plenum	7. – 9.03.18	SP 07/18

Vedlegg

Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametingsrådet ser på samarbeidsavtalen mellom Helse Nord og Sametinget som viktig for å fremme utvikling av likeverdige spesialisthelsetjenester som er tilrettelagt samiske pasienters språklige og kulturelle bakgrunn.

Sametingsrådet godkjenner / inngår vedlagte avtale med Helse Nord RHF.

Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen - 001/18

Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteens innstilling

Innledning

Sametingets OOU-komité har behandlet sak 07/18 - Sametingets samarbeidsavtale med Helse Nord RHF. Komiteen fremmer følgende innstilling:

Merknader

Merknad fremmet av Arbeiderpartiet (AP) Kåre Ivar Olli. Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet (AP) Jørn Are Gaski og Elisabeth Erke, og fra Samefolkets parti Ann-Elise Finbog stiller seg bak:

Samarbeidsavtale Sametinget og Helse Nord RHF

Disse medlemmene ser det som positivt at det utarbeides samarbeidsavtale mellom Sametinget og Helse Nord. Disse medlemmene imøteser at det også arbeides om samarbeidsavtaler med de andre helseforetakene i landet. Samene er bosatt over hele Norge, og tilbudet til de samiske pasienter må ivaretas i helseregionene, og dette ansvaret kan synliggjøres gjennom samarbeidsavtalene.

Komiteens tilråkning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende: Sametinget støtter forøvrig sametingsrådets forslag til innstilling.

OUUK - vedtak:

Sametingets plenum - 007/18

Merknad Samarbeidsavtale Helse Nord RHF og Sametinget

Arthur Tørfoss

Fremskrittspartiet viser til at samarbeidsavtalen mellom Helse Nord RHF og Sametinget skal fremme en utvikling av spesialisthelsetjenesten, som sikrer det samiske folks rett til likeverdige helsetjenester.

Fremskrittspartiet støtter avtalen, og støtter bruk og bevaring av samisk språk, kultur og historie, og er klar på at det offentlige har et ansvar for å bidra til dette.

Fremskrittspartiet støtter den norske modellen, der alle innbyggere i hele landet sikres rett til likeverdige helsetjenester. Fremskrittspartiet vil allikevel påpeke at norsk er vårt felles språk, og at norske statsborgere i kontakt med det offentlige, må kunne forventes å kommunisere godt nok på norsk.

Den beste måten for alle pasienter i Norge å sikre seg god og riktig behandling på, er å beherske norsk tilstrekkelig godt til både å gjøre seg selv forstått, og forstå hva som sies av helsepersonellet.

Saken påbegynt 08.03.18 kl. 09.00

Votering

Av 39 representanter var 35 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteens tilrådning ble enstemmig vedtatt

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Talaliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Nils Mikkelsen Utsi, saksordfører	
2	Kåre Olli	Sandra Márjá West
		Niko Valkeapää
		Piera Heaika Muotka
	Kåre Olli	
3	Jørn Are Gaski	
4	Anders Somby Jr.	John Kappfjell
	Anders Somby Jr.	
5	Nora Marie Bransfjell	Jørn Are Gaski
		John Kappfjell
	Nora Marie Bransfjell	
6	Piera Heaika Muotka	
7	Gunn Anita Jacobsen	
8	Márjá-Liissa Partapuoli	
9	Arthur Johan Tørfoss	
10	Kjellrun Wilhelmsen	
11	Ann-Elise Finbog	
12	Ellinor Marita Jáma	
13	Mikkel Eskil Mikkelsen	
14	Jørn Are Gaski	
15	Elisabeth Erke	
16	Nils Ante Eira	
17	Márjá-Liissa Partapuoli	
18	Nils Mikkelsen Utsi, saksordfører	
	Jørn Are Gaski, forretningsorden	

SP - vedtak:

Sametingsrådet ser på samarbeidsavtalen mellom Helse Nord og Sametinget som viktig for å fremme utvikling av likeverdige spesialisthelsetjenester som er r tilrettelagt samiske pasienters språklige og kulturelle bakgrunn.

Sametingsrådet godkjenner / inngår vedlagte avtale med Helse Nord RHF.

Behandling av saken avsluttet kl. 10.20

Ásði/Sak 008/18	Sametingets plenum	Dato: 07.03.2018-09.03.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Ásði/Sak 001/18	Plan og finanskomiteen	Dato: 05.03.2018-06.03.2018
-----------------	------------------------	-----------------------------

Sametingets ársmelding 2017

	Arkivsaknr. 17/5160
--	-------------------------------

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsráðet		SR
Plan- og finanskomiteen	5. – 6.03.18	PFK
Sametingets plenum	7. – 9.03.18	SP 08/18

Vedlegg

Forslag og merknader

Sametingsráðets forslag til innstilling:

Sametingets ársmelding 2017 er vedtatt i henhold til vedlegg 1.

Plan og finanskomiteen - 001/18

PFK - vedtak:**Innledning:**

Sametingets plan og finanskomité har behandlet sak 08/18 Sametingets årsrapport 2017. Komiteen fremmer følgende innstilling.

Komiteens tilråding:

Komiteen har ikke merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende: Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Sametingets plenum - 008/18

Saken påbegynt 08.03.18 kl. 10.50

Votering

Av 39 representanter var 36 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Plan- og finanskomiteens tilråding ble enstemmig vedtatt.

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Cecilie Hansen, saksordfører	
2	Henrik Olsen	
3	Ronny Wilhelmsen	
4	Cecilie Hansen	
5	Arild Pettersen Inga	Piera Heaika Muotka
	Arild Pettersen Inga	
6	Runar Myrnes Balto	Ellinor Marita Jåma
	Runar Myrnes Balto	
7	Synnøve Søndergaard	Piera Heaika Muotka
	Synnøve Søndergaard	
8	Sandra Márjá West	
9	Per Mathis Oskal	
10	Tor Gunnar Nystad	
11	Cecilie Hansen, saksordfører	

SP - vedtak:

Sametingets årsmelding 2017 er vedtatt i henhold til vedlegg 1.

Behandling av saken avsluttet kl. 11.35

Ášši/Sak 009/18	Sametingets plenum	Dato: 07.03.2018-09.03.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Ášši/Sak 001/18	Nærings- og kulturkomiteen	Dato: 05.03.2018-06.03.2018
-----------------	----------------------------	-----------------------------

Sametingets innspill til jordbruksforhandlingene 2018

	Arkivsaknr. 17/5509
--	-------------------------------

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	01.02.18	SR 044/18
Nærings- og kulturkomiteen	5. – 6.03.18	NKK
Sametingets plenum	7. – 9.03.18	SP 09/18

Vedlegg**Forslag og merknader****Sametingsrådets forslag til innstilling:**

Jordbruket spiller en betydelig rolle som grunnlag for sysselsetting, verdiskaping, produksjon av

matvarer og som grunnlag for bosetting i samiske områder. Jordbruk er også viktig for videreføringen av samisk språk og kulturtradisjoner. Sametinget er opptatt av at jordbruksnæringen har gode rammebetingelser for sin drift og utvikling.

Levende bygder er den beste garantien for at samisk kultur og språk får en sikker fremtid. Å sikre dagens bruksstruktur og opprettholde sysselsettingen i landbruket og øke lønnsomheten er avgjørende for å opprettholde levende bygder. Derfor er det viktig for Sametinget å jobbe for et styrket driftsgrunnlag for jordbruk i samiske områder. Sametinget har som langsiktig mål å øke sysselsettingen og produksjonen i næringen.

For Sametinget er det viktig å videreføre og styrke de virkemidlene som er i jordbruksavtalen i dag. Landbrukspolitikken må være forutsigbar siden de investeringer som gjøres i jordbruket gjelder for flere tiår framover. Store endringer i jordbrukspolitikken vil ikke sikre denne forutsigbarheten, og det vil skape en usikker situasjon for de områder som slike endringer berører.

Antall bruk i samiske områder har hatt en jevn nedgang hvert år. Nedgangen i antall bruk er ekstra bekymringsfull ettersom jordbruksmiljøene allerede er små sammenliknet med jordbruket på landsbasis. Nedgangen vil også få negative konsekvenser for matproduksjonen, meierier, slakterier, videreforedlingsanlegg og for handelsstanden i de samiske områdene. En ytterligere nedgang i jordbruket vil derfor utfordre det samiske næringslivet og true næringen som en betydningsfull kultur- og språkarena.

Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at det fortsatt er en overvekt av menn i jordbruket. I landet som helhet utførte kvinnene 21 % av arbeidet i 2016, i Troms 24 % og i Finnmark 28 %. Blant annet har velferdsordninger betydning for at kvinner velger å jobbe i jordbruket. Andre forhold som er viktig for likestilling i jordbruket er å øke kvinnenes deltakelse i jordbruket og sikre at flere kvinner overtar eiendommer i jordbruket. For øvrig må likestillingstiltak i jordbruksavtalen videreføres.

Sammenslåing av Finnmark og Troms må ikke føre til dårligere vilkår for å drive med jordbruk i disse fylkene. Regjeringen har hatt flere forslag om å slå sammen sonene for ulike tilskuddsordninger i jordbruket. Slike sammenslåinger der større regioner oppstår fører til at jordbruket i klimatisk dårlige områder ikke klarer å konkurrere med områder som er bedre stilt klimatisk. Det meste av samisk jordbruk er lokalisert til slike områder. Vi opplever i dag for eksempel at kostnadene for veterinærreiser er blitt meget høye i avsidesliggende områder. I slike tilfeller må det settes en øvre grense for hvor høye kostnader det kan bli ved slike reiser.

Sametinget vil at målet i Stortingsmelding nr 11 (2016 – 2017) *Endring og utvikling En fremtidsrettet jordbruksproduksjon* fortsatt skal stå ved lag. Sametinget er enig i at Regjeringen ønsker et sterkt og konkurransedyktig landbruk i alle deler av landet.

Sametinget fremmer følgende innspill til jordbruksavtaleforhandlingene for 2018:

1. Sametingets rolle i landbrukspolitikken

Sametinget ønsker å være en viktig premissgiver for å sikre og styrke jordbruksnæringens rammebetingelser i samiske områder. Sametinget vil i sterkere grad bli involvert i ulike prosesser så som meldingsarbeid, høringer og større prinsipielle saker.

Konsultasjonsavtalen er et viktig virkemiddel i den sammenheng. Plikten til konsultasjoner etter

Konsultasjonsavtalen omfatter tiltak som kan berøre den samiske befolkningen. Sametinget ønsker å få mulighet til å bidra til at jordbruksnæringens rammebetingelser sikres og styrkes. På denne måten vil Sametinget kunne følge opp våre forpliktelser overfor næringen, blant annet ansvaret Sametinget har for levende samiske bygder.

2. Lønnsomhet

Sametinget er opptatt av å videreføre produksjonstilleggene med samme profil som i dag. En grunnleggende forutsetning for jordbrukets eksistens og utvikling er at lønnsomheten i jordbruket er god og at den i størst mulig grad er konkurransedyktig i forhold til andre yrkesgrupper. Slik er det dessverre ikke i dag. Næringen bærer av den grunn preg av stadige bruksnedleggelse og manglende rekruttering. For at bondeyrket skal anses attraktivt og interessant å satse på er det en forutsetning at det regnes som økonomisk lønnsomt. Den store inntektsforskjellen mellom jordbruket og andre næringer må derfor reduseres.

Ordningen med avløsertilskudd for ferie og fritid må videreføres. Dagens ordning sikrer bonden ferie og fritid noe som er spesielt viktig for å rekruttere unge til jordbruksnæringen. Den gir gårdbrukeren muligheter til å få ferie og fritid. Samtidig er ordningen med avløsertilskudd viktig av likestillingshensyn for å gjøre det mer attraktivt for kvinner å ha landbruk som hovedyrke.

Størrelsen på gårdene øker hvert år. Jordbruket i samiske områder har arealer som ligger spredt og mange av eiendommene er små. Dette gjør det vanskelig å øke produksjonen som hører til et gårdsbruk. Geografi og eiendomsstruktur er ofte til hinder for at de minste brukene kan øke sin produksjon. Sametinget vil ha høyere produksjonsstøtte på de minste brukene for å sikre utviklingen av lønnsomheten for disse.

Sametinget ser det som svært viktig å opprettholde samvirkeforetakene for å ha et desentralisert jordbruk og et jordbruk i hele landet. Svekkelse av samvirkeforetakenes rolle som markedsregulatorer vil gjøre det vanskeligere for jordbruket i distriktene å klare seg. Sametinget registrerer at i Stortingsmelding nr 11 er det lagt opp til at markedskreftene skal få fritt spillerom. Foretakene har i dag mottakspålegg og sikrer på den måten avsetning av produkter fra den enkelte gårdbruker uavhengig av hvor langt det er til videreforedlingsanleggene. Bøndene får mer stabile og forutsigbare rammevilkår. Samvirkeorganisering fører til at bøndene får en garantert pris for varene de leverer. Det sikrer også lik pris for lik kvalitet for alle produsenter uavhengig av størrelse og avstand til slakterier og meierier

Den grovfôr baserte produksjonen må prioriteres. Melkeproduksjonen og saueholdet er bærebjelken for jordbruket i samiske områder. Saueholdet utnytter utmarka på en god måte, og må sikres en positiv økonomisk utvikling. Produksjonstilskudd er avgjørende for lønnsomheten. Selv om områdene i Troms og Finnmark har høyere satser enn resten av landet legges det ned flere og flere bruk. God lønnsomhet vil gjøre jordbruksnæringen mer attraktiv. Beitetilskudd og areal- og kulturlandskapstilskudd må opprettholdes. En dreining av støtten bort fra en distriktsprofil til en støtte hvor volumproduksjon prioriteres vil føre til en sentralisering av jordbruksproduksjonen i Norge.

Ordningen med overvintringsskade er avviklet. Sametinget ser at ordningen ga en økonomisk sikkerhet før avviklingen, og mener at den bør gjeninnføres i sin opprinnelige form. Det har sammenheng med klimaendringer, som nå oftere forekommer i nord der tining og frysing fører til mer skade på eng enn tidligere.

3. Melkeproduksjon

Fra 2034 vil det ikke lenger være tillatt å ha båsfjøs. I Troms har fortsatt ca 25 % av melkebrukene løsdrift. Det betyr at 75 % må bygge om fra båsfjøs til løsdrift i Troms. I Finnmark har halvparten løsdrift. Det haster med å legge om fra båsfjøs til løsdriftsfjøs. Dette fordrer en særskilt satsning på bygging av løsdriftsfjøs. Med dagens investeringsrammer vil det ikke være tilstrekkelig midler til å legge om driften. De regionale virkemidlene må økes slik at Innovasjon Norge er i stand til finansiere bruksutbygginger i samiske områder. Procentsatsen ble økt fra 33 % til 35 % i 2017 og øvre tak for finansiering ble fjernet også i Troms. Av hensyn til rekrutteringen til jordbruket må andelen tilskudd til unge må løftes slik at den er 10 % høyere i samiske områder enn tilfellet er i dag. Dette er av særlig betydning for unge etablerere som ofte ikke har klart å bygge opp egenkapital.

Jordbruk i samiske områder ligger i marginale vekstområder. Vekstsesongen er kort, og veksten varierer i stor grad etter klimaet. Både Finnmark (52 %) og Troms (58 %) har dessuten høyere andel leiejord enn resten av landet (42 %). Dette skaper utfordringer ved drift av arealene. Melkeproduksjonen er viktig for jordbruk i samiske områder, og mye av produksjonen er avhengig god grasvekst. Produksjonstilleggene må videreføres og små og mellomstore bruk må få økning i tilskuddene.

4. Sauenæringen

Sauenæringen er i tillegg til melkeproduksjonen en av basisnæringene i jordbruket i samiske områder. Bruken av utmark er helt avgjørende for det økonomiske resultatet i næringen. Ved å øke beitetilskuddet vil det både sikre økonomien i saueholdet og øke bruken av utmarksbeite. Overproduksjon av lammekjøtt i Norge i 2017 førte til lavere kjøttpris for sauebonden for 2018. Både Finnmark og Troms har underdekning av lammekjøtt. Sametinget mener det ikke er riktig at disse fylkene må bære kostnadene for overproduksjon som er skjedd i andre deler av landet.

Sametinget registrerer at utviklingen i saueholdet preges av at rovdyr gjør stor skade på sauenæringen. Sametinget antar at når enkelte har valgt å slutte med sau så har rovdyrskadene vært avgjørende for dette valget. Selv om rovvilt ikke er forhandlingstema så har rovviltpolitikken stor betydning for økonomien i saueholdet. Rovviltforliket står fortsatt ved lag. I beiteområder skal beitedyr ha forrang og der skal det være lav terskel for uttak av rovdyr.

5. Sametingets tilskuddsordninger til næringsutvikling

Avtalepartene i jordbruket avviklet overføringen av 2,0 millioner kroner til Sametinget med virkning fra 2015. Overføringen må innføres på nytt og samtidig økes for å fremme arktisk landbruk. Produkter fra arktisk landbruk har et stort potensial både med tanke på kvalitet og som en merkevare fra arktiske områder. Det arktiske klimaet er både en ulempe og en fordel. Det positive med arktiske produkter er at de er mer smakfulle enn produkter produsert lenger sør i landet. Dette gjelder spesielt for grønnsaker og lammekjøtt. Det gjelder å legge til rette for å profilere og markedsføre arktisk landbruk.

Midlene vil kunne styrke produksjonen av lokal mat fra samiske områder. Det vil øke verdiskapingen på gårdene, og dermed sikre sysselsettingen i jordbruket. Med disse midlene vil Sametinget kunne videreføre sin innsats mot videreføring av lokal mat.

Sametingets midler har i mange saker vært av avgjørende betydning for at bøndene valgte å bygge ut. Gjeninnføring av denne ordningen vil også være et ledd i satsningen på nordområdene.

Nærings- og kulturkomiteen - 001/18

NKK - vedtak:

Innledning

Sametingets nærings- og kulturkomité har behandlet sak 09/18 Sametingets innspill til jordbruksforhandlingene 2018.

Merknader

Medlemmet fra Arbeiderpartiet, Arild P. Inga, fremmet merknad i saken. Medlemmene fra Arbeiderpartiet Per Mathis Oskal og John Kappfjell og medlemmet fra Nordkalottfolket, Tor H. Mikkola, støttet merknaden.

I høringsrunden er kun småbruker- og bondelagene i Troms og Finnmark invitert til å komme med innspill til jordbruksavtalen. Sametinget vil bemerke at øvrige småbruker- og bondelag i andre fylker i fremtidene må bli involvert i høringsprosessen.

Forslag

Medlemmet fra Arbeiderpartiet, Arild P. Inga, fremmet forslag i saken. Medlemmene fra Arbeiderpartiet Per Mathis Oskal og John Kappfjell støttet forslaget.

Forslag 1

Tillegg til rådets innledning i 2. avsnitt:

Sametinget vil ha økt lokal matproduksjon, dette vil som et ledd i nordområdepolitikken, være med på å øke matvaresikkerheten.

Tillegg til rådets innledning i 4. avsnitt:

Det er behov for snuoperasjon som gjør at jordbruket i samiske bosettingsområder styrkes, i enkelte bygder er hele jordbruksmiljøet nærmest utradert.

Mye av årsaken til bruksendgangen er dreiningen mot stadig større og mer effektive bruk, noe som krever stor kapitalinnsats og spesialisering. Dette passer dårlig i mange samiske bygder hvor man ofte har drevet jordbruk i kombinasjon med annen næring og annet arbeid. Spesielt gjelder dette innen saueholdet. Også kutt i støtteordninger for veterinære reiser, dyrere driftsmidler, høyere utgifter ved bygging, frakt mm gir dårligere lønnsomhet.

Tillegg til punkt 2 Lønnsomhet:

Landbruksavtalen omhandler mer enn bare jordbruk. Jordbruksavtalen må ta høyde for å se på muligheten for tilrettelegging av næringskombinasjoner. På denne måten vil man kunne bevare et bredt jordbruk med både større og mindre driftsenheter.

Utmarksbruk, næringskombinasjoner og fiske, utgjør en vesentlig del av ressursgrunnlaget for jordbruket. Utøvelse av kombinasjonsnæringer må også danne grunnlaget for å kunne kvalifisere seg

til å kunne fangste kongekrabbe. Den tradisjonelle bruken av naturen må mer inn i fokus i jordbruksforhandlingene.

Det er behov for en snuoperasjon som gjør at jordbruket i samiske bosettingsområder styrkes.

Sametinget vil ha økt husdyrtilskudd, spesielt til små og mellomstore bruk, samtidig med økt tilskudd til areal og kulturlandskap. Dette vil være viktige bidrag til å opprettholde et aktivt landbruk. Samtidig kreves et driftsvansketillegg til bruk som drives under klimatisk eller arealmessige utfordrende forhold (brattlendt, med små jordteiger, avsidesliggende ol.) Økt beitetilskudd i utmark vil bidra til bedre utnyttelse av beitemarka, og til å holde kulturlandskapet åpent.

Tillegg til punkt 5 Sametingets tilskuddsordninger til næringsutvikling:

For å få full effekt av midlene fra Sametinget er det viktig å ha en plan eller opplegg for hvordan tildelte midler benyttes. Prosjekter med nye næringskombinasjoner kan være aktuelle, eventuelt en strategi eller forsøk med samarbeid mellom primærnæringer.

Nytt tilleggspunkt 6 Konfliktforebyggende tiltak:

Sametinget vil videreføre ordningen med konfliktforebyggende tiltak finansiert over jordbruks- og reindriftsavtalen.

Medlemmet fra Nordkalottfolket, Tor H. Mikkola, fremmet forslag i saken. Medlemmet fra Árja, Inger Eline Eriksen Fjellgren, støttet forslaget.

Forslag 2

Innledning:

2. avsnitt beholder første setning resten erstattes med:

Økt sysselsetning og økt lønnsomhet innen landbruk er avgjørende for å opprettholde levende bygder i samiske områder. Det er derfor viktig at sametinget har langsiktige mål for å videreutvikle landbruksnæringen med å øke sysselsetningen, øke lønnsomheten og å styrke statusen for landbruk som en viktig næring for samisk kultur.

Under innspill til jordbruksavtaleforhandlingene

Punkt 2 Første setning erstattes med:

Sametinget er opptatt av å styrke produksjonstilleggene for landbruk i samiske områder.

Nytt punkt – punkt 6 Egne ordninger for småskalajordbruk i samiske områder

I samiske områder, og andre områder der småskala landbruk har spesiell kulturell verdi, bør det være spesielle ordninger for ivareta slik drift

I disse områdene er det vanlig å holde husdyr til eget bruk og for salg, men på grunn av tilgangen til dyrkbar mark, er det ikke mulig å drive større landbruk. Det blir da umulig å oppfylle kravene for å få produksjonstilskudd. Verdien av slik drift skal i utgangspunktet ikke være slik at man vil bidra til økt matproduksjon på nasjonalt nivå. Verdien blir heller styrket kultur, styrket bosetning i distriktene, vedlikehold av kulturlandskap og videreføring av erfaringsbasert kunnskap.

Det bør opprettes en egen ordning for slike landbruk der kriteriene kan være slik.

- Gjelder gårdsbruk med mindre enn 50 sau, 50 geiter, 5 ammekyr, 100 høns, under 30 mål dyrkbar mark eller matproduksjon med under 100 000 kr i brutto omsetning av landbruksprodukter. Tilskudd ikke medregnet.
- Driften trenger ikke være mva. pliktig
- Produksjonstilskuddet gjelder fra første solgte produkt
- Ekstra tilskudd på 30 000 kr som kulturtilskudd
- Hesjetilskudd og dyrking av natureng burde også komme under denne ordningen

Denne ordningen gjør at det i samiske områder og andre områder der landbruk har en spesiell kulturell verdi, får bedre grunnlag for å videreføre gårdsbruk som styrker kulturen. Det blir mulig å komme under ordningen for produksjonstilskudd fra første dokumenterte salg av produkter, og i tillegg vil det bli mulig å få ekstra tilskudd.

Spesielt i de sjøsamiske områdene vil slike ordninger føre til at man styrker den gamle kulturen med kombinasjonsdrift jordbruk/fiske.

Medlemmet fra Árja, Inger Eline Eriksen Fjellgren, fremmet forslag i saken. Medlemmet fra Nordkalottfolket, Tor H. Mikkola, støttet forslaget.

Forslag 3

Nytt avsnitt etter 2. avsnitt

Sametinget understreker at landbruk i samiske områder er en tradisjonell samisk næring og er derfor vernet av det materielle vernet i folkeretten som gjelder samene som urfolk, herunder FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27, ILO-konvensjon nr 169 og FNs urfolksdeklarasjon.

Nytt avsnitt etter 4. avsnitt.

5. Kombinasjonsnæringer

I samiske områder med marginale forutsetninger for jordbruk har kombinasjonsnæringer alltid spilt en viktig rolle. Det er ikke uvanlig i samiske områder at jordbruk kombineres med utmarkshøsting, sjølaksefiske, fjordfiske og/eller turisme. Tradisjonell samisk høsting av naturressursene er fortsatt et viktig tilskudd til inntekten samtidig som det gir lokal og kortreist mat til eget konsum og til andre brukere. Det er i disse områdene også vanlig å kombinere jordbruk med andre yrker innen sekundær- og tertiærnæringene.

I denne sammenheng er det viktig å påpeke at styrkingen av rammevilkårene til samisk jordbruk også innebærer en videreføring av tradisjonelle samiske kombinasjonsnæringer, samt en styrking av små gård som drives i kombinasjon med andre yrker.

Medlemmet fra Fremskrittspartiet, Arthur Tørfoss, fremmet forslag i saken.

Erstatter sametingsrådets forslag:

Forslag 4

Ordningen med jordbruksforhandlinger har eksistert siden 1950 tallet.

Jordbruksavtalen regulerer blant annet

- målpris på råvarer som korn, melk, egg og kjøtt fra svin og lam
- soneinndeling for produksjonstilskudd
- bøndernes inntekt samt produksjonsmål

Hvert år legges det ned nærmere 1.000 gårdsbruk (nesten 2-3 gårdsbruk daglig), og over 36.000 gårdsbruk står tomme. Litt over 44.000 gårdsbruk søkte om produksjonstilskudd i 2011; i 2015 var dette redusert til i overkant 41 000. Imidlertid er det knappe 13-14 prosent av disse som faktisk driver med landbruk på heltid, over 2/3 henter hovedinntekten sin utenfor næringen.

Dette gir et bilde av at vi har produsert mat i Norge på dugnad.

Vi opererer i dag med et system som sikrer oss en selvforsyningsgrad på knappe 41-44 prosent for basisråvarer fra norsk landbasert landbruk. Og det samtidig som vi overfører over 18 milliarder årlig til landbruket. Ca 61 prosent av bondens årsinntekt anses for å være offentlige overføringer.

Vi har i dag en handelslekkasje til Sverige på nærmere 11 milliarder årlig ifølge SSB, hvorav ca ½ kan relateres til matvarer. Dette rammer spesielt landbruks- og næringsmiddelindustrien på Østlandet.

Sametinget mener at det viktigste må være å legge til rette for lønnsomhet i landbruket og heller nedtone distriktpolitiske hensyn for å sikre bosettingen rundt omkring.

Sametinget mener at for å nå disse målene må en fortsette dereguleringen av landbruket for å sikre næringsutøverne faktisk og juridisk rådighet over egen eiendom samt ytterligere fjerne restriksjoner på produksjonen.

Skal vi i Norge kunne ha et landbruk som er lønnsomt og som kan konkurrere opp imot våre nærmeste naboland så må kursen på landbrukspolitikken endres i den retning regjeringen har lagt opp til, og endringen må forsterkes ytterligere.

Verdikjeden i norsk jordbruk må i større grad tilpasse seg sterkere konkurranse i fremtiden: En effektiv næring som leverer det forbrukerne etterspør og som tar inn over seg et stadig mer krevende internasjonalt marked. Dette er en forutsetning for bærekraftig og økt norsk matproduksjon og for at det fremdeles kan være et mangfoldig jordbruk over hele landet. Norsk jordbruk har mange konkurransefortrinn og har et godt utgangspunkt for produksjon av konkurransedyktige kvalitetsprodukter. Det krever et fremtidsrettet jordbruk som er mindre politisk styrt og mer forbruker- og markedsrettet. Enklere virkemiddelstruktur med forenkling av ordninger, færre offentlige inngrep i næringsdriften, økt konkurranse gjennom endringer i markedsbalanseringen og mer markedsretting av produksjonen, er sentralt i regjeringens jordbrukspolitikk.

Sametinget applauderer at Regjeringen allerede har gjennomført en rekke viktige endringer i jordbrukspolitikken både gjennom de årlige jordbruksoppgjørene og i andre prosesser. Fra og med jordbruksoppgjøret i 2014 er det til sammen gjennomført 40 forenklinger. Endringene har gitt den enkelte bonde større frihet og muligheter til å utvikle bruket og øke produksjonen. Sametinget ser at regjeringen vil styrke jordbruket og derfor har endret kvotebegrensninger og konsesjonsgrenser som har hindret utnyttelse av kapasitet på enkeltbruk og i samdrifter. I jordbruksoppgjøret i 2014 ble produksjonstaket i melkeproduksjonen hevet til 900 000 liter og det særskilte regelverket for samdrifter ble avvirket. Ved samme jordbruksoppgjør ble taket for tilskudd til husdyr doblet og det ble innført tilskudd for alle dyr, uavhengig av antall dyr i foretaket. Økningen av konsesjonsgrensene gir større enheter med mer effektiv produksjon, og det gir grunnlag for at kylling og kalkun kan være en heltidsproduksjon. Sametinget støtter dette.

Sametinget mener at det beste for landbruket i hele Norge, også de arktiske områdene, er at forvaltningen fortsetter som i dag, uten særlig innblanding fra Sametinget.

Forslag 5

Sametinget ønsker et rikt plante- og dyreliv i Norge. Det bør søkes opprettholdt en bestand av ørn, jerv, bjørn og gaupe. Forvaltningen av denne må skje lokalt der en har forutsetning for å vurdere situasjonen, og derfor må prioriterte rovdyrsoner avvikles.

Nødvergeretten som nå gjelder for angrep på hund, bør i tillegg gjelde når rovdyr kommer inn på innmark og ikke lar seg skremme bort. Det bør legges samme tolkning til grunn for benyttelse av nødvergeretten overfor bjørn som det er for andre rovdyr.

Sametinget vil be Stortinget:

- Oppheve kjerneområdet for rovdyr
- Opprettholde lokal forvaltning av vilt
- La lokale myndigheter ha ansvaret for rovdyrforvaltningen
- Sørge for at grensekryssende rovdyr regnes med i den norske bestandsmålsettingen
- Sørge for at det skal gis full erstatning til grunneiere, næringsdrivende eller andre som lider tap som følge av statens overordnede rovdyrforvaltning

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget å vedta følgende:
Sametinget støtter for øvrig sametingsrådets forslag til innstilling.

Sametingets plenum - 009/18

Saken påbegynt 08.03.18 kl 11.35

Votering

Av 39 representanter var 35 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 4 ble forkastet med 34 mot 1 stemme
- Forslag 5 ble forkastet med 34 mot 1 stemme
- Forslag 3 ble forkastet med 23 mot 12 stemmer
- Forslag 2 ble forkastet med 31 mot 4 stemmer
- Forslag 1 ble forkastet med 27 mot 8 stemmer
- Næring- og kulturkomiteens tilrådning ble vedtatt med 34 mot 1 stemmer

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Tor H. Mikkola	Sandra Márjá West
		John Kappfjell
	Tor H. Mikkola	
2	Jovna Vars Smuk	
3	Sandra Márjá West	
4	Arvid Pettersen Inga	Cecilie Hansen
		Mathis Nilsen Eira
		Sandra Márjá West
	Arild Pettersen Inga	
5	Silje Karine Muotka	
6	Cecilie Hansen	Kåre Olli
	Cecilie Hansen	

7	Anders Somby jr.	Arild Pettersen Inga
		Cecilie Hansen
	Anders Somby jr.	
8	Nora Marie Bransfjell	
9	Inger Eline Eriksen Fjellgren	Arild Pettersen Inga
		Sandra Márjá West
		John Kappfjell
	Inger Eline Eriksen Fjellgren	
10	Tor H. Mikkola	Inger Eline Eriksen Fjellgren
		Sandra Márjá West
	Tor H. Mikkola	
11	Arthur Johan Tørfoss	
12	Mathis Nilsen Eira	
13	Per Mathis Oskal	
14	John Kappfjell	
15	Kåre Olli	
16	Ann Karin Kvernmo	
17	Sandra Márjá West	
18	Tor H. Mikkola, saksordfører	

SP - vedtak:

Jordbruket spiller en betydelig rolle som grunnlag for sysselsetting, verdiskaping, produksjon av matvarer og som grunnlag for bosetting i samiske områder. Jordbruk er også viktig for videreføringen av samisk språk og kulturtradisjoner. Sametinget er opptatt av at jordbruksnæringen har gode rammebetingelser for sin drift og utvikling.

Levende bygder er den beste garantien for at samisk kultur og språk får en sikker fremtid. Å sikre dagens bruksstruktur og opprettholde sysselsettingen i landbruket og øke lønnsomheten er avgjørende for å opprettholde levende bygder. Derfor er det viktig for Sametinget å jobbe for et styrket driftsgrunnlag for jordbruk i samiske områder. Sametinget har som langsiktig mål å øke sysselsettingen og produksjonen i næringen.

For Sametinget er det viktig å videreføre og styrke de virkemidlene som er i jordbruksavtalen i dag. Landbrukspolitikken må være forutsigbar siden de investeringer som gjøres i jordbruket gjelder for flere tiår framover. Store endringer i jordbrukspolitikken vil ikke sikre denne forutsigbarheten, og det vil skape en usikker situasjon for de områder som slike endringer berører.

Antall bruk i samiske områder har hatt en jevn nedgang hvert år. Nedgangen i antall bruk er ekstra bekymringsfull ettersom jordbruksmiljøene allerede er små sammenliknet med jordbruket på landsbasis. Nedgangen vil også få negative konsekvenser for matproduksjonen, meierier, slakterier, videreforedlingsanlegg og for handelsstanden i de samiske områdene. En ytterligere nedgang i jordbruket vil derfor utfordre det samiske næringslivet og true næringen som en betydningsfull kultur- og språkarena.

Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at det fortsatt er en overvekt av menn i jordbruket. I landet som helhet utførte kvinnene 21 % av arbeidet i 2016, i Troms 24 % og i Finnmark 28 %. Blant annet har velferdsordninger betydning for at kvinner velger å jobbe i jordbruket. Andre forhold som er viktig for likestilling i jordbruket er å øke kvinnenes deltakelse i jordbruket og sikre at flere kvinner overtar eiendommer i jordbruket. For øvrig må likestillingstiltak i jordbruksavtalen videreføres.

Sammenslåing av Finnmark og Troms må ikke føre til dårligere vilkår for å drive med jordbruk i disse fylkene. Regjeringen har hatt flere forslag om å slå sammen sonene for ulike

tilskuddsordninger i jordbruket. Slike sammenslåinger der større regioner oppstår fører til at jordbruket i klimatisk dårlige områder ikke klarer å konkurrere med områder som er bedre stilt klimatisk. Det meste av samisk jordbruk er lokalisert til slike områder. Vi opplever i dag for eksempel at kostnadene for veterinærreiser er blitt meget høye i avsidesliggende områder. I slike tilfeller må det settes en øvre grense for hvor høye kostnader det kan bli ved slike reiser.

Sametinget vil at målet i Stortingsmelding nr 11 (2016 – 2017) *Endring og utvikling En fremtidsrettet jordbruksproduksjon* fortsatt skal stå ved lag. Sametinget er enig i at Regjeringen ønsker et sterkt og konkurransedyktig landbruk i alle deler av landet.

Sametinget fremmer følgende innspill til jordbruksavtaleforhandlingene for 2018:

1. Sametingets rolle i landbrukspolitikken

Sametinget ønsker å være en viktig premissgiver for å sikre og styrke jordbruksnæringens rammebetingelser i samiske områder. Sametinget vil i sterkere grad bli involvert i ulike prosesser så som meldingsarbeid, høringer og større prinsipielle saker.

Konsultasjonsavtalen er et viktig virkemiddel i den sammenheng. Plikten til konsultasjoner etter Konsultasjonsavtalen omfatter tiltak som kan berøre den samiske befolkningen. Sametinget ønsker å få mulighet til å bidra til at jordbruksnæringens rammebetingelser sikres og styrkes. På denne måten vil Sametinget kunne følge opp våre forpliktelser overfor næringen, blant annet ansvaret Sametinget har for levende samiske bygder.

2. Lønnsomhet

Sametinget er opptatt av å videreføre produksjonstilleggene med samme profil som i dag. En grunnleggende forutsetning for jordbrukets eksistens og utvikling er at lønnsomheten i jordbruket er god og at den i størst mulig grad er konkurransedyktig i forhold til andre yrkesgrupper. Slik er det dessverre ikke i dag. Næringen bærer av den grunn preg av stadige bruksnedleggelse og manglende rekruttering. For at bondeyrket skal anses attraktivt og interessant å satse på er det en forutsetning at det regnes som økonomisk lønnsomt. Den store inntektsforskjellen mellom jordbruket og andre næringer må derfor reduseres.

Ordringen med avløsertilskudd for ferie og fritid må videreføres. Dagens ordning sikrer bonden ferie og fritid noe som er spesielt viktig for å rekruttere unge til jordbruksnæringen. Den gir gårdbrukeren muligheter til å få ferie og fritid. Samtidig er ordningen med avløsertilskudd viktig av likestillingshensyn for å gjøre det mer attraktivt for kvinner å ha landbruk som hovedyrke.

Størrelsen på gårdene øker hvert år. Jordbruket i samiske områder har arealer som ligger spredt og mange av eiendommene er små. Dette gjør det vanskelig å øke produksjonen som hører til et gårdsbruk. Geografi og eiendomsstruktur er ofte til hinder for at de minste brukene kan øke sin produksjon. Sametinget vil ha høyere produksjonsstøtte på de minste brukene for å sikre utviklingen av lønnsomheten for disse.

Sametinget ser det som svært viktig å opprettholde samvirkeforetakene for å ha et desentralisert jordbruk og et jordbruk i hele landet. Svekkelse av samvirkeforetakenes rolle som markedsregulatorer vil gjøre det vanskeligere for jordbruket i distriktene å klare seg. Sametinget registrerer at i Stortingsmelding nr 11 er det lagt opp til at markedskreftene skal få fritt spillerom. Foretakene har i dag mottakplikt og sikrer på den måten avsetning av produkter fra den enkelte gårdbruker uavhengig av hvor langt det er til videreforedlingsanleggene. Bøndene får mer stabile og forutsigbare rammevilkår. Samvirkeorganisering fører til at bøndene får en garantert pris for varene de leverer. Det sikrer også lik pris for lik kvalitet for alle produsenter uavhengig av størrelse og avstand til slakterier og meierier.

Den grovfôr baserte produksjonen må prioriteres. Melkeproduksjonen og saueholdet er bærebjelken for jordbruket i samiske områder. Saueholdet utnytter utmarka på en god måte, og må sikres en positiv økonomisk utvikling. Produksjonstilskudd er avgjørende for lønnsomheten.

Selv om områdene i Troms og Finnmark har høyere satser enn resten av landet legges det ned flere og flere bruk. God lønnsomhet vil gjøre jordbruksnæringen mer attraktiv. Beitetilskudd og areal- og kulturlandskapstilskudd må opprettholdes. En dreining av støtten bort fra en distriktsprofil til en støtte hvor volumproduksjon prioriteres vil føre til en sentralisering av jordbruksproduksjonen i Norge.

Ordningen med overvintringsskade er avviklet. Sametinget ser at ordningen ga en økonomisk sikkerhet før avviklingen, og mener at den bør gjeninnføres i sin opprinnelige form. Det har sammenheng med klimaendringer, som nå oftere forekommer i nord der tining og frysing fører til mer skade på eng enn tidligere.

3. Melkeproduksjon

Fra 2034 vil det ikke lenger være tillatt å ha båsfjøs. I Troms har fortsatt ca 25 % av melkebrukene løsdrift. Det betyr at 75 % må bygge om fra båsfjøs til løsdrift i Troms. I Finnmark har halvparten løsdrift. Det haster med å legge om fra båsfjøs til løsdriftsfjøs. Dette fordrer en særskilt satsning på bygging av løsdriftsfjøs. Med dagens investeringsrammer vil det ikke være tilstrekkelig midler til å legge om driften. De regionale virkemidlene må økes slik at Innovasjon Norge er i stand til finansiere bruksutbygginger i samiske områder. Prosentsatsen ble økt fra 33 % til 35 % i 2017 og øvre tak for finansiering ble fjernet også i Troms. Av hensyn til rekrutteringen til jordbruket må andelen tilskudd til unge må løftes slik at den er 10 % høyere i samiske områder enn tilfellet er i dag. Dette er av særlig betydning for unge etablerere som ofte ikke har klart å bygge opp egenkapital.

Jordbruk i samiske områder ligger i marginale vekstområder. Vekstsesongen er kort, og veksten varierer i stor grad etter klimaet. Både Finnmark (52 %) og Troms (58 %) har dessuten høyere andel leiejord enn resten av landet (42 %). Dette skaper utfordringer ved drift av arealene. Melkeproduksjonen er viktig for jordbruk i samiske områder, og mye av produksjonen er avhengig god grasvekst. Produksjonstilleggene må videreføres og små og mellomstore bruk må få økning i tilskuddene.

4. Sauenæringen

Sauenæringen er i tillegg til melkeproduksjonen en av basisnæringene i jordbruket i samiske områder. Bruken av utmark er helt avgjørende for det økonomiske resultatet i næringen. Ved å øke beitetilskuddet vil det både sikre økonomien i saueholdet og øke bruken av utmarksbeite. Overproduksjon av lammekjøtt i Norge i 2017 førte til lavere kjøttpris for sauebonden for 2018. Både Finnmark og Troms har underdekning av lammekjøtt. Sametinget mener det ikke er riktig at disse fylkene må bære kostnadene for overproduksjon som er skjedd i andre deler av landet.

Sametinget registrerer at utviklingen i saueholdet preges av at rovdyr gjør stor skade på sauenæringen. Sametinget antar at når enkelte har valgt å slutte med sau så har rovdyrskadene vært avgjørende for dette valget. Selv om rovvilt ikke er forhandlingstema så har rovviltpolitikken stor betydning for økonomien i saueholdet. Rovviltforliket står fortsatt ved lag. I beiteområder skal beitedyr ha forrang og der skal det være lav terskel for uttak av rovdyr.

5. Sametingets tilskuddsordninger til næringsutvikling

Avtalepartene i jordbruket avviklet overføringen av 2,0 millioner kroner til Sametinget med virkning fra 2015. Overføringen må innføres på nytt og samtidig økes for å fremme arktisk landbruk. Produkter fra arktisk landbruk har et stort potensial både med tanke på kvalitet og som en merkevare fra arktiske områder. Det arktiske klimaet er både en ulempe og en fordel. Det positive med arktiske produkter er at de er mer smakfulle enn produkter produsert lenger sør i landet. Dette gjelder spesielt for grønnsaker og lammekjøtt. Det gjelder å legge til rette for å profilere og markedsføre arktisk landbruk.

Midlene vil kunne styrke produksjonen av lokal mat fra samiske områder. Det vil øke verdiskapingen på gårdene, og dermed sikre sysselsettingen i jordbruket. Med disse midlene vil Sametinget kunne videreføre sin innsats mot videreføring av lokal mat.

Sametingets midler har i mange saker vært av avgjørende betydning for at bøndene valgte å bygge ut. Gjeninnføring av denne ordningen vil også være et ledd i satsningen på nordområdene.

Behandling av saken avsluttet 09.03.2018 kl. 16.40

Ášši/Sak 010/18	Sametingets plenum	Dato: 07.03.2018-09.03.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Ášši/Sak 002/18	Nærings- og kulturkomiteen	Dato: 05.03.2018-06.03.2018
-----------------	----------------------------	-----------------------------

Uttalelse om endret bruk av utmark etter finnmarksloven for gruvedrift i Nussir og Gumpjenjuni

	Arkivsaknr. 18/287
--	------------------------------

Inhabil	Vararepresentat	
Mathis Nilsen Eira	Kjell Birkely Andersen	

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	01.02.18	SR 045/18
Nærings- og kulturkomiteen	5. – 6.03.18	NKK
Sametingets plenum	7. – 9.03.18	SP 10/18

Vedlegg

Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget viser til FeFo sin foreleggelse i brev av 22.09.2017 i sak om endret bruk av utmark for gruvedrift i Nussir og Gumppejuni og avgir uttalelse etter finnmarksloven § 10.

Sametinget viser til sametingsrådets saksframstilling i Sak R 045/2018 og ber FeFo om ikke å opprettholde sitt vedtak om tilslutning til endret bruk av utmark for gruvedrift i Nussir og Gumppejuni, og å fatte nytt vedtak om ikke å tillate endret bruk av utmark etter finnmarksloven § 10 siden det vil skade naturgrunnet for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsnivå.

Sametinget finner at FeFos vurderinger og vedtak strider mot Sametingets retningslinjer etter finnmarksloven § 4 hva gjelder konsultasjoner og vilkår, samt i vurderingene av virkninger for reindriften, virkninger for samisk kultur og samfunnsnivå og i vurderingene av tiltakets nytteverdi opp mot ulempene for samisk kultur mv. FeFo må i sin nye vurdering og behandling av saken legge til grunn korrekt forståelse av retningslinjene og fatte vedtak som ikke strider mot disse.

Sametingets viser til at retningslinjer om endret bruk av utmark skal tillegges stor vekt ved vurderingene for vedtak. Videre framhever Sametinget at formålet med retningslinjene er at disse på samenes egne premisser skal bidra til sikring av naturgrunnet for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsnivå. Det er Sametinget som står nærmest til å ta stilling til hva som skader og styrker samisk kultur, herunder den sjøsamiske kulturen. Dette må også FeFo legge til grunn for sine vurderinger og vedtak.

Kontakten FeFo har hatt med berørte rettighetshavere i reindriften har ikke hatt innhold av konsultasjoner i god tro med sikte på å oppnå enighet med eller samtykke om tilslutning med eventuelle vilkår til endret bruk av utmark slik det følger av Sametingets retningslinjer § 4 andre ledd, jf. finnmarksloven § 3.

FeFo kan etter retningslinjene ikke sette vilkår i sitt vedtak om at tiltakshaver og reindriftsnæringen skal komme til enighet om avbøtende tiltak for at tilslutningen fra FeFo til endret bruk foreligger. Et slikt vilkår er å overlate til andre enn FeFo det ansvar som følger av finnmarksloven med tilhørende retningslinjer for å bidra til å sikre naturgrunnet for reindriften i området. Videre vil et vilkår om at tiltakshaver skal samrå seg med reinbeitedistriktene før tiltakshaver selv avgjør hva en vil foreta seg av avbøtende tiltak ikke gi nødvendig forutsigbarhet og sikkerhet for at slike tiltak er av et tilstrekkelig omfang og karakter til å sikre naturgrunnlag for fortsatt reindrift i området. For begge disse to tilfeller er FeFos vedtak i strid det hva som følger av Sametingets retningslinjer §§ 1 og 4 andre ledd.

FeFo har foretatt en vurdering av tiltakets virkninger for reindriften, men ikke en vurdering av sumvirkningene av gruvetiltaket og andre planer og tiltak i området. FeFo har heller ikke foretatt en vurdering av tiltaket slik at virkningenes betydning for sikringen av naturgrunnet for reindriften er tillagt en vesentlig vekt. Videre har ikke FeFo avveid tiltaket opp mot konkrete avbøtende tiltak. Vurderingene av virkningene for reindriften er slik ikke i samsvar med Sametingets retningslinjer § 5, jf. finnmarksloven § 3.

FeFo har ikke vurdert de forhold for samisk kultur og samfunnsnivå som følger av Sametingets retningslinjer §§ 1 og 7, men tillagt avgjørende vekt på andre samisk hensyn som kommunal

økonomi, bosetting og arbeidsplasser.

FeFo har ikke gjort en vurdering av den samfunnsøkonomiske nytteverdien av gruvetiltaket, og de har ikke vurdert nytteverdien opp mot ulempene for sikringen av naturgrunnet slik de skal etter Sametingets retningslinjer § 4 andre ledd.

Nærings- og kulturkomiteen - 002/18

NKK - vedtak:

Innledning

Sametingets nærings- og kulturkomité har behandlet sak 10/18 – Uttalelse om endret bruk av utmark etter finnmarksloven for gruvedrift i Nussir og Gumppejuni.

Medlemmet fra Arbeiderpartiet, Arild P. Inga, fremmet forslag i saken. Medlemmene fra Norske Samers Riksforbund, Nora Marie Bransfjell, Mathis Nilsen Eira og Sandra Márjá West, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Per Mathis Oskal og John Kappfjell, medlemmet fra Norske Samers Riksforbund/Samefolkets parti, Jovna Vars Smuk, medlemmet fra Senterpartiet, Anne Torill Eriksen Balto, medlemmet fra Flyttsamelista, Anders Somby jr. støttet forslaget.

Forslag 1

Avsnitt 2 erstattes med følgende:

Sametinget viser til sametingsrådets saksframstilling i Sak R 045/2018 og godtar ikke vedtaket til flertallet i styret til FeFo, jf. finnmarkslovens § 10 annet ledd tredje punktum. Sametinget understreker at FEFO må vurdere hvilken betydning endret bruk av utmark vil ha for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv.

For øvrig forventer Sametinget at man forholder seg aktivt til folkeretten og da spesielt til ILO konvensjon nr 169, SP artikkel nr 27 og FNs urfolkserklæring.

Medlemmet fra Fremskrittspartiet, Arthur Tørfoss, fremmet forslag i saken:

Forslag 2

Sametinget viser til FeFo sin foreleggelse i brev av 22.09.2017 i sak om endret bruk av utmark for gruvedrift i Nussir og Gumppejuni og avgir uttalelse etter finnmarksloven § 10.

Sametinget viser til FeFos vedtak:

Etter en samlet vurdering er FeFo positiv til Nussir ASAs søknad om driftskonsesjon etter

mineralloven.

Det legges stor vekt på at tiltaket vil gi grunnlag for en positiv samfunnsutvikling som igjen kan gi grunnlag for ivaretagelse av samiske interesser gjennom økt bosetting i marginaliserte kystsamiske områder.

FeFo legger til grunn at tiltakshaver i samråd med reindriftsnæringen kommer fram til enighet om tilfredsstillende avbøtende tiltak slik at det fortsatt skal være regningssvarende å drive med reindrift i området, jfr. Kommunal- og moderniseringsdepartementets endelige godkjenning av reguleringsplanen.

FeFo ber om at det settes vilkår i en eventuell tillatelse om at tiltakshaver inngår en avtale med kommunen som sikrer en ønsket samfunnsutvikling og at samiske rettigheter og interesser ivaretas.

Sametinget støtter FeFos vedtak i sin helhet, og har ingen ytterligere innspill i saken.

Komiteens tilråding

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget å vedta følgende:
Sametinget støtter for øvrig sametingsrådets forslag til innstilling.

Sametingets plenum - 010/18

Merknad

Isak Mathis O. Hætta

Gruvedrift i Nussir og Gumppenjunni

Tidligere gruvedrift på Gumppenjunni /Ulveryggen

I 1970-årene drev Folldal Verk AS dagbruddsdrift på Ulveryggen (Gumppenjunni). Etter at koppermalmen var brutt i dagbruddet ble den sendt ned til anlegget ved riksveien gjennom en tunnel (grunnstoll) og styrtsjakt. Den videre bearbeiding av malmen skjedde i anlegget ved grovknusing, finknusing og utskilling av konsentratet gjennom flotasjonsanlegg. Etter tørkeprosessen i anlegget ble konsentratet sendt rett til utskipning gjennom transportbånd. Anlegget ble i verdensmålestokk i sin samtid omtalt som et «mønsterbruk» av fagfolk grunnet en særdeles kort distanse fra bruddsted og til utskipningssted, og med en transportkjede i praktisk talt et hermetisk lukket volum, og utvinningen skjedde i bergarter med betydelig lavere kopperinnhold enn ellers i verden. Ulempene for nærmiljøet, som støvplager og støyplager, var praktisk talt fraværende og driften førte til liten ulempe for en arealkrevende næring som reindrift. I den korte tiden som virksomheten varte var det vennskapelige og harmoniske forhold mellom de tilstøtende reieiere og Folldal Verk AS. Dette vil de fleste gjenlevende fra begge sider, som var yrkesaktive på denne tiden, kunne bekrefte. Fallende kopperpriser på verdensmarkedet sammen med usikre malmreserver og de lave malmgehalter som driften var basert på, gjorde at dette var ikke drivverdig lenger og driften opphørte.

Planer om gruvedrift i Nussir og Gumppenjunni

Bearbeiding av malmen vil skje på samme sted som tidligere virksomhet foregikk. Det legges opp til

underjordsdrift på 2 lokaliteter:

1. Gumpenjunni:

Driften forutsetter ingen aktivitet på overflata utover malmtransport fra utgang (påhugget) av eksisterende grunnstoll til eksisterende sjakt – en distanse på 500 meter etter eksisterende vei. Ved påhugget blir det et gråbergsdeponi.

2. Nussir

Driften forutsetter ingen aktivitet på overflata utover en ventilasjonssjakt for hver kilometer langs forekomsten. Påhugget for atkomst er i reguleringsplanen beskrevet med tre alternativer. Det er nå klart at det velges et alternativ der påhugget legges inne på industriområdet nær det gamle verket.

Den nye gruvevirksomheten fører til få nye naturinngrep over jordens overflate sammenlignet med tidligere drift. I tillegg er dagens teknologi en helt annen mht bruk av mer miljøvennlige kjemikalier i flotasjonsprosessen enn i 1970-årene. Derfor vil de negative konsekvensene være av begrenset karakter for reindriftnæringen i forbindelse med ny gruvedrift.

Nye arbeidsplasser

Sametinget finner i foreliggende sak å måtte legge vekt på at den planlagte virksomheten vil gi kjærkomne arbeidsplasser med god avlønning for kommunen og dette vil virke positivt for å ta vare på den sjøsamiske kulturen i området.

Samene er også forbrukere av mineralforekomster

Samisk jordbruk tok i bruk traktor i sin drift på 1950-tallet mens reindriften fikk sine første snøscootere i andre halvdel av 1960-tallet. Senere har reindriften tatt i bruk transportmidler som er tilpasset årstidene i næringen og andre motordrevne redskaper. Mange har tatt til orde for at mekaniseringen innen reindriften har gått for langt, men det er lite realistisk å tro at «den industrielle revolusjon» i reindriftnæringen kan reverseres. Reindriftnæringen, og samer generelt, er i dag forbrukere av de produkter som tilbys på markedet med basis i malm- og mineralutvinning.

Solidaritet med andre urfolksgrupper

Mange steder i verden foregår mineralutvinning som medfører store ulemper for befolkningen. Store miljøforurensninger, miserable arbeidsforhold, barnearbeid og dårlig sikkerhet kjennetegner forholdene. Også urfolk i flere verdensdeler lider under slike forhold. I Norge skjer gruvedrift under helt andre rammebetingelser med strenge arbeidsmiljøregler, høye sikkerhetskrav og betryggende miljøstandarder. Det vil derfor være både rett og rimelig at Norge selv tar byrdene med å utvinne mineraler som kan bidra til en demping av de negative omkostninger som urfolk i andre områder påføres.

Mineralutvinning på norsk jord vil derfor for samene være et solidarisk håndslag for andre urfolksområder ved at det kan bidra til en demping av skadelig mineralutvinning i andre urfolksområder. Dette vil i tillegg være i tråd med konklusjonene i «Paris-erklæringen» fra desember 2015 – et arbeid som også Sametinget selv var aktiv deltaker i.

En reduksjon av miljøskadelig mineralutvinning i U-land og urfolksområder vil også være et riktig skritt i samsvar med folkerettens bestemmelser.

Utslippshåndtering

De største betenkelighetene i forbindelse med ny gruvedrift i Repparfjord er selvsagt knyttet til sjødeponi i fjorden. Også Sametinget er meget betenkt over konsekvensene dette kan ha for fjorden, spesielt for fiskebestanden. Saksbehandlingsprosessen har vært omfattende og det er nå gitt tillatelse til utslipp med strenge vilkår. Sametinget må ha tillit til at miljøvernmyndighetene har tatt en riktig beslutning og forutsetter at myndighetene utøver et våkent og strengt tilsyn slik at miljøulempene blir minst mulig.

Konklusjon

Sametinget har så langt brukt rene prosedyrespørsmål som motargumenter i forbindelse med vurdering av ulike mineralprosjekter i stedet for å veie opp fordelene og ulempene mot hverandre i de enkelte prosjekter, og på dette grunnlag trekke faglige konklusjoner for framsatte planer. En slik arbeidsform bidrar til en ensidig og overflatisk behandling av viktige næringssspørsmål. Et organ som nettopp er etablert for å forfekte et bredt samfunnssyn på vegne av det samiske folk.

Med basis i de framlagte synspunkter ovenfor vil Sametinget støtte vedtaket om gruvedrift på Gumppejunni og Nussir.

Merknad

Toril Bakken Kåven

Nordkalottfolket er svært kritisk til at gruvedriftprosjektet Nussir har fått utslippstillatelse og tillatelse til å opprette sjødeponi i Kvalsund. Det er få land i verden som tillater sjødeponi, og vi vet lite om de langsiktige virkningene av sjødeponiet. Det er sterkt beklagelig at man er villige til å ta den miljømessige kostnaden og risikoen med sjødeponi. Havet og fjordene har er vårt viktigste matfat, og skal være det i all fremtid.

Staten har gitt utslippstillatelse til prosjektet. Dette ble avgjort gjennom de demokratiske prosesser vi har i Norge, og vi beklager sterkt at resultatet ble som det ble.

Kvalsund kommune er anerkjent som et sjøsamisk område, det har bodd sjøsamer i området i generasjoner, og kommunen er definert som en del av Sametingets tilskuddsområde for næringsutvikling (STN-området). Demokratiet, og spesielt lokaldemokratiet er viktig i Norge. Det er i denne sammenheng ingen tvil om hva lokaldemokratiet ønsker mtp gruvedrift i Kvalsund. Kommunens uttalelse er i så måte en uttalelse fra befolkningen i et sjøsamisk område, som har mistet mange arbeidsplasser og mye av sin sjøsamiske kultur gjennom historien. Nordkalottfolket mener det er lokalbefolkningen selv som står nærmest til å ta stilling til hva som skader og styrker den samiske kulturen, herunder den sjøsamiske kulturen. Spesielt gjelder dette, når Sametinget selv har anerkjent området som samisk. Dette bør veie tungt i behandlingen av uttalelse om endret bruk av utmark etter Finnmarksloven.

Gruvedrift i Nussir er en ønsket utvikling i denne sjøsamiske kommunen, gjennom klare og sterke flertallsvedtak for gruvedrift i kommunen. Kvalsund kommune har i flere ulike vedtak redegjort for sitt syn, og gitt deres vurderinger og innspill til hvilke konsekvenser både gruvedrift og sjødeponi vil gi.

Retningslinjer for endret bruk av utmark er retningslinjer som er utarbeidet av Sametinget, og som skal benyttes i de tilfellene hvor det blir endringer i bruken av utmarka, og dette kan ha ulike konsekvenser for den samiske befolkning. Uavhengig av om Sametinget er enige eller uenige i de vurderinger som Fefo har gjort, så registrerer vi at Fefo har gjort disse vurderingene. Vi registrerer også at Fefo har vurdert ulike konsekvenser, også konsekvenser for den sjøsamiske befolkningen som faktisk skal bo, leve og arbeide i området i fremtiden.

Nordkalottfolket mener de tungtveiende grunnene for å si nei til gruvedrift i Nussir, var de miljømessige aspektene, og vi var derfor klar i vårt vedtak om at dette ikke måtte tillates, da dette ble behandlet på Sametinget.

Den gangen retningslinjer for endret bruk av utmark ble fremmet og vedtatt av Sametinget, advarte Nordkalottfolket mot ordlyden i retningslinjene og påpekte at de fleste motsetningsforhold i Finnmark, kommer til å være mellom ulike grupperinger av samer, ikke mellom samer og nordmenn. I så måte er retningslinjene umulige å bruke, fordi Sametinget da man må sette ulike samiske grupperinger opp mot hverandre.

Nordkalottfolket mener at i dette tilfellet går det klart frem at avveiningene ligger mellom konsekvensene for to ulike samiske grupperinger; de fastboende i et sjøsamisk område, og de reindriftsamiske interessene. Det er i så måte uklokt av Sametinget å bruke retningslinjer for endret bruk av utmark i som begrunnelse for å avvise Fefos vedtak

Saken påbegynt 08.03.18 kl. 17.10

Plenumsledelsen innstiller på at representant Kåre Olli er habil til å behandle sak 10/18 Uttalelse om endret bruk av utmark etter finnmarksloven for gruvedrift i Nussir og Gumpjenjuni i plenum.

Plenumsledelsen innstiller på at representant Mathis Nilsen Eira er inhabil til å behandle sak 10/18 Uttalelse om endret bruk av utmark etter finnmarksloven for gruvedrift i Nussir og Gumpjenjuni i plenum.

- Enstemmig vedtatt

Votering

Av 39 representanter var 38 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 2 ble forkastet med 36 mot 2 stemmer
- Forslag 1 ble vedtatt med 33 mot 5 stemmer
- Nærings- og kulturkomiteens tilrådning ble vedtatt med 33 mot 5 stemmer

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Sandra Márjá West, saksordfører	Toril Bakken Kåven
	Sandra Márjá West	
2	Runar Myrnes Balto	
3	Arthur Johan Tørfoss	Sandra Márjá West
		Anders Somby jr.
	Arthur Johan Tørfoss	
4	Isak Mathis O. Hætta	Sandra Márjá West
		Toril Bakken Kåven
		Runar Myrnes Balto
	Isak Mathis O. Hætta	
5	Jovna Vars Smuk	Arild Pettersen Inga
	Jovna Vars Smuk	
6	Toril Bakken Kåven	Sandra Márjá West
		Runar Myrnes Balto
		Piera Heaika Muotka
	Toril Bakken Kåven	
7	Arild Pettersen Inga	Sandra Márjá West
	Arild Pettersen Inga	
8	Inger Eline Eriksen Fjellgren	Sandra Márjá West
		Runar Myrnes Balto
	Inger Eline Eriksen Fjellgren	
9	Silje Karine Muotka	
10	Cecilie Hansen	Piera Heaika Muotka
		Inger Eline Eriksen Fjellgren
		Sandra Márjá West
	Cecilie Hansen	
11	Nils Mikkelsen Utsi	
12	Per Mathis Oskal	
13	Karen Anette Anti	

14	Runar Myrnes Anti	
15	Ronny Wilhelmsen	
16	Anders Somby jr.	
17	Sandra Márjá West, saksordfører	

SP - vedtak:

Sametinget viser til FeFo sin foreleggelse i brev av 22.09.2017 i sak om endret bruk av utmark for gruvedrift i Nussir og Gumpjenjuni og avgir uttalelse etter finnmarksloven § 10.

Sametinget viser til sametingsrådets saksframstilling i Sak R 045/2018 og godtar ikke vedtaket til flertallet i styret til FeFo, jf. finnmarkslovens § 10 annet ledd tredje punktum. Sametinget understreker at FEFO må vurdere hvilken betydning endret bruk av utmark vil ha for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv.

For øvrig forventer Sametinget at man forholder seg aktivt til folkeretten og da spesielt til ILO konvensjon nr 169, SP artikkel nr 27 og FNs urfolkserklæring.

Sametinget finner at FeFos vurderinger og vedtak strider mot Sametingets retningslinjer etter finnmarksloven § 4 hva gjelder konsultasjoner og vilkår, samt i vurderingene av virkninger for reindriften, virkninger for samisk kultur og samfunnsliv og i vurderingene av tiltakets nytteverdi opp mot ulempene for samisk kultur mv. FeFo må i sin nye vurdering og behandling av saken legge til grunn korrekt forståelse av retningslinjene og fatte vedtak som ikke strider mot disse.

Sametingets viser til at retningslinjer om endret bruk av utmark skal tillegges stor vekt ved vurderingene for vedtak. Videre framhever Sametinget at formålet med retningslinjene er at disse på samenes egne premisser skal bidra til sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv. Det er Sametinget som står nærmest til å ta stilling til hva som skader og styrker samisk kultur, herunder den sjøsamiske kulturen. Dette må også FeFo legge til grunn for sine vurderinger og vedtak.

Kontakten FeFo har hatt med berørte rettighetshavere i reindriften har ikke hatt innhold av konsultasjoner i god tro med sikte på å oppnå enighet med eller samtykke om tilslutning med eventuelle vilkår til endret bruk av utmark slik det følger av Sametingets retningslinjer § 4 andre ledd, jf. finnmarksloven § 3.

FeFo kan etter retningslinjene ikke sette vilkår i sitt vedtak om at tiltakshaver og reindriftsnæringen skal komme til enighet om avbøtende tiltak for at tilslutningen fra FeFo til endret bruk foreligger. Et slikt vilkår er å overlate til andre enn FeFo det ansvar som følger av finnmarksloven med tilhørende retningslinjer for å bidra til å sikre naturgrunnlaget for reindriften i området. Videre vil et vilkår om at tiltakshaver skal samrå seg med reinbeitedistriktene før tiltakshaver selv avgjør hva en vil foreta seg av avbøtende tiltak ikke gi nødvendig forutsigbarhet og sikkerhet for at slike tiltak er av et tilstrekkelig omfang og karakter til å sikre naturgrunnlag for fortsatt reindrift i området. For begge disse to tilfeller er FeFos vedtak i strid det hva som følger av Sametingets retningslinjer §§ 1 og 4 andre ledd.

FeFo har foretatt en vurdering av tiltakets virkninger for reindriften, men ikke en vurdering av sumvirkningene av gruvetiltaket og andre planer og tiltak i området. FeFo har heller ikke foretatt en vurdering av tiltaket slik at virkningenes betydning for sikringen av naturgrunnlaget for reindriften er tillagt en vesentlig vekt. Videre har ikke FeFo avveid tiltaket opp mot konkrete avbøtende tiltak. Vurderingene av virkningene for reindriften er slik ikke i samsvar med Sametingets retningslinjer § 5, jf. finnmarksloven § 3.

FeFo har ikke vurdert de forhold for samisk kultur og samfunnsliv som følger av Sametingets retningslinjer §§ 1 og 7, men tillagt avgjørende vekt på andre samisk hensyn som kommunal økonomi, bosetting og arbeidsplasser.

FeFo har ikke gjort en vurdering av den samfunnsøkonomiske nytteverdien av gruvetiltaket, og de har

ikke vurdert nytteverdien opp mot ulempene for sikringen av naturgrunnet slik de skal etter Sametingets retningslinjer § 4 andre ledd.

Sametinget støtter for øvrig sametingsrådets forslag til innstilling.

Behandling av saken avsluttet 08.03.2018 kl. 19.05

Ášši/Sak 011/18	Sametingets plenum	Dato: 07.03.2018-09.03.2018
Ášši/Sak 002/18	Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen	Dato: 05.03.2018-06.03.2018

Regional plan for kulturminner og kulturmiljø i Finnmark 2017-2027

	Arkivsaknr. 18/518
--	------------------------------

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	01.02.18	SR 043/18
Oppvekst-, omsorg og utdanningskomiteen	5. – 6.03.18	OOUK
Sametingets plenum	7. – 9.03.18	SP 11/18

Vedlegg

Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Regional plan for kulturminner og kulturmiljø i Finnmark 2017-2027 vedtas slik den foreligger.

Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen - 002/18

Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteens innstilling

Innledning

Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen har behandlet sak 11/18 Regional plan for kulturminner og kulturmiljø i Finnmark 2017-2027. Komiteens forslag til innstilling er følgende.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende: Sametinget støtter forøvrig sametingsrådets forslag til innstilling.

OOUK - vedtak:

Sametingets plenum - 011/18

Merknad

Arthur Tørfoss

Regional plan for kulturminner Finnmark

Den norske kulturarven representerer store verdier og er med på å gi nasjonen og innbyggerne identitet og fellesskapsfølelse. Vår felles kulturarv er representert gjennom kulturminner, eiendommer, bygninger, musikk, kunst, litteratur og språk. Hoveddelen av vår felles kulturarv forvaltes av private eiere. Deres positive innsats er av største betydning for fremtidig vern. Når staten krever undersøkelser for å lete etter kulturminner, må staten også bære kostnaden. I de tilfellene der staten freder private eller offentlige kulturminner, skal staten også bære kostnaden ved dette. Det settes av egne bevilgninger til riksantikvarens budsjettposter for å ivareta vedlikehold av kulturminner.

Samisk kultur

Det er viktig og berikende for Norge å opprettholde samisk språk, kultur og samfunnsliv i de områder hvor samene tradisjonelt har vært bosatt, og hvor de har hatt sitt virke. Arbeidet med å sikre dette bør gjøres gjennom ordinære folkevalgte organer, eller organer med utspring fra disse, samt på frivillig

basis.

Det offentlige har et ansvar for å bidra til å holde samisk språk og kultur, samt samisk samfunnsliv i hevd.

Saken påbegynt 08.03.18 Kl. 19.20

Votering

Av 39 representanter var 35 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

· Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteens tilrådning ble enstemmig vedtatt

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Kåre Olli, saksordfører	
2	Jørn Are Gaski	
3	Jovna Vars Smuk	
4	Gunn Anita Jakobsen	
5	Nils Mikkelsen Utsi	
6	Arthur Johan Tørfoss	Synnøve Søndergaard
7	Ingo M. Danielsen	
8	Berit Marie P. E. Eira	
9	Ann Karin Kvernmo	Nils Ante Eira
	Ann Karin Kvernmo	
10	Kjellrun Wilhelmsen	
11	Piera Heaika Muotka	Jørn Are Gaski
		Arild Pettersen Inga
12	Márjá-Liissa Partapuoli	
13	Ronny Wilhelmsen	
14	Anders Somby jr.	
15	Kåre Olli, saksordfører	

SP - vedtak:

Sametinget støtter forøvrig sametingsrådets forslag til innstilling.

Regional plan for kulturminner og kulturmiljø i Finnmark 2017-2027 vedtas slik den foreligger.

Behandling av saken avsluttet 08.03.2018 kl. 20.10

Ášši/Sak 012/18	Sametingets plenum	Dato: 07.03.2018-09.03.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Ášši/Sak 003/18	Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen	Dato: 05.03.2018-06.03.2018
-----------------	--	-----------------------------

Høring om kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse i Troms

	Arkivsaknr. 18/433
--	------------------------------

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	23.01.18	SR 037/18
Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen	5. – 6.03.18	OOUK
Sametingets plenum	7. – 9.03.18	SP 12/18

Vedlegg

Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget er tilfreds med at seks samiske landskap i Troms er valgt ut til Riksantikvarens landsomfattende register over kulturlandskap av nasjonal interesse. Vi anser landskapene som viktige kulturhistoriske bidrag i den samiske fortellingen om Troms. Sporene i landskapet forteller om samisk tilstedeværelse og landskapsbruk. Sametinget anerkjenner behovet for særskilte hensyn i plansammenheng. Vi forutsetter at antall landskap kan suppleres over tid, dersom ny kunnskap gjør det aktuelt. Sametinget forutsetter også aktiv samhandling mellom de berørte kommunene og kulturminnevernet. KULA-landskapene bør ikke være til hinder for positiv samfunnsutvikling. Sametinget mener at KULA-landskap kan gi lokalsamfunnene økt bevissthet om samisk kulturhistoriske verdier.

Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen - 003/18

Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteens innstilling

Innledning

Sametingets Oppvekst-, Omsorg- og Utdanningskomité har behandlet sak 12/18 Høring om kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse i Troms. Komiteen fremmer følgende innstilling:

Merknader

Merknad fremmet av Norske Samers Riksforbund (NSR) Ann Karin Kvernmo. Komiteens medlemmer fra Norske Samers Riksforbund (NSR) Piera Heaika Muotka, Anne Henriette Reinås Nilut, Niko Valkeapää, Nils Mikkelsen Utsi og Gunn Anita Jacobsen, fra Norske Samers Riksforbund/Samefolkets parti (NSR/SáB) Márjá-Liissá Partapuoli, fra Áarjel-Saemiej Gielh Ellinor Marita Jáma, fra Arbeiderpartiet (AP) Jørn Are Gaski, Kåre Ivar Olli og Elisabeth Erke, og fra Samefolkets parti Ann-Elise Finbog stiller seg bak:

Ytterligere KULA-landskap i Troms

Det forutsettes at antall kulturlandskap av nasjonal interesse suppleres over tid.

Et eksempel på dette er Runngu/Spansdalen, som i likhet med markabygdene i Skånland kommune, har en langvarig og levende samisk historie og således også er et viktig område for markasamisk kultur.

Merknad fremmet av Norske Samers Riksforbund/Samefolkets parti (NSR/SáB) Márjá-Liissá Partapuoli. Komiteens medlemmer fra Norske Samers Riksforbund (NSR) Piera Heaika Muotka, Anne Henriette Reinås Nilut, Niko Valkeapää, Nils Mikkelsen Utsi, Gunn Anita Jacobsen og Ann Karin Kvernmo, og fra Áarjel-Saemiej Gielh Ellinor Marita Jáma stiller seg bak:

Retten til medvirkning av endringer i landskapet

Samer som tradisjonelt har brukt og bruker området, uavhengig av statsborgerskap, skal betraktes som lokalbefolkning og skal ha rett til medvirkning av endringer i landskapet.

Forslag

Forslag fremmet av Norske Samers Riksforbund (NSR) Ann Karin Kvernmo. Komiteens medlemmer fra Norske Samers Riksforbund (NSR) Piera Heaika Muotka, Anne Henriette Reinås Nilut, Niko Valkeapää, Nils Mikkelsen Utsi og Gunn Anita Jacobsen, fra Norske Samers Riksforbund/Samefolkets parti (NSR/SáB) Márjá-Liissá Partapuoli, fra Áarjel-Saemiej Gielh Ellinor Marita Jáma, fra Arbeiderpartiet (AP) Jørn Are Gaski, Kåre Ivar Olli og Elisabeth Erke, fra Samefolkets parti Ann-Elise Finbog, og fra Nordkalottfolket Kjellrun Wilhelmsen stiller seg bak:

Forslag 1

I første setning, endres tekst: "tilfreds med" erstattes av "positiv til"

I femte setning strykes: "Dersom ny kunnskap gjør det aktuelt"

Femte setning som nå lyder slik "Vi forutsetter at antall landskap kan suppleres over tid." flyttes bak første setning.

Sjette, sjuende og åttende setning erstattes med: "KULA-landskap skal ikke hindre samfunnsutvikling, men styrke enkeltmenneskets og lokalsamfunnets rett til medvirkning av endringer i landskapet."

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende: Sametinget støtter forøvrig sametingsrådets forslag til innstilling.

OOUK - vedtak:

Sametingets plenum - 012/18

Støtte til komiteens merknad

Senterpartiet v/ representant Cecilie Hansen, støtter merkandene fra komiteen.
Flyttsamelisten v/ representant Anders Somby jr. støtter merkandene fra komiteen.

Forslag 2 - Høring Kulturhistoriske landskap Troms

Arthur Tørfoss

Sametinget konstaterer at Riksantikvarens er ute og ønsker å verne nye kulturlandskap av såkalt nasjonal interesse. Sametinget støtter å ta vare på vår felles kulturarv, men uttrykker bekymring for utviklingen. Det siteres fra saken:

"Landskapene skal ikke være fredete områder, men forvaltes etter Plan-og bygningsloven på ordinær måte. Høringsutkastet inneholder forslag til fremtidig forvaltning. Planer som medfører vesentlig forringelse av landskapene kan bli møtt med innsigelse fra kulturminneforvaltningen."

Her er vi ved sakens kjerne, som gjør Sametinget meget skeptisk til ytterligere vern. Med denne planen har byråkratiet fått det verktøyet de trenger for å hindre og forsinke kommunenes planer for vekst og utvikling i sine områder.

Riktignok sies det i saken at det er viktig å etablere et godt samarbeid mellom de ulike myndighetene for en forutsigbar forvaltning av landskapene. KULA-landskapene bør ikke være til hinder for positiv samfunnsutvikling.

På denne bakgrunn foreslår Sametinget ikke ytterligere verning av landskaper i Troms, og oppfordrer Riksantikvaren til å skrinlegge planene.

Saken påbegynt 09.03.18 kl. 10.30

Votering

Av 39 representanter var 33 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 2 ble forkastet med 31 mot 2 stemmer
- Forslag 1 ble vedtatt med 32 mot 1 stemmer
- Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteens tilrådning ble vedtatt med 32 mot 1 stemme

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Ann Karin Kvernmo, saksordfører	Cecilie Hansen
2	Arthur Johan Tørfoss	Márjá-Liissa Partapuoli
	Arthur Johan Tørfoss	
3	Márjá-Liissa Partapuoli	
4	Anders Somby jr.	
5	Kåre Olli	Márjá-Liissa partapuoli
		Niko Valkepää
	Kåre Olli	
6	Berit Marie P. E. Eira	
7	Niko Valkepää	
8	Jørn Are Gaski	
9	Márjá-Liissa Partapuoli	
10	Anne Henriette Reinås Nilut	
11	Ann Karin Kvernmo, saksordfører	
	Cecilie Hansen, til forr. orden	
	Cecilie Hansen, til forr. orden	
	Jørn Are Gaski, til forr orden	

SP - vedtak:

Sametinget er positiv til med at seks samiske landskap i Troms er valgt ut til Riksantikvarens landsomfattende register over kulturlandskap av nasjonal interesse. Vi forutsetter at antall landskap kan suppleres over tid, dersom ny kunnskap gjør det aktuelt. Vi anser landskapene som viktige kulturhistoriske bidrag i den samiske fortellingen om Troms. Sporene i landskapet forteller om samisk tilstedeværelse og landskapsbruk. Sametinget anerkjenner behovet for særskilte hensyn i plansammenheng. . Sametinget forutsetter også aktiv samhandling mellom de berørte kommunene og kulturminnevernet. KULA-landskapene skal ikke hindre samfunnsutvikling, men styrke enkelmenneskets og lokalsamfunnets rett til medvirkning av endringer i landskapet.

Behandling av saken avsluttet 09.03.2018 kl. 11.20

Ášši/Sak 013/18	Sametingets plenum	Dato: 07.03.2018-09.03.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Ášši/Sak 002/18	Plan og finanskomiteen	Dato: 05.03.2018-06.03.2018
-----------------	------------------------	-----------------------------

Ny budsjettordning for samisk språk, kultur og samfunnsliv

	Arkivsaknr. 18/119
--	------------------------------

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	07.02.18	SR 54/18
Plan- og finanskomiteen	5. – 6.03.18	PFK
Sametingets plenum	7. – 9.03.18	SP 13/18

Vedlegg

Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametingsrådet viser til den enigheten som 1. februar 2018 er oppnådd med regjeringen om ny budsjettordning for Sametinget.

Sametinget merker seg at ny budsjettordning innebærer at budsjettammen til samisk språk, kultur og samfunnsliv som overføres til Sametinget fra 2019 samles under en budsjettpost. Videre legges det til grunn at det mellom Sametinget og departementet foretas en gjennomgang av innhold i de postene som overføres ny samlepost samt at unntak fra prinsippet om samling bare gjøres etter enighet mellom departementet og Sametinget.

Sametinget understreker at hensikten med dette er å gi Sametinget større grad av frihet til å prioritere samepolitiske saker. Det legges til grunn at det skal foreligge særlige grunner for at

midler overføres Sametinget over andre poster og kapitler enn den nye samleposten.

Sametinget framhever at ordningen med én budsjettpost skal følges med en årlig framoverskuende melding til Stortinget i vårsesjonen om samepolitikken hvor utviklingstrekk for samisk språk, kultur og samfunnsliv, utviklingstrekk i tjenestetilbudet til samiske innbyggere og utfordringer i det samiske samfunnet fremkommer. Sametinget forutsetter at meldingen får det omfanget som er nødvendig for gi et meningsfullt bilde av utviklingstrekk for samisk språk, kultur og samfunnsliv, og tjenestetilbudet til samiske innbyggere, samt de viktigste utfordringene fremover.

Sametinget påpeker at form og innhold på analysene som legges til grunn og fremkommer i en årlig melding må utvikles over tid.

Sametinget legger til grunn at prosessen mellom Sametinget og departementet om den årlige meldingen må bygge på prinsippet om konsultasjoner for å oppnå enighet eller samtykke.

Sametinget fremhever at en slik årlig melding skal styrke dialogen med Stortinget om samepolitikkens utvikling og prioriteringer.

Sametinget gir på dette grunnlaget sitt samtykke til at regjeringen legger frem en ny budsjettordning til Sametinget for samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Plan og finanskomiteen - 002/18

PFK - vedtak:

Innledning:

Sametingets plan og finanskomiteé har behandlet sak 13/18 Ny budsjettordning for samisk språk, kultur og samfunnsliv. Komiteen fremmer følgende innstilling.

Merknader:

Komiteens medlemmer mener: Medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR) Runar Myrnes Balto, Aili Guttorm, Tor Gunnar Nystad, Lars Peder Dunfjell, og Celine Boine Lamo, medlemmene fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Ronny Wilhelmsen, Tom Sottinen og Synnøve Søndregård og medlemmet fra Høyre (H) Nils Ante Oskal Eira, medlemmet fra Senterpartiet Cecilie Hansen, medlemmet fra Fastboendes liste Isak Mathis O. Hætta og medlemmet fra Nordkalottfolket Toril Bakken Kåven fremmet følgende merknad:

Sametingets forventninger til en ny budsjettordning

Komiteén har forventninger om at nasjonale satsninger også tilgodeser økninger til samiske formål og Sametingets budsjett. Det er i tillegg forventninger til at det kommer fremtidige samiske satsninger og positiv budsjettmessig utvikling på det samepolitiske området, som står i forhold til de nasjonale forpliktelsene som staten har overfor samene i forhold til folkeretten.

Komiteens flertall, medlemmene fra Norske samers, medlemmene fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe, medlemmet fra Høyre, medlemmet fra Senterpartiet og medlemmet fra Fastboendes liste fremmet følgende merknad:

Sametingets forventninger til en ny budsjettordning

Komiteén har store forventninger til at den nye budsjettordningen vil bety en positiv budsjettutvikling for Sametinget og samiske saker. Det hviler et ansvar på regjeringen, de enkelte departementene og ikke minst på Stortinget å sørge for at samiske saker prioriteres innen de forskjellige sektorene, selv om det gjøres endringer på budsjetteringsordningen der hvert departements sektoransvar blir mindre synlig.

Komiteén legger til grunn at hensikten med en omlegging av budsjettordningen kommer i stand etter en lang prosess og med en forventning om at Sametinget, som urfolks parlament, gis større grad av frihet til selv å prioritere i samepolitiske saker.

Komiteén har videre en klar forventning om at konsultasjonsordningen gjennomføres på en slik måte at evt endringer i rammebudsjettet er forhåndsvarslet og behandlet i tråd med avtalt ordning.

Komiteens tilråding:

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende: Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Sametingets plenum - 013/18

Støtte til komiteens merknad

Åarjel-Saemij-Giiehl v/ representant Ingo Meehte Danielsen støtter komiteens merknad 2
Flyttsamelisten v/ representant Anders Somby jr. støtter komiteens merknad 2

Forslag 1 - Ny budsjettordning for samisk språk kultur og samfunnsliv

Arthur Tørfoss

Høring kulturhistoriske landskap Troms
Ny budsjettordning for samisk språk, kultur og samfunnsliv

Sametingsrådet viser til den enigheten som 1. februar 2018 er oppnådd med regjeringen om ny budsjettordning for Sametinget.

Sametinget merker seg at ny budsjettordning innebærer at budsjettrammen til samisk språk, kultur og samfunnsliv som overføres til Sametinget fra 2019 samles under en budsjettpost. Videre legges det til grunn at det mellom Sametinget og departementet foretas en gjennomgang av innhold i de postene som overføres ny samlepost samt at unntak fra prinsippet om samling bare gjøres etter enighet mellom departementet og Sametinget.

Saken påbegynt 09.03.18 kl. 11.20

Votering

Av 39 representanter var 35 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble forkastet med 34 mot 1 stemmer
- Plan- og finanskomiteens tilrådning ble vedtatt med 34 mot 1 stemmer

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Tor Gunnar Nystad, saksordfører	
2	Celine Boyne Lamo	
3	Karen Anette Anti	
4	Synnøve Søndergaard	
5	Runar Myrnes Balto	
6	Arthur Johan Tørfoss	Runar Myrnes Balto
		Cecilie Hansen
	Arthur Johan Tørfoss	
7	Tor Gunnar Nystad	
8	Toril Bakken Kåven	Piera Heaika Muotka
		Runar Myrnes Balto
9	Nils Ante Eira	
10	Ingo Meehte Danielsen	
11	Anders Somby jr.	
12	Henrik Olsen	
13	Per Mathis Oskal	
14	Tor Gunnar Nystad, saksordfører	

SP - vedtak:

Sametingsrådet viser til den enigheten som 1. februar 2018 er oppnådd med regjeringen om ny

budsjettordning for Sametinget.

Sametinget merker seg at ny budsjettordning innebærer at budsjettammen til samisk språk, kultur og samfunnsliv som overføres til Sametinget fra 2019 samles under en budsjettpost. Videre legges det til grunn at det mellom Sametinget og departementet foretas en gjennomgang av innhold i de postene som overføres ny samlepost samt at unntak fra prinsippet om samling bare gjøres etter enighet mellom departementet og Sametinget.

Sametinget understreker at hensikten med dette er å gi Sametinget større grad av frihet til å prioritere samepolitiske saker. Det legges til grunn at det skal foreligge særlige grunner for at midler overføres Sametinget over andre poster og kapitler enn den nye samleposten.

Sametinget framhever at ordningen med én budsjettpost skal følges med en årlig framoverskuende melding til Stortinget i vårsesjonen om samepolitikken hvor utviklingstrekk for samisk språk, kultur og samfunnsliv, utviklingstrekk i tjenestetilbudet til samiske innbyggere og utfordringer i det samiske samfunnet fremkommer. Sametinget forutsetter at meldingen får det omfanget som er nødvendig for gi et meningsfullt bilde av utviklingstrekk for samisk språk, kultur og samfunnsliv, og tjenestetilbudet til samiske innbyggere, samt de viktigste utfordringene fremover.

Sametinget påpeker at form og innhold på analysene som legges til grunn og fremkommer i en årlig melding må utvikles over tid.

Sametinget legger til grunn at prosessen mellom Sametinget og departementet om den årlige meldingen må bygge på prinsippet om konsultasjoner for å oppnå enighet eller samtykke.

Sametinget fremhever at en slik årlig melding skal styrke dialogen med Stortinget om samepolitikken utvikling og prioriteringer.

Sametinget gir på dette grunnlaget sitt samtykke til at regjeringen legger frem en ny budsjettordning til Sametinget for samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Behandling av saken avsluttet 09.03.2018 kl. 12.00

Ášši/Sak 014/18	Sametingets plenum	Dato: 07.03.2018-09.03.2018
Ášši/Sak 003/18	Plan og finanskomiteen	Dato: 05.03.2018-06.03.2018

Reglement for Sametingets politiske nivå - revidering

	Arkivsaknr. 17/2947
--	-------------------------------

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Plenumsledelsen	05.02.18	DCJ 007/18
Plan- og finanskomiteen	5. – 6.03.18	PFK
Sametingets plenum	7. – 9.03.18	SP 014/18

Vedlegg

Forslag og merknader

Plenumsledelsens forslag til innstilling:

Sametinget viser til Reglement for Sametingets politiske nivå, og vedtar følgende endringer:

2.1.1 For sametingsrådet

Nytt 3. avsnitt: «Sametingets budsjettvedtak er grunnlaget for eventuelle endringer i godtgjørelser.»

2.1.4 For faste representanter

Ny setning i siste avsnitt: «Trekket foretas ved førstkommende lønnsutbetaling etter komite- og plenums møter.»

2.1.7 For gruppeledere

Avsnitt 5 om pensjonsordningen strykes da dette kun gjelder heltidspolitikere, jf. kapittel 12.

2.2 Variable godtgjørelser

Ny setning på slutten av 1. avsnitt: «Satsene revideres hvert fjerde år ved valg av nytt Sameting.»

2.2.3 For aktiv deltakelse i det politiske arbeidet knyttet til gruppe-, komité- og plenums møtene

Satsene i de variable godtgjørelser er justert etter kapittel 2.2. Se vedlagt beregningsgrunnlag «Justering av satser i de variable godtgjørelser pr 01.01.2018».

2.3.1 Legitimert tapt arbeidsfortjeneste, punkt b)

Ordet «likning» er erstattet med «utskrift av grunnlag for skatt».

4 Utgifter til omsorgsarbeid

Fjernet deler av setningen: «Regning utstedes av den som utfører omsorgsarbeidet, og representanten attesterer arbeidsforholdet.». Har slettet siste del av setningent «på skjema for Lønn og godtgjørelser».

5 Bolig- og hjemreiseutgifter

Nytt 3. avsnitt: «Plenumsleder, sametingsrådet og rådets politiske rådgivere som flytter fra hjemstedet

til arbeidsstedet, og lar familien bli boende på hjemstedet, kan få kompensasjon for merutgiftene til kost ved å føre dobbel husholdning. Diettgodtgjørelsen kan kun utbetales for de døgn pendleren ikke har felles husholdning med sin familie (hjemme hos eller sammen med familien), eller oppbærer kostgodtgjørelse i forbindelse med tjenestereiser.».

8 Fravær på grunn av egen sykdom

Det er lagt til to nye underkapitler. Kapittel 8.1 tilsvarer tidligere tekst som stod under kapittel 8. I kapittel 8.2 er det lagt til et helt nytt avsnitt; «Sametingets representanter er folkevalgt og defineres som freelancer etter Folketrygdloven. Folkevalgte har rett til sykepenger og får sykepenger etter Folketrygdloven. Folkevalgte må selv sende inn refusjonskrav til NAV.».

9 Tjenestereiser

Endret 1. avsnitt til: «For tjenestereiser/reiser i forbindelse med Sametingets politiske virksomhet legges reglene i Særavtalen om dekning av utgifter til reise og kost innenlands og utenlands til grunn.».

9.1 For heltidspolitikere

Avsnitt 1, 2 og 4 er flyttet til kapittel 9 Tjenestereiser. Avsnitt 3 vedrørende reiseforskudd til representanter gjelder kun for heltidspolitikerne. Overskriften i kapittel 9.1 er derfor endret, tidligere het den «For Sametingets representanter og politiske rådgivere».

Nytt avsnitt i kapittel 9.1; «Hovedregelen er at den reisende selv betaler alle reiseutgifter og får dette refundert via reiseregning. Det vil si at den reisende betaler flybilletten, hotell, leiebil m.m. med kredittkort eller reiseforskudd.».

11 Dekning av utgifter til elektronisk kommunikasjon og tekniske hjelpemidler

Endret kapittel navn og fjernet det som er utdatert. Videre er følgende avsnitt lagt til; «Heltidspolitikerne følger Sametingets reglement for elektronisk kommunikasjon.».

12 Pensjon

Oppdatert etter gjeldende lov.

14 Forsikringer

Dette er et helt nytt kapittel.

Endringene i Reglement for Sametingets politiske nivå trer i kraft fra den dato plenum vedtar endringene.

Plan og finanskomiteen - 003/18

PFK - vedtak:

Innledning:

Sametingets plan og finanskomiteé har behandlet sak 14/18 Reglement for Sametingets politiske nivå - revidering. Komiteen fremmer følgende innstilling.

Forslag:

Forslag 1

Komiteens medlem Runar Myrnes Balto, NSR , fremmet følgende forslag:

Forslaget støttes av komiteens medlemmer fra Norske Samers Riksforbund, Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Nordkalottfolket, Høyre og Fasboendes liste:

Saken sendes tilbake til plenumsledelsen.

Sametinget ønsker å avvente plenumsledelsens utredning om pensjonsordning for sametingsrepresentantene som er ventet ferdigstilt til våren, og ber om at det gjøres en lignende utredning knyttet til sykelønn for faste representanter. Dersom Sametinget ønsker å vedta endringer i reglementet som gjelder ovennevnte punkter, bør man avvente utredningene og dens konklusjoner.

Sametinget ber også plenumsledelsen utrede øvrige satser i reglementet som ikke har vært justert siden 2011. Særlig bes det om at man ser nærmere på satsene for tapt arbeidsfortjeneste i kapittel 2.3, og at disse justeres til et nivå hvor man som representant ikke risikerer et økonomisk tap på grunn av ombudsplikten. Plenumsledelsen bes derfor å se på satsene for tapt arbeidsfortjeneste, inkludert hvilke satser andre sammenlignbare organer har ligger på, og gjøre en vurdering av de helhelte kostnadene.

Komiteens tilrådning:

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende: Sametinget støtter ikke plenumsledelsens forslag til innstilling.

Sametingets plenum - 014/18

Merknad - Reglement politisk nivå

Arthur Tørfoss

Sametinget ber plenumsledelsen gå gjennom kontrollutvalgets rapport av 28. september fra Søstrene Åsjordet AS, vedrørende godtgjørelser til representantene, med spesielt fokus på følgende forhold:

1. En vurdering av reglement hvor man ser på om godtgjørelser til Sametingets representanter kan gi grunnlag for pensjon, også for de som ikke er heltidspolitikere. Sametinget vil bemerke at pensjonsgivende inntekt er beregningsgrunnlag for en rekke ytelser ihht folketrygdloven. At godtgjørelser for Sametingets representanter ikke gir pensjonsgrunnlag kan medføre tap av rettigheter på flere områder. Plenumsledelsen oppfordres til å se nærmere på dette.

2. En vurdering av utbetalingene av tapt arbeidsfortjeneste. I dag betales disse med lav sats, uten feriepengegrunnlag. Sametinget ber plenumsledelsen vurdere å endre dette til utbetalinger med høy sats, inkludert feriepenger. Siden sametinget er samlet så mange uker i året, er vil denne endringen bety en god del for de av representantene som er i full jobb.

Saken påbegynt 09.03.18 kl. 13.35

Votering

Av 39 representanter var 35 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble enstemmig vedtatt
- Plan- og finanskomiteens tilrådning ble enstemmig vedtatt

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Tom Sottinen, saksordfører	
2	Arthur Johan Tørfoss	
3	Tom Sottinen, saksordfører	
	John Kappfjell, til forretningsorden	

SP - vedtak:

Saken sendes tilbake til plenumsledelsen.

Sametinget ønsker å avvente plenumsledelsens utredning om pensjonsordning for sametingsrepresentantene som er ventet ferdigstilt til våren, og ber om at det gjøres en lignende utredning knyttet til sykelønn for faste representanter. Dersom Sametinget ønsker å vedta endringer i reglementet som gjelder ovennevnte punkter, bør man avvente utredningene og dens konklusjoner.

Sametinget ber også plenumsledelsen utrede øvrige satser i reglementet som ikke har vært justert siden 2011. Særlig bes det om at man ser nærmere på satsene for tapt arbeidsfortjeneste i kapittel 2.3, og at disse justeres til et nivå hvor man som representant ikke risikerer et økonomisk tap på grunn av ombudsplikten. Plenumsledelsen bes derfor å se på satsene for tapt arbeidsfortjeneste, inkludert hvilke satser andre sammenlignbare organer har ligger på, og gjøre en vurdering av de helhetlige kostnadene.

Behandling av saken avsluttet 09.03.18 kl. 13.45

Ásði/Sak 015/18	Sametingets plenum	Dato: 07.03.2018-09.03.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Ásði/Sak 001/18	Sametingets valgkomite	Dato: 06.03.2018-06.03.2018
-----------------	------------------------	-----------------------------

Valg av ny leder til Nærings- og kulturkomiteen

	Arkivsaknr. 17/4028
--	------------------------

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Valgkomiteen		
Sametingets plenum	7. – 9.03.18	SP 15/18

Vedlegg

Forslag og merknader

Valgkomiteens forslag til innstilling:

Sametingets valgkomite - 001/18

Forslag 1 fra Arbeiderpartiet:

Arild Pettersen Inga går inn som ny leder i Nærings- og kulturkomiteen.

Enstemmig vedtatt i valgkomiteen.

VK - vedtak:

Forslag og merknader

Valgkomiteens forslag til innstilling:

Arild Pettersen Inga velges som ny leder i Nærings- og kulturkomiteen.

Sametingets plenum - 015/18

Saken påbegynt 09.03.18 kl. 14.07

Valgkomiteens forslag: ny leder til Næring og kulturkomite: Arild Pettersen Inga

Votering

Av 39 representanter var 34 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Valgkomiteens forslag ble enstemmig vedtatt

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Mathis Nilsen Eira, saksordfører	

SP - vedtak:

Arild Pettersen Inga ble valgt som ny leder til Nærings- og kulturkomiteen.
Behandling av saken ble avsluttet kl. 14.10

Ášši/Sak 016/18	Sametingets plenum	Dato: 07.03.2018-09.03.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Søknad om permisjon som vararepresentant **Anne Toril Eriksen Balto**

	Arkivsaknr. 18/509
--	------------------------------

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Plenumsledelsen	06.03.18	
Sametingets plenum	7. – 9.03.18	

Vedlegg

Forslag og merknader

Plenumsledelsens forslag til innstilling:

Vararepresentant Anne Torill Eriksen Balto trer ut av plenum i det tidsrom hun er utnevnt som politisk rådgiver for Sametingsrådet.

Sametingets plenum - 016/18

Saken påbegynt 07.03.2018 kl. 09.55

Votering

Av 39 representanter var 38 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

· Plenumsledelsens innstilling ble enstemmig vedtatt

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Elisabeth Erke, saksordfører	

SP - vedtak:

Vararepresentant Anne Torill Eriksen Balto trer ut av plenum i det tidsrom hun er utnevnt som politisk rådgiver for Sametingsrådet.

Saken avsluttet 07.03.2018 kl. 10.00

Ášši/Sak 002/18	Sametingets valgkomite	Dato: 08.03.2018-09.03.2018
-----------------	------------------------	-----------------------------

Ášši/Sak 017/18	Sametingets plenum	Dato: 07.03.2018-09.03.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Valg av nytt medlem til Plenumsledelsen

	Arkivsaknr. 17/4028
--	-------------------------------

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Valgkomiteen	7. – 9.03.18	
Sametingets plenum	7. – 9.03.18	

Vedlegg

Forslag og merknader

Valgkomiteens forslag til innstilling:

XX velges som nytt medlem i Sametingets plenumsledelse. Tor H. Mikkola fratrer som medlem i plenumsledelsen.

Sametingets plenum - 017/18

Saken påbegynt 09.03.18 kl. 14.05

Valgkomiteens forslag: foreslo å utsette valget til juni mnd. plenum

Votering

Av 39 representanter var 34 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Valgkomiteens forslag ble enstemmig vedtatt

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Mathis Nilsen Eira, saksordfører	

SP - vedtak:

Saken utsettes til juni mnd. plenum

Sametingets valgkomite - 002/18

VK - vedtak:

Forslag og merknader

Valgkomiteens forslag til innstilling:

Tor H. Mikkola har trukket seg som medlem i plenumsledelsen.

Valgkomiteen tilrådning:

Nytt valg av medlem til plenumsledelsen utsettes til juni plenum 2018.

Ášši/Sak 018/18	Sametingets plenum	Dato: 07.03.2018-09.03.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Endring av nasjonal rovviltpolitikk

	Arkivsaknr. 18/1598
--	-------------------------------

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	08.03.18	SR
Sametingets plenum	9.03.18	18/18

Vedlegg

Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget vil gjennomføre følgende tiltak for å endre nasjonal rovviltpolitikk:

- Sametinget ber regjeringen klargjøre den todelte målsetningen om rovviltforvaltningen, slik at det blir tydelig at dette er to likestilte målsetninger i tråd med Stortingets tidligere vedtak.
 - Sametinget ber regjeringen legge fram forslag om reduserte bestandsmål for de store rovviltartene. Regjeringen bes i den forbindelse gå bort fra praksisen med å fastsette bestandsmål i intervaller og dessuten legge til grunn at eksisterende beitenæring skal opprettholdes.
 - Sametinget ber regjeringen endre rovviltforskriften slik at rovviltnemndene får et reelt ansvar for forvaltningen hele året. Det må åpnes for at nemndene kan iverksette betinget skadefelling hele året. Nemndene må også få større styring over de ekstraordinære uttakene som skjer i regi av Statens naturoppsyn.
 - Sametinget ber regjeringen ta initiativ til at rovviltmyndighetene i prioriterte beiteområder iverksetter planmessig uttak av potensielle skadedyr før beiteslipp. Det gjennomføres planmessig overvåkning av rovvilt i aktuelle områder for å kunne gjennomføre dette. Målet er at slikt uttak skal foregå på sporsnø.
 - Sametinget ber regjeringen om å innføre stående fellingstillatelse for ulv som går inn i beiteprioriterte områder, og i områder med samisk tamreindrift.
 - Sametinget ber regjeringen endre rovviltforskriften slik at den i situasjoner der det er dokumentert større skadeomfang over flere år i samme område, gir en generell åpning i hele landet for at det tillates felling av kongeørn forut for skade og uten at det foreligger en akutt skadesituasjon, så fremt det foreligger fare for større skade. Slike tillatelser skal kunne knyttes til et bestemt område og tidspunkt uten krav til identifisering av skadegjørende individ.
 - Sametinget ber regjeringen ta initiativ til å endre reglene for skadefelling av stort rovvilt, slik at fellingslagene kan ta i bruk de samme metodene som brukes av Statens naturoppsyn.
 - Sametinget ber regjeringen legge fram forslag om stående fellingstillatelse i beitesesongen på rovdyr innenfor rovdryrsikre beitegjerdar og på innmarksbeite.
- Snarest igangsette arbeidet med vedtak i brev av 17.august 2017, fra Klima og miljødepartementet, angående implementering av erfaringsbasert samisk tradisjonell kunnskap i erstatningsforskriften for tap av beitedyr til rovvilt. Dette er et svært omfattende arbeid som må prioriteres. Sametinget forutsetter at departementet konsulterer med Sametinget og NRL før arbeidet igangsettes og ved utvelgelse av oppdragstakere til dette arbeidet. Sametinget viser til konsultasjoner som ble gjennomført sammen med NRL. Inntil dette prosjektet er ferdigstillet må ekstraordinære tiltak iverksettes blant annet i form av at det gis raske fellingstillatelser til beitenæringene i hele landet.

Sametingets plenum - 018/18

Saken påbegynt 09.03.18 kl. 13.45

Votering

Av 39 representanter var 34 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Sametingsrådets forslag til innstilling ble enstemmig vedtatt

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Berit Marie P. E. Eira, saksordfører	
2	Ronny Wilhelmsen	
3	Mathis Nilsen Eira	
4	Karen Anette Anti	
5	Cecilie Hansen	
6	Nils Ante Eira	
7	Anders Somby jr.	
8	Nora Marie Bransfjell	
9	Berit Marie P. E. Eira, saksordfører	

SP - vedtak:

Sametinget vil gjennomføre følgende tiltak for å endre nasjonal rovviltpolitikk:

- Sametinget ber regjeringen klargjøre den todelte målsetningen om rovviltforvaltningen, slik at det blir tydelig at dette er to likestilte målsetninger i tråd med Stortingets tidligere vedtak.
- Sametinget ber regjeringen legge fram forslag om reduserte bestandsmål for de store rovviltartene. Regjeringen bes i den forbindelse gå bort fra praksisen med å fastsette bestandsmål i intervaller og dessuten legge til grunn at eksisterende beitenæring skal opprettholdes.
- Sametinget ber regjeringen endre rovviltforskriften slik at rovviltnemndene får et reelt ansvar for forvaltningen hele året. Det må åpnes for at nemndene kan iverksette betinget skadefelling hele året. Nemndene må også få større styring over de ekstraordinære uttakene som skjer i regi av Statens naturoppsyn.
- Sametinget ber regjeringen ta initiativ til at rovviltmyndighetene i prioriterte beiteområder iverksetter planmessig uttak av potensielle skadedyr spesielt før beiteslipp for sau og reinkalving. Det gjennomføres planmessig overvåkning av rovvilt i aktuelle områder for å kunne gjennomføre dette. Målet er at slikt uttak skal foregå på sporsnø.
- Sametinget ber regjeringen om å innføre stående fellingstillatelse for ulv som går inn i prioriterte beiteområder, og i områder med tamreindrift.
- Sametinget ber regjeringen endre rovviltforskriften slik at den i situasjoner der det er dokumentert større skadeomfang over flere år i samme område, gir en generell åpning i hele landet for at det tillates felling av ørn forut for skade og uten at det foreligger en akutt skadesituasjon, så fremt det foreligger fare for større skade. Slike tillatelser skal kunne knyttes til et bestemt område og tidspunkt uten krav til identifisering av skadegjørende individ.
- Sametinget ber regjeringen ta initiativ til å endre reglene for skadefelling av stort rovvilt, slik at fellingslagene kan ta i bruk de samme metodene som brukes av Statens naturoppsyn.

Sametinget ber regjeringen legge fram forslag om stående fellingstillatelse i beitesesongen på rovdyr innenfor rovdryrsikre beitegjerdar og på innmarksbeite.

- Sametinget ber regjeringen om at soneinndeling A-B fjernes fra rovviltforskriften. Halve beitearealet i landet er innafor A-sone hvor rovdyr gis prioritet.

- Sametinget ber regjeringen snarest igangsette arbeidet med vedtak i brev av 17. august 2017, fra Klima og miljødepartementet, angående implementering av erfarings basert samisk tradisjonell kunnskap i erstatningsforskriften for tap av beitedyr til rovvilt. Dette er et svært omfattende arbeid som må prioriteres. Sametinget forutsetter at departementet konsulterer med Sametinget og NRL før arbeidet igangsettes og ved utvelgelse av oppdragstakere til dette arbeidet. Sametinget viser til konsultasjoner som ble gjennomført sammen med NRL. Inntil dette prosjektet er ferdigstilt må ekstraordinære tiltak iverksettes blant annet i form av at det gis raske fellingstillatelser til beitenæringene i hele landet.

Behandling av saken avsluttet 09.03.18 kl. 14.05

Undertegnede har lest gjennom protokollen, og finner de bokførte beslutninger å være i overensstemmelse med Sametingets vedtak.

Karasjok, 07.03.2018 - 09.03.2018

Plenumsledelsen

Elisabeth Erke
leder

Tor Gunnar Nystad
nestleder

Aili Guttorm

Thomas Åhren

Tor H. Mikkola